

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
mesta Košice a jeho funkčnej oblasti 2022 – 2027**

November 2021

Obsah

Úvod.....	5
Impulzy pre spracovanie nového dokumentu.....	5
Štruktúra dokumentu.....	6
Proces tvorby dokumentu.....	6
Vstupná správa pre spracovanie PHRSR / IUS.....	11
Analytická časť.....	13
Odporúčania a výstupy z prieskumov.....	14
Charakteristika mesta Košice a jeho funkčnej oblasti.....	17
Základné informácie o meste Košice a jeho funkčnej oblasti.....	17
Analýza vnútorného a vonkajšieho prostredia.....	21
Globálne megatrendy, ktoré môžu ovplyvniť súčasný a budúci rozvoj mesta a jeho okolia.....	43
Strategická časť.....	46
Vízia mesta Košice a jeho funkčnej oblasti.....	46
Ciele rozvoja.....	47
Ukazovatele.....	48
Programová časť.....	54
Rozvojová téma: ZELENÝ ROZVOJ.....	54
Rozvojová téma: SPOLOČENSKÝ ROZVOJ.....	63
Rozvojová téma: EKONOMICKÝ ROZVOJ.....	84
Rozvojová téma: SPRÁVOVANIE.....	87
Realizačná a finančná časť.....	90
Implementácia PHRSR.....	90
Monitorovanie realizácie PHRSR.....	91
Finančné zabezpečenie.....	92
Prílohy.....	92
Zoznam skratiek.....	93
Zoznam tabuliek.....	94
Zoznam obrázkov.....	94

Úvod

Rozvojový program mesta alebo obce je nástroj, ktorý pomáha samospráve využiť rozvojový potenciál územia, umožňuje vyvinúť koordinovaný a inštitucionálny rámec na riešenie výziev a príležitosti a dáva obyvateľom možnosť vyjadriť sa k budúcnosti miesta, kde žijú. Zároveň umožňuje reagovať na zmeny legislatívneho, koncepčného a finančného prostredia, ktoré so sebou priniesol doterajší vývoj v spoločnosti a tak sa pripraviť na efektívnejšie využívanie príležitosti, ktorým je napríklad nové Programové obdobie Európskej únie 2021 – 2027, reflektovať na nepredvídané zmeny, ktoré priniesla pandémia COVID-19 a zároveň prispieť k napĺňaniu globálnych cieľov definovaných v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj a ďalších národných a nadnárodných strategických dokumentov.

Impulzy pre spracovanie nového dokumentu

Vyššie uvedené javy a skutočnosť, že končí platnosť rozvojového dokumentu mesta „Program rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025)“ viedli mesto Košice k príprave nového rozvojového dokumentu, ktorého cieľom bude usmerňovať rozvoj mesta a jeho funkčnej oblasti na najbližších päť rokov. Dokument je pripravený v nadväznosti na Program rozvoja mesta 2015 – 2020 (2025), ktorého hodnotenie naplnenia cieľov je súčasťou analytickej časti tohto dokumentu.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Košice a jeho funkčnej oblasti 2022 – 2027 (ďalej len „PHRSR“) je:

- Základným rozvojovým dokumentom mesta Košice a jeho mestských častí a je vypracovaný v súlade so Zákon č. 539/2008 Z. z. Zákon o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.
- Strednodobým rozvojovým dokumentom, ktorý zohľadňuje ciele udržateľného rozvoja zadané v Agende 2030, je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030“¹ a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku. Zároveň je vstupom pre spracovávanie súvisiacich dokumentov a to najmä Programového rozpočtu mesta a Územného plánu mesta.
- Spracovaný ako spoločný program rozvoja obcí, ktorý napĺňa požiadavku na spracovanie Integrovanej územnej stratégie (ďalej ako „IÚS“) v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu, Európskej rady a odporúčaní Európskeho výboru regiónov. IÚS je základom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného územnými nástrojmi EÚ, t.j. je podmienkou pre čerpanie finančných prostriedkov z programového obdobia EÚ 2021 – 2027, vrátane integrovaných územných investícií. IÚS má za cieľ rozvíjať udržateľný mestský rozvoj (ďalej ako „UMR“) na území funkčnej oblasti mesta, tvoreného mestom Košice ako jadrovým mestom a 40 okolitými obcami - Baška, Belža, Beniakovce, Bočiar, Budimír, Bukovec, Čaňa, Družstevná pri Hornáde, Geča, Gyňov, Haniska, Hrašovík, Hýľov, Chrastné, Kokšov-Bakša, Kostoľany nad Hornádom, Košická Belá, Košická Polianka, Košické Oľšany, Malá Ida, Milhošť, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Nižný Klátov, Ploské, Rozhanovce, Sady nad Torysou, Seňa, Skároš, Sokol, Trebejov, Trstené pri Hornáde, Vajkovce, Valaliky, Veľká Ida, Vyšná Hutka, Vyšný Klátov, Vyšná

¹ <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/vizia-a-strategia-rozvoja-slovenska-do-roku-2030/index.html>

Myšľa, Zlatá Idka a Ždaňa. Je pripravený v súlade s „Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027“², ktorý vypracovalo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. PHRSR sa stane integrovanou územnou stratégiou po jeho prijatí Kooperačnou radou územia udržateľného mestského rozvoja funkčnej oblasti mesta Košice.

- Rozvojovým dokumentom obcí na území funkčnej oblasti mesta, ktoré sa rozhodnú ho prijať ako svoj základný rozvojový dokument.

Štruktúra dokumentu

PHRSR je konštruovaný v zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja a má štyri základné časti:

1. Analytická časť,

ktorá skúma:

- Vnútorne a vonkajšie prostredie
- Globálne trendy v lokálnom kontexte

2. Strategická časť,

ktorá definuje:

- Víziu
- Rozvojové témy
- Prioritné oblasti
- Ciele

3. Programová časť,

ktorá definuje:

- Opatrenia
- Aktivity

4. Realizačná a finančná časť,

ktorá stanovuje:

- Organizačné zabezpečenie
- Spôsob monitorovania plnenia cieľov
- Finančné zabezpečenie

Proces tvorby dokumentu

Zadávatel' dokumentu:

Mesto Košice, súhlas so spracovaním bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Košiciach Uznesením č . 571 zo dňa 8.2.2021.

Spracovatelia dokumentu:

Magistrát mesta Košice (MMK)

Creative Industry Košice, n.o. (CIKE)

Spracovateľský tím: Richard Dlhý (MMK), Štefan Daňo (MMK), Slavomír Bucher (MMK), Marián Hudák (MMK), Adriana Šebešová (MMK), Rudolf Bauer (MMK), Eva Dudová (MMK), Zuzana Révészová (CIKE), Žofia Sinčáková (CIKE), Michal Hladký (CIKE).

Do spracovania dokumentu sa okrem odborných kapacít týchto organizácií zapojili aj sociálno - ekonomickí partneri, externí analytici, zástupcovia miestnych samospráv a Košického samosprávneho

---

² <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>

kraja, volení predstavitelia a obyvatelia mesta a okolitých obcí. Za vyjadrenie svojho názoru, cenné rady a návrhy ďakujeme.

Návrh cieľov, opatrení a aktivít vzišiel z činnosti 4 pracovných skupín (životné prostredie, mobilita, sociálna oblasť, vzdelávanie – kultúra – šport) a pracovných stretnutí a diskusií (ekonomika, samospráva, bezpečnosť).

Pracovná skupina: Životné prostredie

Gestor: Marián Hudák, Magistrát mesta Košice

Členovia a zúčastnení experti:

Andrejco Miroslav, TEHO s.r.o.
Bodíkova Elena, EIB Consult, s. r. o.
Dobrucká Anna, Ateliér Dobrucká
Čarnogurská Zuzana, SVP, š.p.
Derfiňák Milan, MČ Nad jazerom
Fekete Imrich, SAŽP
Forrai Ivan, BPMK
Gregorek Martina, Mlynský náhon, o.z.
Jerguš Martin, MMK
Justová Zdenka, RÚVZ
Juhász Ján, Družstevná pri Hornád
Klembarová Beáta, MČ Západ
Kolarčík Marek, MČ Košice Západ
Kottferová Mária, MMK
Kovács Oliver, MČ Staré mesto
Lopatník Matúš, Košický samosprávny kraj
Martfoni Pavol, Botanická záhrada Košice
Matta Tomáš, TEHO s.r.o.
Mihaľov Peter, TEKO, a.s.
Mydlová Ingrid, VVS, a.s.
Nosaľ Franitešek, Obec Rozhanovce
Opinár Radoslav, Mestské lesy Košice, a.s.
Petro František, Obec Ploské
Rovinský Ladislav, poslanec
Rudy Ján, Košický samosprávny kraj
Sedláková Tatiana, MČ Juh
Sakal-Šega Michal, MMK
Stiborek Erik, MČ Dargovských hrdinov
Ščavnický Eugen, Mlynský náhon, o.z.
Šelinger Királyová Petronela, MMK
Tomko Marek, Správa mestskej zelene
Tabiczky Juraj
Vozárik Ladislav
Vrábel Peter, Správa mestskej zelene
Žďara Jaroslav, MČ Sídl. Ťahanovce

Pracovná skupiny: Mobilita

Gestor: Marián Hudák, Magistrát mesta Košice

Členovia a zúčastnení experti

Baran Sebastián, MMK
Digo Matúš, Antik Telecom
Danko Roman, DPMK, a.s.
Frivalská Dáša, MMK
Hužvík Radovan, IDS Východ s.r.o.
Chreň Adrián, Cyklokoalícia
Kašík Ján, NDCon
Kovács Oliver, MČ Staré mesto
Kuzma Karol, DPMK, a.s.
Murinová Veronika, NDCon
Prusak Adam, Deutsche Telekom IT Solutions Slovakia
Rovinský Ladislav, poslanec
Steiner Karol, NDCon
Ščavnický Eugen, Mlynský náhon, o.z.
Šfächta Michal
Üveges Martina, DPMK, a.s.
Vozárik Ladislav
Vrbovský Tomáš, MMK

Sociálna oblasť

Gestor: Rudolf Bauer, Magistrát mesta Košice

Členovia a zúčastnení experti

Andrej Belák, Zdravé regióny
Karolína Bortáková, Košický samosprávny kraj
Eva Dudová, MMK
Jana Frenová, MMK
Karol Hertély, ÚPSVaR Košice
Beáta Horváthová, Psychosociálne centrum Košice
Zuzana Katreniaková, LF UPJŠ v Košiciach, Cesta nádeje
Marek Kolarčík, Arcidiecézna charita Košice, Mestská časť Košice - Západ
Cyril Korpesio, Arcidiecézna charita Košice
Maroš Kováč, Košický samosprávny kraj
Veronika Poklembová, ETP Slovensko
Zdenka Slovíková, Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice
Ľubomír Soľák, Psychosociálne centrum Košice
František Tenai, Mestská časť Košice-Sever

Alena Vachnová, Nadácia DEDO

Vzdelávanie, kultúra a šport

Gestor: Zuzana Révészová, CIKE, n.o.

Členovia a zúčastnení experti

Binc Matúš, K13
Chalupka Radovan, Teach for Slovakia
Čačková Mária, ZŠ
Čecho Marián, OZ Stroj
Čokyna Juraj, analytik
Drimáková, Denisa, CVČ Košice
Exner Damián, MČ Lorinčík
Franko Daniel, CIKE n.o.
Gajdošová, Zuzana, špeciálna pedagogička ZŠ Gemerská
Gašpierik Daniel, FUGA - kultúrne centrum kresťanov
Hergott Richard, Magistrát mesto Košice
Horenský Marián, poslanec
Horváthová, Mária, CPPPaP Košice
Hrebenár Matej, Košická arcidiecéza
Hrehorčák Pavol, Bábkové divadlo Košice
Hvozdovič, Ľuboš, ZŠ Považská
Chovan Shoshana, Lekárska fakulta, projekt COHERENT
Jačišinová Jana, Košický samosprávny kraj
Klembarová Beáta, MČ Západ
Kocanová Eva, konzultantka v cestovnom ruchu
Kočner Erich, ZOO Košice
Koniar Branislav, Medzinárodný maratón mieru
Kováčová Barbora, Košický samosprávny kraj
Kosová Zdenka, K13
Kožár Slavomír, Košický samosprávny kraj
Lopušniaková Beáta, MMK
Lörinc Ladislav, poslanec

Kmeť, Marek, Educon
Knežová Jana, Košický samosprávny kraj, odbor kultúry
Kubák Matúš, Ekonomická fakulta TUKE
Mikulaško Michal, OZAMA o.z.
Mazák Juraj, Slobodná škola
Orbánová Iveta, Deutsche Telekom IT Solutions
Pariľáková Klára, n. o. CVI Košice
Partilová Jana, Košický samosprávny kraj
Petraško Tomáš, K13
Podoláková Michaela, Visit Košice
Prextovej Kamila, Knihnica pre mládež
Ráczová Noémi, Múzeum Vojtecha Löfflera
Radkoff Peter, Tabačka
Reviláková Mária, Centrum včasnej intervencie
Rovinský Ladislav, poslanec
Schréterová, Petra, Centrum včasnej intervencie
Schwarcz Robert, poslanec
Sadovská, Mária, poslankyňa MČ Sever, učiteľka
Sokolová Juliana, Kino Úsmev
Šebo Juraj, Strojnícka fakulta, TUKE
Šebevová Miriam, Ekonomická fakulta TUKE
Šimková Simona, SCŠPP, n.o., CVI Košice
Šlachta Michal, Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity
Švec Mario, Magistrát mesto Košice
Švekuš Marián, Magistrát mesto Košice
Varcholová Lenka, Visit Košice
Vendelová Ariadna, LaLyra Academy
Vilková Lýdia, Visit Košice
Vozárik Ladislav
Takáčová Mária Sofia, Google
Tenai Fantišek, poslanec
Tragelová Anna, MČ Juh
Tury Juraj, skateboarding
Tóthová Barbora, Kino Úsmev
Zubek Peter, Košický samosprávny kraj

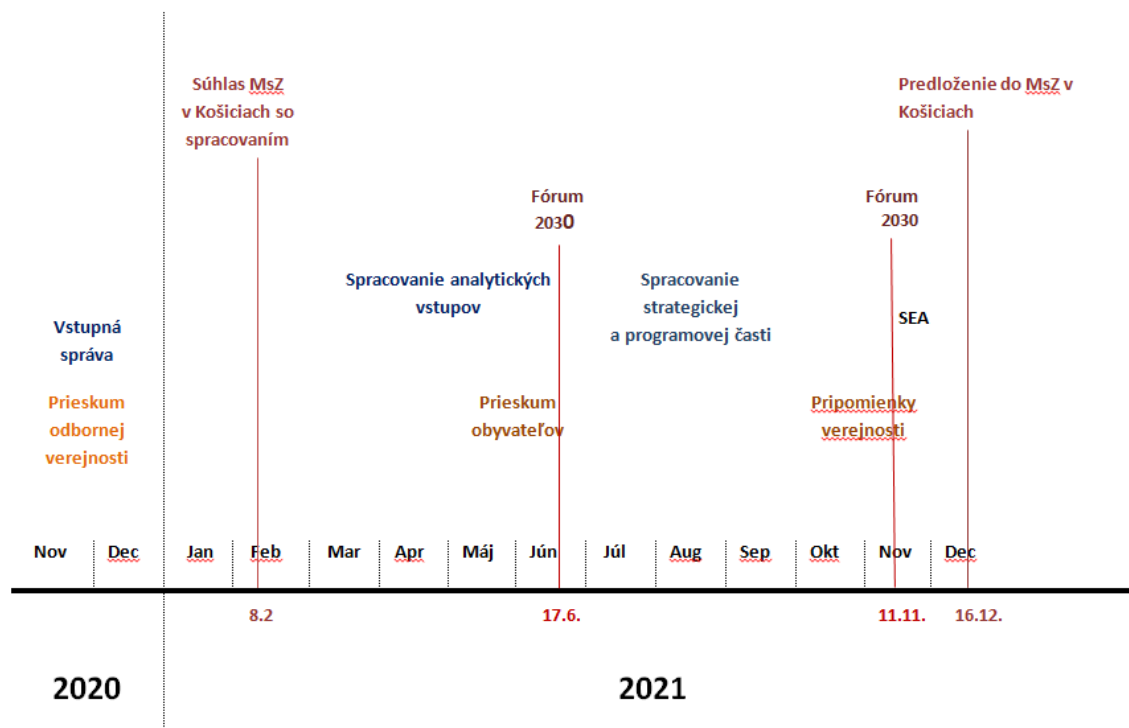

Charta prípravy PHRSR

Princípy spracovania dokumentu:

- Dobrý život ľudí v meste v súčasnosti aj v budúcnosti je výsledkom spolupráce samosprávy a širokého okruhu inštitúcií. Samospráva s verejnosťou komunikuje otvorene a férovo, zapája všetky skupiny obyvateľov, aby im mohla poskytovať kvalitné služby a aby mesto považovali za svoje a zveľaďovali ho.
- Prístup samosprávy je transparentný a zodpovedný – zverejňuje o sebe podľa možnosti všetky informácie a dáta podľa možnosti čo najdostupnejšími technologickými prostriedkami, s ohľadom na potreby všetkých skupín obyvateľov. Transparentná samospráva sa zodpovedá občanovi aj pomocou nápravných prostriedkov v prípade pochybení.
- Strategické materiály a politiky vznikajú so zapojením verejnosti, sú vytvárané odborne s použitím najnovších poznatkov svetovej úrovne a na správnych dostupných údajoch o miestnych reáliách. Sú pravidelne vyhodnocované tak, aby sa mohli v čase prispôbovať okolnostiam.

Časový harmonogram spracovania PHRSR

Obrázok 1 Časový harmonogram spracovania PHRSR

Využívané komunikačné nástroje

Na komunikáciu s odbornou a širokou verejnosťou boli využívané on-line nástroje mesta, špeciálne vytvorená stránka www.scenarprekosice.sk, dotazníkové prieskumy, odborné podujatia, pracovné skupiny, pracovné stretnutia a diskusie a individuálne rozhovory so zástupcami štátnej správy – ministerstvami.

Realizovaná komunikácia podľa cieľových skupín:

- Obyvatelia a obyvatelky
  - Podnety verejnosti boli zisťované prostredníctvom online dotazníka na stránke www.scenarprekosice.sk v období 05- 06 / 2021. Zhrnutie kľúčových výstupov je uvedené v analytickej časti dokumentu.
  - Pripomienkovanie návrhu cieľov, opatrení a aktivít bolo realizované prostredníctvom formulára na stránke www.scenarprekosice.sk a priamou komunikáciou s Referátom strategického rozvoja na Magistráte mesta Košice (rozvoj@kosice.sk) v období 11/ 2021. Svoje podnety doručilo 125 obyvateľov, obyvateľiek a subjektov spolu.
- Odborná verejnosť (sociálno –ekonomickí partneri, predstavitelia samospráv, volení predstavitelia)
  - Dotazníkový prieskum 11/2020 „Participatívne plánovanie pre vstupnú správu PHRSR“. Zhrnutie kľúčových výstupov je uvedené v analytickej časti dokumentu.
  - Podujatie „Fórum 2030“, ktoré sa konalo 17.6.2021 a kde boli predstavené výstupy z analytickej časti. Záznam zo stretnutia je zverejnený na: www.scenarprekosice.sk
  - Činnosť v pracovných skupinách – boli vytvorené 4 pracovné skupiny (životné prostredie, mobilita, sociálna oblasť, školstvo-šport-kultúra).
  - Pracovné stretnutia a diskusie k témam samospráva, ekonomický rozvoj a bezpečnosť.
  - Podujatie „Fórum 2030 – on-line prezentácia návrhu cieľov, opatrení a aktivít“, 11.11.2021.

Proces tvorby dokumentu bol ovplyvňovaný nasledujúcimi skutočnosťami:

- V zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 §8, odsek 1 PHRSR zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza. Keďže PHRSR mesta a jeho funkčnej oblasti bolo pripravované súbežne s PHRSR Košického samosprávneho kraja, koordinácia bola realizovaná predovšetkým vzájomným zapájaním do procesu tvorby oboch dokumentov.
- V zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja §8, odsek 1 je PHRSR vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Mesto Košice v roku 2015 pristúpilo k vypracovaniu nového územného plánu, avšak tento proces bol pozastavený.

- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 bola v čase spracovania PHRSR v procese konzultácií s Európskou komisiou.

Vstupná správa pre spracovanie PHRSR / IUS

Vypracovaniu dokumentu predchádzalo vypracovanie „Vstupnej správy pre spracovanie strategického dokumentu PHRSR / IUS“, ktorá bola 8.2.2021 predložená Mestskému zastupiteľstvu v Košiciach.

Na zistené hlavné problémy navrhovala vstupná správa reagovať prostredníctvom týchto predbežných priorít a cieľov:

Priorita: Zelené územie

Ciele:

- Zníženie produkcie skleníkových plynov prostredníctvom:
  - zvýšenia atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy,
  - zníženia energetickej náročnosti budov a efektívnejšieho zhodnocovania odpadov v území.
- Zníženie zraniteľnosti územia na dopady zmeny klímy (modrá a zelená infraštruktúra).

Priorita: Sociálna pomoc

Ciele:

- Zvýšenie dostupnosti kvalitných sociálnych služieb pre odkázané skupiny obyvateľov a zlepšiť príležitosti pre aktívne starnutie.
- Zlepšenie socioekonomických podmienok ľudí žijúcich v prostrední marginalizovaných komunit, ľudí v ťažkej životnej situácii (napr. ľudia bez domova) a mladých ľudí / detí z rizikového prostredia.
- Skvalitnenie služieb verejného sektora s dôrazom na ohrozené skupiny.

Priorita : Kvalitné verejné služby

Ciele:

- Skvalitnenie služieb verejného sektora (digitalizácia, budovanie kapacít).
- Zvýšenie bezpečnosti obyvateľov a predchádzanie problémovým javom (fyzická, kybernetická).
- Posilňovanie komunit prostredníctvom vytvárania priestoru na voľnočasové aktivity
- Podpora inovácií.

V rámci nového programového obdobia Európskej únie 2021 – 2027 sú pripravované ako jeden z finančných nástrojov na realizáciu zadaných priorít a cieľov aj tzv. integrované územné investície (ďalej IÚI), ktorých cieľom je uplatňovať integrovaný prístup k riešeniu problémov a to buď na územnom alebo tematickom princípe. IÚI budú predstavovať súbor strategických investičných balíčkov (SIB) pozostávajúcich z kľúčových projektov a doplnkových tematických projektov.

Na vyššie zadané priority boli v rámci vstupnej správy navrhnuté nasledujúce IÚI:

IÚI č. 1 Reakcia na zmenu klímy (Priorita: Zelené územie)

SIB 1 –SMART integrovaný dopravný systém
SIB 2 – Nízkoemisný vozový park pre verejnú osobnú dopravu
SIB 3 - Modernizovaná dopravná infraštruktúra pre verejnú osobnú dopravu
SIB 4 – Komplexná sieť cyklotrás
SIB 5 – Energetický manažment verejných budov
SIB 6 – Manažment nakladania s odpadom
SIB 7 – Manažment zelene
SIB 8 – Manažment vody
SIB 9 - Verejný vodovod a kanalizácia

IÚI č. 2 Sociálne zabezpečenie (Priorita: Sociálna pomoc)

SIB 1 – Sociálne služby s dôrazom na seniorov, odkázané osoby a ľudí/rodiny v ohrození
SIB 2 - Podpora mladých ľudí a detí, s dôrazom na mladých ľudí a deti v ohrození
SIB 3 - Podpora sociálneho podnikania

IÚI č. 3 Bližšie k občanom (Priorita: Kvalitné verejné služby)

SIB 1 - Digitálna transformácie služieb verejného sektora
SIB 2 - Budovanie kapacít vo verejnej správe
SIB 3 - Bezpečnosť obyvateľov
SIB4 - Aktívne trávenie voľného času

Navrhované priority a ciele boli posudzované, rozpracovávané a dopĺňane o relevantné témy a oblasti v ďalšom procese tvorby PHRSR.

IÚI budú riešené osobitným dokumentom po stanovení metodík a mechanizmov odsúhlasených v Partnerskej dohode 2021 – 2027. Základom pre ich tvorbu bude zoznam aktivít, ktorý je uvedený v prílohe č. 1.

Analytická časť

Analytická časť dokumentu je zameraná na doplnenie znalostnej bázy nielen pre lepšiu identifikáciu výziev, problémov a impulzov doterajšieho, ale aj očakávaného vývoja v území. Analytická časť dokumentu predstavuje východiská pre návrh cieľov, opatrení a aktivít.

Analytická časť pozostáva z:

- odporúčaní a výstupov z prieskumov,
- základnej charakteristiky mesta Košice a jeho funkčnej oblasti,
- analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia,
- globálnych megatrendov, ktoré môžu ovplyvniť súčasný a budúci rozvoj mesta a jeho okolia.

Informácie uvedené v analytickej časti boli získavané z primárnych zdrojov (výstupy z prieskumov obyvateľov, socio-ekonomických partnerov a obcí) a sekundárnych zdrojov získaných z oficiálnych štatistík, verejne dostupných zdrojov, interných podkladov a rôznych expertných názorov. Vzhľadom na absenciu štatistických dát na úrovni mesta, resp. mestskej funkčnej oblasti, pri vybraných ukazovateľoch sú použité dáta na úrovni Košického kraja a okresu Košice – okolie.

Základné východiská a zdroje pre spracovanie analytickej časti

Štatistické zdroje

- Štatistický úrad SR
- Slovenský hydrometeorologický ústav
- Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
- Centrum vedecko-technických informácií
- Úrad verejného zdravotníctva SR

Dokumenty na národnej a regionálnej úrovni, dokumenty na úrovni mesta Košice

- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja SR
- Konceptia mestského rozvoja SR do roku 2030
- Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 – Fáza II
- Stratégie adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy
- Plán udržateľnej mobility KSK, 2020
- Inovačná stratégia Košického kraja, 2021
- Konceptia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030)
- Program rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025)
- Územný plán mesta Košice
- Programový rozpočet mesta Košice, záverečné účty
- Konceptia odpadového hospodárstva mesta Košice, 2021
- Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice, 2015
- Konceptia riešenia statickej dopravy v meste Košice, 2015
- Konceptia rozvoja mesta Košice v oblasti tepelnej energetiky, 2005
- Konceptia rozvoja mesta Košice v oblasti tepelnej energetiky – aktualizácia 2020

- Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia - územie mesta Košice, územie obcí Bočiar, Haniska, Sokolany, Veľká Ida, 2013
- Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike
- Stratégia kultúry a kreatívnych odvetví mesta Košice na roky 2021 – 2027
- Urbanistická štúdia „Mestská zeleň v Košiciach 2013“ a jej aktualizácia, 2020
- Záznamy z interných stretnutí pracovných skupín pre spracovanie PHRSR
- Globálne megatrendy – hodnotenie a výzvy z pohľadu SR, SAV, 2016
- Ďalšie zdroje uvedené priamo v analytických výstupoch

Odporúčania a výstupy z prieskumov

V procese spracovania PHRSR boli informácie získavané aj prostredníctvom dvoch prieskumov:

1. Prieskum Košice a okolie 2030 - Participatívne plánovanie pre vstupnú správu PHRSR

Výskum bol realizovaný pomocou dotazníkového prieskumu (5.11-12.11.2020) a následnou diskusiou vo fókusových skupinách (19.11.-20.11.2020).

Cieľ prieskumu:

Cieľom realizovaného výskumu bolo poskytnúť počiatočný informačný základ pre tvorbu vstupnej správy strategického dokumentu – Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja. Účastníci výskumu boli mestské časti Košíc, oslovené obce vo funkčnej oblasti Košíc a socio-ekonomickí partneri, ktorí prejavili záujem zapojiť sa.

Odporúčania z prieskumu:

- Z dostupných informácií od respondentov (volených zástupcov a socio-ekonomických partnerov) vyplýva, že nekvalitná dopravná infraštruktúra je pretrvávajúcim problémom, a to spolu s nedostatočnou podporou sociálnej oblasti, a neriešenia problémov marginalizovaných skupín.
- Z pohľadu samospráv je vnímaným problémom aj čistota a bezpečnosť, z pohľadu socio-ekonomických partnerov navyše aj odliv talentu a nedostatok partnerskej spolupráce.
- Spoločná vízia Košíc a okolia je postavená najmä na zásadnom sfunkčnení regionálnej dopravy a realizácii opatrení, ktoré pomôžu zabezpečiť lepšie, zdravšie, čistejšie, životné prostredie, reagujúce na klimatické potreby, dostupné pre všetkých obyvateľov (vrátane najslabších).
- Potenciál rozvoja mesta je najmä v prírodnej polohe a okolitých lesoch, atraktívnej kultúrnej sfére, ktorá vie podporiť dobrý život obyvateľov, ale aj prilákať turistov, rozmáhajúcemu sa a IT priemyslu a univerzitetnej infraštruktúre spolu s kvalitnými strednými školami.
- Vo všetkých oblastiach sa za vhodný postup považuje spolupráca medzi viacerými partnermi, kvalitná dátová analýza a postup šetriaci životné prostredie a zahrnutie všetkých (aj zraniteľných) obyvateľov.
- Z hľadiska prioritizácie projektov odporúčame funkčné riešenia integrovanej dopravy (prepojením vlakov, autobusov, osobných automobilov, cyklo dopravy a pešej dopravy), spoločné postupy mesta a obcí v podpore dostupného a ekologického bývania (a naviazanej sociálnej služby pre integrovanie sociálne slabých skupín), podpora integrovanej sociálnej služby pre starších obyvateľov, zvýšenie energetickej udržateľnosti mesta a jeho okolia (šetrenie energetických výdajov, získanie dostupných obnoviteľných zdrojov).

- V spolupráci so socio-ekonomickými partnermi mesta odporúčame spoločný postup v rozvoji vývoja a inovácií digitálnych riešení v ekologickej oblasti, v doprave, v kultúre a kreatívnych odvetviach. Rozvoj ľudského potenciálu mesta a jeho okolia je takisto naviazaný na kvalitnú vzdelávaciu infraštruktúru a udržateľne atraktívnu sieť kultúrnych zariadení.

Kompletný výstup z prieskumu je zverejnený na: https://scenarprekosice.sk/wp-content/uploads/2021/04/Vyhodnotenie_prieskumu_KE_a_okolie_2030.pdf

2. Občianske návrhy pre Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Prieskum bol realizovaný prostredníctvom online dotazníka na stránke „Scenarprekosice.sk“, spolu bolo odoslaných 750 odpovedí.

Cieľ prieskumu: Získať podnety od obyvateľov pre rozvoj územia.

Charakteristika respondentov:

- Približne 50% žien a 50% mužov
- 34% Košice I., 23% Košice II., 8% Košice III., 16% Košice IV., 19% Košice okolie
- Priemerný vek 33 rokov (online prieskum teda reprezentuje podnety prevažne mladších obyvateľov)

Respondenti mali možnosť vyjadriť sa priamo k položeným dvom otázkam a zoradiť 20 oblastí pre život v meste / obci podľa svojich priorít.

Hodnotenie odpovedí na otázky:

Čo vám v meste robí najväčšiu radosť? - Atmosféra Hlavnej ulice, Verejné priestory, Športovanie

Čo by ste v meste chceli zmeniť? - Cyklocesty , Elektronické služby , Služby pre seniorov

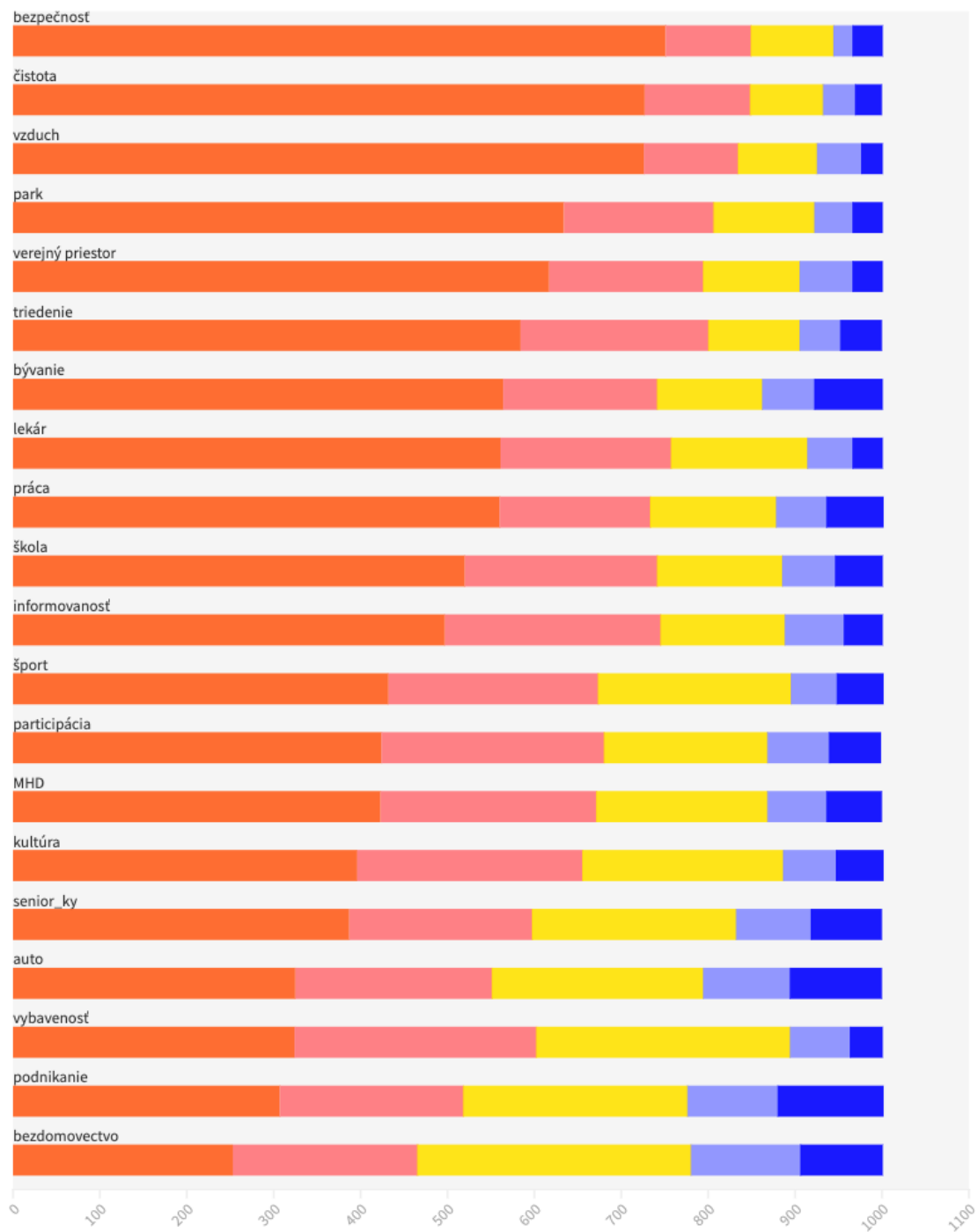
Prioritizácia 20 oblastí pre život v meste / obci:

K najvyšším prioritám obyvateľov a obyvateľiek patrí bezpečnosť, čistota a ovzdušie. Sumár hodnotenia je uvedený na obrázku 2.

Kompletné odpovede z prieskumu sú zverejnené na: <https://scenarprekosice.sk/wp-content/uploads/2021/10/obcianske-spolu.pdf>

Ohodnoťte vaše priority života v meste/obci. Dokopy vás prosíme o ohodnotenie 20 oblastí.

5 4 3 2 1

Obrázok 2 Vyhodnotenie priorít obyvateľov a obyvateľiek

(5 – najvyššia, 1 – najnižšia)

Charakteristika mesta Košice a jeho funkčnej oblasti

Mesto Košice je druhým najväčším mestom na Slovensku. Je to krajské mesto, ktoré predstavuje ekonomické a spoločenské centrum nielen pre blízke okolie, ale celé Východné Slovensko. Funkčná oblasť mesta je tvorená jadrovým mestom Košice s 22 mestskými časťami a 40 okolitými obcami, z ktorých podľa Sčítania obyvateľov domov a bytov z roku 2011 dochádza za prácou do Košíc v priemere 20% obyvateľov.

Základné informácie o meste Košice a jeho funkčnej oblasti

Územie mesta Košice sa administratívne člení na 22 mestských častí s vlastnou miestnou samosprávou na úrovni obce a na 4 okresy.

- Košice I.: Džungľa, Kavečany, Sever, Sídliisko Ťahanovce, Staré mesto, Ťahanovce
- Košice II.: Lorinčík, Luník IX, Myslava, Pereš, Poľov, Sídliisko KVP, Šaca, Západ
- Košice III.: Dargovských hrdinov, Košická Nová Ves
- Košice IV.: Barca, Juh, Krásna, Nad jazerom, Šebastovce, Vyšné Opátske

Mestské časti Krásna, Barca, Košická Nová Ves, Ťahanovce, Myslava, Vyšné Opátske, Pereš, Poľov, Kavečany, Šebastovce a Lorinčík sa vyznačujú viac rurálnym charakterom. Šaca má zmiešaný urbánno-rurálny chrakter, ostatné MČ majú urbánny charakter.

K obciam zaradeným do funkčnej oblasti mesta patria obce: Baška, Belža, Beniakovce, Bočiar, Budimír, Bukovec, Čaňa, Družstevná pri Hornáde, Geča, Gyňov, Haniska, Hrašovík, Hýľov, Chrastné, Kokšov-Bakša, Kostofany nad Hornádom, Košická Belá, Košická Polianka, Košické Oľšany, Malá Ida, Milhošť, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Nižný Klátov, Ploské, Rozhanovce, Sady nad Torysou, Seňa, Skároš, Sokol, Trebejov, Trstené pri Hornáde, Vajkovce, Valaliky, Veľká Ida, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Vyšný Klátov, Zlatá Idka, Ždaňa. Administratívne patria do okresu Košice – okolie.

Obrázok 3 Mesto Košice a jeho funkčná oblasť

Tabuľka 1 Prehľad vybraných údajov o mestskej funkčnej oblasti

Názov	Počet obyvateľov (2020)	Rozloha (ha)	Počet rodinných domov (2020)	Počet bytov (2020)
Košice	238 138	24 373	N/A	93024
Baška	718	450	240	-
Belža	417	549	170	-
Beniakovce	776	378	212	-
Bočiar	253	47	70	-
Budimír	1290	699	394	-
Bukovec	839	1085	N/A	N/A
Čaňa	6109	1155	1609	-
Družstevná pri Hornáde	2818	955	640	-
Geča	1856	548	564	-
Gyňov	680	672	173	-
Haniska	1578	1729	470	-
Hrašovík	385	204	N/A	N/A
Hýľov	505	2386	212	-
Chrastné	629	473	N/A	N/A
Kokšov-Bakša	1250	357	340	-
Kostoľany nad Hornádom	1276	691	N/A	35
Košická Belá	997	3941	270	-
Košická Polianka	1047	827	N/A	N/A
Košické Olšany	1349	867	N/A	N/A
Malá Ida	1810	1020	662	-
Milhošť	394	778	122	-
Nižná Hutka	622	435	200	-
Nižná Myšľa	622	1261	365	-

Nižný Klátov	880	594	N/A	14
Ploské	967	1000	329	-
Rozhanovce	2643	2220	778	-
Sady nad Torysou	1969	845	N/A	N/A
Seňa	2139	2281	N/A	N/A
Skároš	1126	3687	350	-
Sokoľ	1259	1566	340	-
Trebejov	208	767	75	-
Trstené pri Hornáde	1556	1290	N/A	N/A
Vajkovce	979	386	360	-
Valaliky	4605	863	1100	-
Veľká Ida	3917	3101	508	-
Vyšná Hutka	517	362	N/A	N/A
Vyšná Myšľa	975	887	N/A	N/A
Vyšný Klátov	458	1784	160	-
Zlatá Idka	401	1625	230	-
Ždaňa	1412	551	324	-

Zdroj: ŠÚ SR, prieskum obcí, vlastné spracovanie

N/A - údaj nedostupný

Podrobnejšie informácie o meste a o obciach v mestskej funkčnej oblasti o sú vedené v prílohe č. 2

Cezhraničný presah

Katastre obcí Skároš, Trstené pri Hornáde a Milhošť priamo susedia s Maďarskou republikou.

Napojenie na vybrané inžinierske siete

Dostupnosť napojenia k internetu (r. 2017):

- Biele miesta bez pripojenia na širokopásmový internet³ v okrese Košice – okolie: 4 obce, počet obyvateľov: 661

³ Biele miesto bolo zadefinované ako obec, v ktorej je maximálne 50 % intravilánu pokrytého širokopásmovým internetom – inými slovami obce resp. mestá, ktoré dosiahli pokrytie aspoň 51 % neboli považované za biele miesta.

Technická infraštruktúra (2019)

- Zásobovanie vodou z verejného vodovodu: Košice 96,8%, okres Košice – okolie 70,2% obyvateľov. Obce Trebejov a Košická Polianka (2018) nedisponujú verejným vodovodom vôbec.
- Napojenie obyvateľstva na verejnú kanalizáciu: Košice 98,2%, okres Košice – okolie 42,5% obyvateľov.

Prírodné pomery v území

Riešené územie sa rozprestiera v Košickej kotline. Podľa geomorfologického členenia patrí oblasť do pásma vnútorných Karpát. Z juhozápadu zasahuje do oblasti Slovenský kras, na severe sa rozkladá Slovenské Rudohorie, na východe Slanské vrchy. Podstatnú časť územia tvoria usadené neogénne horniny. Z hydrologického hľadiska patrí do čiastkového povodia Hornádu, čiastkového povodia Bodvy a čiastkového povodia Torusy. Územie mesta Košice s príľahlým územím má z hľadiska zastúpenia rastlinných druhov vysoký potenciál. Zastúpené sú tu druhy nížinné, podhorské, ale i horské a viaceré z nich patria medzi významné a vzácne druhy slovenskej flóry. Z pohľadu živočíšstva patrí územie mesta Košice jednak do oblasti západokarpatskej fauny, okrsku rudohorského, jednak do oblasti vnútrokarpatských znížení, okrsku košického. Podobne ako u rastlinných druhov sú tu zastúpené druhy nížinné, podhorské, ale i horské a viaceré z nich patria medzi významné a vzácne druhy slovenskej fauny.

Klimatické podmienky v území

Podnebie v riešenom území je typicky vnútrozemské, podľa Končekovej klasifikácie leží prevažne v teplej, mierne suchej oblasti, s chladnou zimou. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje na úrovni 8,6°C. Priemerné ročné úhrny zrážok sa pohybujú v rozmedzí od 550 mm do 800 mm.

Dopravná dostupnosť

Územie je napojené na diaľničný systém východnej D1 a rýchlostnú komunikáciu R4 južne od mesta Košice na hranicu Maďarskej republiky. Železničná sieť je tvorená traťami normálneho, úzkeho a aj širokého rozchodu. Železničná sieť je využívaná na osobnú a nákladnú dopravu. Vnútroštátne železničné spojenia sú na hlavnom severnom ťahu Košice – Žilina – Bratislava a južnom ťahu Košice – Zvolen – Bratislava. Leteckú dostupnosť zabezpečuje medzinárodné letisko v Košiciach.

Analýza vnútorného a vonkajšieho prostredia

Analýza prostredia prináša objektívny cieleňvý výber a posúdenie údajov relevantných pre tvorbu a rozhodovanie o stratégii rozvoja v PHRSR.

V dokumente sú uvedené hlavné zistenia z analýz podľa nasledujúcich oblastí:

- Demografia
- Životné prostredie
- Mobilita
- Sociálna starostlivosť
- Zdravotná starostlivosť
- Vzdelávanie
- Šport
- Kultúra
- Bezpečnosť
- Ekonomická oblasť
- Digitalizácia
- Kapacity a procesy verejnej správy

Každá posudzovaná oblasť je doplnená o hodnotenie cieľov zo súčasného Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025), pokiaľ bola predmetom priorit. Vyhodnotenie je realizované po príslušných cieľoch a podľa stanovených ukazovateľov výsledku za obdobie 2015 – 2020. V prípade, že údaje za toto obdobie neboli dostupné, boli pre hodnotenie využité iné dostupné využiteľné údaje.

Kompletné analytické výstupy sú k dispozícii v elektronickej podobe na stránke www.scenarpreksoice.sk

Demografia

Vybrané demografické ukazovatele sú uvádzané za mesto (okresy Košice I.-IV.), obce funkčnej oblasti mesta a okres Košice – okolie.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

V roku 2020 bolo v Košiciach evidovaných 238 138 obyvateľov, z čoho 52% tvorili ženy a 48% muži. V porovnaní s rokom 2015 došlo k poklesu počtu evidovaných obyvateľov o 0,44%. Na území obcí funkčnej oblasti bolo evidovaných spolu 55 301 obyvateľov, čo predstavuje 42,5% obyvateľov z počtu za okres Košice – okolie (130 132 obyvateľov).

Vývoj prirodzeného prírastku vo všetkých okresoch Košíc klesá. Najväčší prepád je v okrese Košice IV., kde prirodzený prírastok nadobúda záporné hodnoty. V súčasnosti dochádza ku rýchlejšiemu rastu počtu obyvateľov najmä v okolí mesta Košice. Je badať suburbanizáciu, mesto má však stále významné postavenie aj pre migrujúcich obyvateľov do okolia. **Prognóza počtu obyvateľov do roku 2040 potvrdzuje trend rastu počtu obyvateľov práve v okrese Košice – okolie.**

Z hľadiska národnostného zloženia obyvateľov boli v roku 2020 v Košiciach najviac zastúpení obyvatelia so slovenskou národnosťou (75,77%), maďarskou (2,84%), rómskou (1,98%) a českou národnosťou (0,72%). Iná a nezistená národnosť predstavuje 16,38%.

Priemerný vek obyvateľov v roku 2020 v meste Košice bol 42,39 roka, pričom celkovo na Slovensku je to o niečo menej, a to 41,29 roka. V okrese Košice – okolie je to 37,74 roka. Najdôležitejšou informáciou a taktiež alarmujúcim zistením je **rýchle starnutie obyvateľov Košíc**, čo dokazuje aj samotný index starnutia. Kým v roku 2010 pripadalo na 100 obyvateľov mladších ako 15 rokov 82 osôb v poproduktívnom veku, tak v roku 2020 to už je približne 128 osôb. Čo reflektuje aj vývoj prirodzeného prírastku.

Vývoj počtu sobášov stagnuje. Nie je zaznamenaný ani drastický nárast, alebo prepad. Rok 2020 je poznačený poklesom kvôli pandémii COVID-19. Priemerný vek muža pri sobáši je v súčasnosti 36,54 rokov a u ženy 33,13 rokov. V okrese Košice – okolie sú to o nižšie hodnoty a to u muža 33,33 roka a u ženy 30,87 roka.

Počet rozvodov v okresoch Košíc mierne rastie. Priemerný vek muža pri rozvode je muža je 45,3 roka a u ženy je to 42,6 roka v meste Košice. V okrese Košice – okolie je priemerný vek muža pri rozvode je 43,4 roka a u ženy 40,5 roka.

Migrácia obyvateľov v rámci Slovenska (domáca migrácia) je vyššia pre obyvateľov vidieka ako mesta. Naopak viac obyvateľov z miest odchádza do zahraničia. V rámci Košíc štyri mestské časti (sídliisko Ťahanovce, sídlisko KVP, Luník IX a sídlisko Dargovských hrdinov) zaznamenávajú od roku 2013 negatívne migračné saldo. Mestská časť Krásna zaznamenáva od roku 2013 najvyššie pozitívne migračné saldo.

Odliv ľudí zo Slovenska bol sledovaný na základe dát z centrálného registra poistencov. **Celkovo sa trend odlivu ľudí na Slovensku zmierňuje.** Skôr je evidentný odliv mladých ľudí za štúdiom. Naznačujú to aj štatistiky a to poklesom absolventov zo slovenským štátnym občianstvom o 39%.

Životné prostredie

Zdravé životného prostredia predstavuje základný predpoklad k vytváraniu dobrých podmienok pre život. Negatívne vplyvy z ľudských činností (odpady, spotreba energie, mobilita, zlé využívanie pôdy) majú za následok znečistené ovzdušie, nadpriemerný hluk, stratu biodiverzity, zamedzenie prístupu k vode, či zmenu klímy, ktorá sa prejavuje najmä extrémnymi výkyvmi počasia. V oblasti životného prostredia sa samosprávy viac sústreďujú na vykonávanie svojich kompetencií ako cielenú ochranu životného prostredia.

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti životného prostredia

Oblasť životného prostredia bola riešená v rámci programu Košice – mesto kvalitného životného a prírodného prostredia, pre ktorú boli zadefinovaný jeden cieľ.

Vyhodnotenie:

Cieľ „**Skvalitniť životné a prírodné prostredie na území mesta**“ je vyhodnocovaný prostredníctvom 5 indikátorov – zavedený systém starostlivosti o ŽP v spolupráci s mestskými časťami, zlepšený stav zložiek ŽP vo vybraných ukazovateľoch (najmä ovzdušie a voda), zvýšená čistota separácie triedených zložiek z komunálneho odpadu, znížená spotreba energie pri prevádzke budov vo vlastníctve mesta a zvýšená výmera parkovej zelene v m² na obyvateľa.

Indikátor „zavedený systém starostlivosti o životné prostredie v spolupráci s mestskými časťami“ určuje prerozdelenie kompetencií medzi jednotlivými subjektmi. Čistotu a údržbu verejných priestranstiev zabezpečujú v zmysle štatútu Mesta Košice poverené vybrané mestské časti. Starostlivosť o verejné priestranstvá na ostatných mestských častiach zabezpečuje mesto Košice prostredníctvom svojho mestského podniku Správa mestskej zelene. Správa mestskej zelene zabezpečuje práce súvisiace s komplexnou údržbou zelene na spravovaných plochách mesta o celkovej

výmere 428,03 ha. Zachovanie a zveľaďovanie lesného majetku mesta Košice zabezpečuje mestský podnik Mestské lesy s.r.o.

Indikátor „stav zložiek životného prostredia“ pri ovzduší vo vybraných ukazovateľoch je vyjadrený koncentraciou znečisťujúcich látok v ovzduší a počtom obyvateľov vystavených tomuto znečisteniu. Priemerné ročné koncentrácie znečisťujúcich látok za posledných 5 rokov dosahujú mierne klesajúci trend. Problémom však zostáva prekračovanie povoleného počtu dní, v ktorých sú prekračované limitné hodnoty pre 24-hodinovú koncentráciu prachových častí PM₁₀ (r. 2019 – Štefánikova ul. 42 dní s prekročeným limitom, 7 dní nad povolený limit) a výška koncentrácií napr. prachových častí (PM₁₀ a PM_{2,5}), ktorých ročné koncentrácie sa pohybujú nad polovicou povolených limitných hodnôt. V prípade tuhých častíc sú podľa údajov z automatických meracích staníc SHMÚ (AMS) najvyššie koncentrácie v zimných mesiacoch. Priemerné ročné hodnoty koncentrácií benzén(a)pyrénu (BaP) v roku 2019 na AMS Veľká Ida prekročili predpísané hodnoty. Oblasť znečistená PM₁₀ a BaP predstavuje 296 km² a populácia vystavená znečisteniu ovzdušia znečisťujúcou látkou PM₁₀ predstavuje 246 931 obyvateľov (za rok 2019, SHMÚ). Podľa AMS neboli za obdobie posledných 5 rokov prekračované limitné hodnoty pre SO₂, NO_x, CO a O₃. Kvalitu vody na území mesta sleduje na vodných tokoch Slovenský hydrometeorologický ústav, pri zásobovaní vodou Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Zmeny v kvalite vody boli zaznamenané v Mlynskom náhone a na jazere v MČ Nad jazerom (opakovaný výskyt siníc).

Indikátor „čistota separácie triedených zložiek z komunálneho odpadu“ je vyhodnocovaný ako miera triedenia odpadov, ktorá sa za sledované obdobie zvýšila zo 17,2% v roku 2016 na 34,02% v roku 2020.

Pre vyhodnotenie indikátora „znížená spotreba energie pri prevádzke budov vo vlastníctve mesta“ nie sú k dispozícii relevantné komplexné dáta, preto jeho hodnotenie nie je realizované.

Indikátor „zvýšená výmera parkovej zelene v m² na obyvateľa“ bol zisťovaný v rámci štúdií k mestskej zeleni. Zatiaľ, čo v roku 2013 bola výmera parkov a parkovej zelene na úrovni 5,8m²/obyvateľa, v roku 2020 nastal pokles na 4,8m²/obyvateľa.

K významným iniciatívam v tejto oblasti bolo pristúpenie mesta k „Dohovoru primátorov a starostov v oblasti energetiky a zmeny klímy“ (2020), uchádzanie sa o titul „Európske hlavné zelené mesto“ (2020), spracovanie „Konceptie odpadového hospodárstva mesta Košice (2020) a aktualizácia „Konceptie rozvoja mesta v oblasti tepelnej energetiky“ (2019). V rámci podpory ekologizácie urbanizovaného prostredia boli riešené revitalizácie medziblokovej zelene na sídliskách Nad Jazerom, Železníky, Dargovských hrdinov, Kuzmányho ul. a podnikané kroky na zlepšovania kvality vody v rekreačnej lokalite na sídlisku Nad jazerom.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Stav zložiek životného prostredia je ovplyvňovaný predovšetkým nedostatočnou ochranou životného prostredia a nepriaznivými vplyvmi z ľudských činností.

Pre ochranu biodiverzity v meste sú v súčasnosti realizované určité kroky ako napríklad vyhradenie plôch pre lúčny porast, odstraňovanie invázných rastlín, či zisťovanie stavu drevín. Avšak podpora **rozvoja biodiverzity nie je z úrovne mesta riešená systémovo** a funkcia prírody v rámci urbanizovaného prostredia nebola jasne zadefinovaná.

Štruktúra **hospodárskych plôch sa mení v prospech zastavanej plochy**. Úbytok poľnohospodárskej pôdy v meste Košice 2013/2019 bol na úrovni 0,7%, okrese Košice – okolie na úrovni 0,5%. Zároveň

v rozpätí rokov 2013 – 2019 **došlo k úbytku zelene v meste na úrovni 7,8% a verejnej zelene na úrovni 14,4%**, pričom v súčasnosti je v meste väčšia rozloha súkromnej zelene ako verejnej. Na území mesta Košice bolo podľa skorších štúdií z roku 2016 identifikovaných 26 areálov brownfields, ktorých celková rozloha predstavovala 0,98% z rozlohy mesta, približne 200 ha. Avšak projekty na ich rekultiváciu riešené neboli.

V prípade modrej infraštruktúry boli realizované najmä aktivity v súvislosti s revitalizáciou Mlynského náhonu, zlepšením vody na jazere na sídlisku Nad Jazerom a aktivity na zabezpečenie protipovodňovej ochrany na rieke Hornád. **Problémom naďalej ostávajú zanedbávané a nevhodne upravované toky, ktoré predstavujú nevyužitý potenciál** pre podporu biodiverzity, ekologickej stability územia a ochladzovania klímy v území. **Nevyužitý potenciál pre zadržiavanie vody v území predstavuje aj dažďová voda.** Z pohľadu hospodárenia s vodou bol v obciach funkčnej oblasti zaznamenaný **11,67% (2019) nárast spotreby pitnej vody**. V prípade mesta Košice došlo k poklesu o 2,51%. Rovnako problémový na úrovni okresu Košice – okolie ostáva aj **nízky podiel napojenia obyvateľov na verejnú kanalizačnú sieť (2019 – 42,5%) a nízky podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejného vodovodu (70,2%)**.

Mesto Košice a obce funkčnej oblasti Bočiar, Haniska a Veľká Ida patria v rámci SR k územiám **s najvyššou koncentráciou základných znečisťujúcich látok v ovzduší** (tuhé častice PM₁₀; PM_{2,5}; NO_x, SO₂, CO). Aj keď z dlhodobého pohľadu nastalo na území výrazne zlepšenie ovplyvnené najmä investíciami najväčších priemyselných znečisťovateľov (U.S. Steel Košice, s.r.o; Ferroenergy, s.r.o a TEKO, a.s. a ďalšie), dosahované hodnoty v roku 2018 predstavovali napríklad 13 násobok znečistenia ovzdušia v Bratislave. Pretrvávajúcim **problémom sú koncentrácie tuhých látok v ovzduší**, čo sa prejavuje najmä prekročovaním povoleného počtu dní s prekročením limitnej hodnoty pre 24-hodinovú koncentráciu tuhých častíc PM₁₀. Kvôli nedostatku meracích staníc v území nie je možné presnejšie zadefinovať nielen rozsah znečistenia, ale aj spoľahlivo určiť pôvodcov tohto znečistenia, ktorými môže byť doprava, domácnosti, sektor energetiky a iné.

Mesto Košice má spracovanú hlukovú mapu z roku 2011. **Zvýšenej hlukovej záťaži sú vystavené časti mesta, ktoré disponujú väčšími zbernými komunikáciami a rýchlostnými cestami**, ktoré sú v blízkosti rezidenčných oblastí. Podľa dostupných údajov z hlukovej mapy z roku 2011, je dennej hlukovej záťaži nad 55 dB vystavených 34.40% obyvateľov mesta a nočnej hlukovej záťaži nad 50 dB 20.82% obyvateľov mesta. Hlavným zdrojom hluku je cestná a koľajová doprava. Tieto údaje potvrdzujú aj hlukové štúdie, ktoré boli robené NDS, a.s. s cieľom zistiť hlukovú záťaž pri rýchlostných komunikáciách a cestách I. triedy.

Produkcia komunálneho odpadu v porovnaní posledných rokov rastie. V roku 2020 bolo vyprodukovaných na 1 obyvateľa 453,84 kg komunálnych odpadov (r. 2016 – 371,34 kg), z čoho zmesový odpad tvoril 203,37 kg. Miera triedenia odpadov bola v roku 2020 na úrovni 34,02%, čo znamená, **že je triedená len 1/3 odpadov**. Podobne je to aj pri obciach vo funkčnej oblasti.

Nepriaznivý vplyv na prostredie má aj produkcia CO₂. Zo sumáru základnej emisnej bilancie mesta Košice vyplynulo, že **najviac emisií CO₂ produkujú budovy (57%), energetika (36%) a doprava (7%)**.

Najviac energií je spotrebovaných práve verejnými budovami. A keďže k obnove týchto budov dochádza len veľmi pomalým tempom, je pravdepodobné, že požiadavky na spotrebu energií v prípade verejných budov budú rásť. **Nevyužitým potenciálom v oblasti energetiky zostáva geotermálna energia** z geotermálnych ložísk v Košickej kotline a to predovšetkým v lokalite Ďurkov.

Zmena klímy v meste a aj funkčnej oblasti sa prejavuje obdobne ako v strednej Európe **oteplňovaním** (predpokladá oteplenie minimálne o 0,8°C, k roku 2050 o 1,8°C a k roku 2075 o 2,8°C oproti obdobiu 1961-1990), čo má za následok **nárast teplotného maxima** (teplotný extrém dosiahol 38,5°C), **zvýšený počet letných dní** (o 18,1 dňa viac ako v období 1961-1990), **zvýšený počet tropických dní** (s maximálnou dennou teplotou 30°C a viac sa v priemere zvýšil o 9,7 dňa) a **zvýšený počet tropických nocí** (počet dní s minimálnou nočnou teplotou vzduchu 20°C vzrástol o 1,5 dňa). Ďalším prejavom zmeny klímy v území je **vyššia frekvencia a intenzita extrémnych privalových zrážok**, ktoré spôsobujú lokálne záplavy.

Zmena klímy je jedným z najzávažnejších problémov, ktorému svet v súčasnosti čelí. Vyplýva to aj z prieskumu Eurobarometra z roku 2019, z ktorého vyplynulo, že 93% európskych občanov považuje klimatické zmeny za vážny problém a 78% Slovákov tvrdí, že ide o veľmi vážny problém.

Kompletný analytický výstup je uvedený na stránke: <https://scenarprekosice.sk/>, Dokumenty na stiahnutie.

Mobilita

Mobilita v dnešnej dobe čelí výzve ako zabezpečiť každodenný bezpečný a rýchly pohyb obyvateľov a pritom neškodiť životnému prostrediu. Mesto Košice a funkčná oblasť je dostupná cestnou dopravou, železničnou dopravou a letecky. Podľa sčítania obyvateľov SOBD z roku 2011 do mesta pravidelne dochádza za povinnosťami a službami viac ako 55 tisíc obyvateľov z okolia a viac ako 11 tisíc pravidelne z mesta odchádza, čo spolu s obyvateľmi Košíc predstavuje riešenie mobility pre viac ako štvrt milióna obyvateľov.

V oblasti rozvoja dopravy má mesto Košice prijatú Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice (2015), ktorá zároveň plní funkciu Plánu udržateľnej mobility a Konceptiu riešenia statickej dopravy v meste Košice. Súčasne s prípravou PHRSR prebieha aktualizácia vybraných častí stratégie dopravy.

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti kvalitnej dopravy

Oblasť dopravy bola riešená v rámci programu Košice – mesto kvalitnej dopravy, pre ktorú boli navrhnuté tri ciele.

Vyhodnotenie:

Hodnotenie cieľa „**Skvalitniť dopravnú infraštruktúru, dopravné vybavenie, dopravné značenie a reguláciu pre individuálnu automobilovú dopravu (IAD) a verejnú osobnú dopravu (VOD) v meste**“ je realizované prostredníctvom indikátorov zvýšená dopravná priepustnosť, znížená hlučnosť a prašnosť a množstvo emisií z dopravy a znížená nehodovosť.

Dopravná priepustnosť na základnej dopravnej komunikačnej sieti mesta nebola z dôvodu absencie dát vyhodnocovaná.

Z hlukových štúdií realizovaných na území mesta vyplynulo, že obyvatelia v blízkosti cestných komunikácií sú vystavení nadmernému hlukovému zaťaženiu. Napríklad, zo štúdie pre úsek rýchlostnej cesty budúcej R2 Košice Šaca - Košické Oľšany realizovanej v roku 2019 vyplynulo, že v úseku cestnej komunikácie I/17, Šebastovská ulica, Šebastovce (s intenzitou 14 356 vozidiel denne) boli namerané priemerné referenčné hodnoty denné na úrovni 74,8 dB (medzi 7-8h, 76 db), nočné hodnoty na úrovni 70,2 db (medzi 5-6h, 74 db.), čo vysoko prekračuje predpísané hodnoty dennej (50dB) a nočnej záťaže (60dB) pre územia v okolí ciest I. triedy.

Doprava je aj zdrojom prachových častíc PM₁₀ a PM_{2,5}, ktoré majú negatívny vplyv na zdravie. V období 2017- 2019 boli zaznamenávané prekročenia povoleného počtu dní s prekročením limitu 24 hodinových koncentrácií PM₁₀ a to AMS na Štefánikovej ulici. V roku 2020, kedy z dôvodu obmedzení pandémie spôsobenej COVID-19 bola znížená mobilita, uvedená AMS nevykázala prekročenie počtu dní s prekročením 24 hodinových koncentrácií nad limitnú hodnotu. Koncentrácie PM_{2,5} v rokoch 2017 – 2019 neprekračovali limitné hodnoty.

Dopravná nehodovosť v porovnaní rokov 2015/2020 bola znížená o 24%.

Cieľ „Zvýšiť podiel verejnej osobnej dopravy (VOD), cyklodopravy a pešej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave“ je vyhodnocovaný prostredníctvom počtu cestujúcich v MHD, prímestskej doprave, počtu obyvateľov využívajúcich bicykel na cestu do práce a ostatné sociálne potreby a zvýšeného komfortu peších trás.

Počet cestujúcich v mestskej a prímestskej v strednodobom horizonte stagnuje (v dlhodobom však klesá), počas obmedzení spôsobenej pandemiou COVID-19 došlo k 25% poklesu počtu cestujúcich v MHD.

Indikátor „zvýšený počet ľudí využívajúcich na cestu do práce a na ostatné sociálne potreby bicykel“ je možné vyhodnotiť na základe sčítania cyklistov alebo prieskumu deľby prepravnej práce v meste. Prieskum dopravného správania domácnosti bol zrealizovaný v roku 2014 – 2015 pri spracovaní Stratégie dopravy a dopravných stavieb mesta Košice. Deľba prepravnej práce z uvedeného prieskumu vyšla 43:43:1:13 (osobný automobil : verejný dopravný prostriedok : cyklisti : chodci). Keďže ďalší prieskum deľby prepravnej práce nebol realizovaný, nie je možné posúdiť trend. Z monitorovania počtov cyklistov , ktoré realizuje Cyklokoalícia Košice bol zistený medziročný nárast 2019/2020 na úrovni 59,81%.

Komfort peších trás je závislý od úrovne a stavu jednotlivých chodníkov a je možné zisťovať ho kvalitatívnym prieskumom chodcov, ktorý nebol realizovaný už na začiatku obdobia. S cieľom zabezpečiť vyšší komfort chodníkov počas zimy, mesto Košice iniciovalo program zimnej údržby chodníkov „Adoptuj si chodník“, kde vznikol priestor aj pre zapojenie verejnosti do tejto údržby za odplatu.

Vyhodnotenie cieľa **„Zlepšenie leteckej dostupnosti mesta Košice “** je plánované prostredníctvom merania spokojnosti cestujúcich s možnosťami využívania leteckej dopravy a úrovňou poskytovaných služieb na letisku Košice.

Letisko Košice – Airport Košice, a.s. od roku 2005 uplatňuje integrovaný manažérsky systém, zahrňujúci systém manažérstva kvality, systém environmentálneho manažérstva a systém manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Aplikáciou tohto systému zabezpečuje trvalé zlepšovanie procesov a výkonov spoločnosti s dôrazom aj na vyššiu spokojnosť zákazníkov s kvalitou poskytovaných služieb. Kvalitatívny (anketový) prieskum nebol realizovaný.

Najvýznamnejšie projekty v tejto programovej oblasti boli projekty rekonštrukcie električkových tratí (Stavby IKD Košice, Námestie Maratónu mieru – Staničné námestie za 43 mil. eur, Modernizácia električkových uzlov z rozsahu MET v meste Košice za 23 mil. eur, Modernizácia električkových tratí v Košiciach – 2. etapa – 1. časť za 94 mil. eur), obnova vozidlového parku električiek (46 ks električiek), 9 nízkopodlažných nápravových autobusov, 9 elektrobusev, rekonštrukcia autobusových zastávok MHD a osadenie informačných tabúľ, výstavba cyklistických komunikácií (Vyšné Opátske - ústie Myslavského potoka, Čermeľ, Sídliisko nad jazerom – Goliánova ul.) a doplnkovej cyklistickej infraštruktúry.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Prieskumy delby dopravnej práce z roku 2010 a 2015 a využívanie dopravných prostriedkov cestujúcimi indikujú, **že mobilita sa rozvíja v prospech individuálnej automobilovej dopravy**, ktorá je často krát uprednostňovaná pred riešeniami v prospech udržateľných foriem mobility (pešej, cyklistickej a verejnej hromadnej dopravy) a spôsobuje zahustenie dopravy v meste.

K základným dôvodom **nízkeho podielu pešej a cyklistickej dopravy** na celkovej doprave sú najmä **nesúvislé siete**, chýbajúce hlavné radiály, chýbajúce prepojenia nielen v rámci mestských častí, ale aj mestských častí navzájom a prepojenie s centrom. V prípade cyklistických komunikácií chýba prepojenie centra mesta s extravilánom a obcami mestskej funkčnej oblasti. Problémom sú aj konflikty medzi chodcami a cyklistami a v poslednej dobe aj s užívateľmi kolobežiek, ktorí využívajú infraštruktúru pre chodcov.

Stagnuje počet cestujúcich v MHD a prímestskej doprave. Každoročne **narastá počet registrovaných súkromných osobných áut** (v Košiciach 2%, na úrovni obcí funkčnej oblasti 4,5%).

Vozový park MHD bol v roku 2020 tvorený 216 autobusmi (z tohto 23 elektrobusev), z ktorých viac ako **polovica je staršia ako 6 rokov**; 4 trolejbusmi staršími ako 15 rokov a 98 električkami, z ktorých 47 je starších ako 15 rokov (od uvedenia do prevádzky, prípadne rekonštrukcie).

Príspevok mesta na krytie strát MHD v Košiciach kontinuálne rastie, 2016/2020 o 22,58%.

Integrácia mestskej hromadnej dopravy a prímestskej dopravy sa v súčasnosti len rozbieha. Z pohľadu zavedenia integrovaného dopravného systému bude potrebné doriešiť nielen zjednotenie taríf, ale aj dopravné modely a dopravnú infraštruktúru (prestupné uzly a terminály) a navrhnúť riešenia, ktoré budú motivovať obyvateľov využívať verejnú hromadnú dopravu.

Dopravné správanie obyvateľov sa začalo meniť aj so zavedením zdieľaných bicyklov, elektrických kolobežiek a skútrov, ktorých sieť sa v súčasnosti rozširuje aj do územia mestskej funkčnej oblasti. Ich využívanie je však limitované nedostatočnou dopravnou infraštruktúrou a dopravnými obmedzeniami.

Problémom naďalej zostáva nedostatočná kvalita pozemných komunikácií a mostov a to aj napriek neustále prebiehajúcim opravám menších a aj väčších rozmerov (rekonštrukcia Slaneckej cesty, mosta na Hlinkovej ulici a ďalšie) a nedotiahnuté riešenia pre lepšiu organizáciu dopravy v problémových uzloch (Kostolianska cesta, dostatočné prepojenie Sídliiska Ťahanovce s centrom mesta a ďalšie).

V prípade **parkovania je v meste pretrvávajúcim problémom parkovanie v nárazníkových zónach** s regulovaným parkovaním a **na okrajových sídliskách**.

Vývoj počtu dopravných nehôd má klesajúci trend. V roku 2020 bol v meste Košice v prípade dopravných nehôd - zrážok evidovaný 10% podiel cyklistov na týchto zrážkach.

Sociálne služby

V súčasnej dobe je na území mesta Košice široké spektrum poskytovateľov sociálnych služieb. Podľa cieľovej skupiny, ktorej sú služby poskytované, ide predovšetkým o sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby krízovej intervencie a sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.

V porovnaní s mestom Košice, je v obciach funkčnej oblasti sieť sociálnych služieb menšia, pričom sa v prevažnej miere služby orientujú na pomoc seniorom, najmä formou opatrovateľskej služby a vylúčeným komunitám v existujúcich komunitných centrách .

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti sociálnych služieb

Sociálna oblasť bola riešená v rámci programu Košice – sociálne mesto, pre ktorú boli zadefinované štyri ciele.

Vyhodnotenie:

Cieľ „**Podporiť mladé rodiny v oblasti zosúladenia rodinného a pracovného života**“ je hodnotený prostredníctvom miery uspokojenia záujmu o mestské nájomné bývanie a pomeru žiadostí o umiestnenie dieťaťa do zariadenia pre deti do 3 rokov k celkovej kapacite zariadení na území mesta.

Miera uspokojovania záujmu o mestské nájomné bývanie sa zvýšila zo 7% v roku 2015 na 22,4% v roku 2020, pričom sledovaný je pomer žiadateľov s prideleným bytom k počtu všetkých žiadostí, aj tých, ktorí nespĺňajú podmienky pridelenia nájomného bytu. Mesto prijalo VZN č. 194/2018 o pravidlách prenajímania bytov pre osobitné sociálne skupiny obyvateľov, ktoré upravuje podmienky zaradenia do zoznamu uchádzačov o nájom sociálnych bytov. Táto legislatívna úprava umožnila zabezpečiť ubytovanie vyššiemu počtu obyvateľov mesta, ktorí sú vystavení sociálnym rizikám, najmä ak ich riešenie vyplýva pre mesto zo zákona a je aj prípadná možnosť získať prostriedky od štátu, z fondov EÚ alebo od iných osôb. Súčasne by malo dôjsť aj k rentabilnejšiemu využívaniu sociálnych bytov.

Pomer žiadostí o umiestnenie dieťaťa do zariadenia pre deti do 3 rokov k celkovej kapacite zariadení je sledovaný len pri jasliach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, ktoré sú jedny. Do roku 2018 bola kapacita detských jasí 36 detí. V roku 2018 po novele zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách bola kapacita upravená na 30 detí. Pomer žiadostí ku kapacite 2015: 35/35, 2019: 30/28 a v roku 2020: 30/23.

Hodnotenie cieľa „**Skvalitniť sociálne služby a rozšíriť a inovovať ponuku ďalších podľa dopytu pre seniorov, dlhodobo chorých a zdravotne postihnutých občanov najmä služby na komunitnej úrovni**“ je realizované prostredníctvom ukazovateľa o spokojnosti klientov s kvalitou a rozsahom sociálnych služieb - hodnotenie klímy, ale aj zrealizovanými investíciami v existujúcich zariadeniach s cieľom skvalitnenia využívaných priestorov.

Vzhľadom ku skutočnosti, že prieskum vnímania kvality klientmi bol realizovaný, iba v podmienkach Strediska sociálne pomoci mesta Košice (SSPmK) je možné hodnotiť pozitívne zmeny v klíme (atmosfére) v zariadení pre seniorov a zariadení opatrovateľskej služby, ktoré sú organizačnou súčasťou SSPmK. Kvalitatívne interiérové úpravy boli vykonané v objektoch užívaných SSPmK a to v zariadení pre seniorov na Garbiarskej ulici a v ZOS na Južnej triede. Ďalšie interiérové úpravy boli zrealizované v ZOS Mlynárska a ZOS Laborecká. Náklady na vnútorné úpravy priestorov v úhrne predstavujú sumu 820 000 €.

Cieľ **„Zlepšiť podmienky pre sociálnu inklúziu sociálne odkázaných a sociálne neprispôsobivých občanov“** je vyhodnocovaný prostredníctvom medziročného nárastu počtu poberateľov dávok v hmotnej núdzi, ktorí opustia systém tzv. osobitného príjemcu na dávky v hmotnej núdzi.

V roku 2015 vstúpilo do systému 11 nových rodín a uvoľnených bolo 14 rodín. V roku 2016 bolo uvoľnených zo systému celkom 24 rodín a v roku 2018 bolo uvoľnených zo systému celkom 29 rodín. Ukazovateľ nie je možné objektívne vyhodnocovať vzhľadom na premenlivosť počtu jednotlivých mesiacov v roku, počas ktorých boli rodiny zaradené do systému, ale najmä z dôvodu legislatívnych zmien, ktorých dôsledkom bolo zníženie počtu rodín, pre ktoré mesto vykonávalo osobitného príjemcu. Nešlo teda výlučne o uvoľnenie z dôvodu úpravy rodinných pomerov.

Cieľ **„Zlepšiť stupeň architektonickej bezbariérovosti v meste“** bol navrhnutý vyhodnocovať percentom pomeru bezbariérových a bariérových prechodov na verejných priestranstvách a vo verejných budovách.

Percento pomeru bezbariérových a bariérových prechodov na verejných priestranstvách a vo verejných budovách nie možné presne určiť, kvôli veľkému množstvu objektov a trás. Ku koncu roka 2018 bolo v Košiciach občanom k dispozícii 1 600 bezbariérových priechodov pre chodcov, 773 bezbariérových križovatiek, 256 priechodov pre chodcov aj s vodiacou lištou pre nevidiacich a 148 zrekonštruovaných zastávok MHD, plne dostupných pre imobilných cestujúcich.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

So starnutím obyvateľov stúpol v ostatných rokoch v mestskej oblasti dopyt po sociálnych službách. V terénnych sociálnych službách sa zvyšuje najmä dopyt po opatrovateľskej službe, ktorá je u verejných poskytovateľov poskytovaná len štyrmi mestskými časťami, v obciach mestskej oblasti je sieť opatrovateľskej služby málo rozvinutá.

Pri pobytovej sociálnej službe sme kvôli pandémie COVID-19 zaznamenali prechodné zníženie dopytu po niektorých sociálnych službách, nie však pri službách pre osoby s duševným postihnutím, alebo službách pre klientov s ťažkými zdravotnými stavmi.

Mestská oblasť stále vykazuje **nízkou rozvinutosť sociálneho bývania, samospráva nemá postačujúci počet sociálnych bytov**, ich kvalita je nedostatočná, umiestnenie bytov je zväčša vo vylúčených a segregovaných lokalitách, neexistuje dostatok podporných služieb s cieľom udržania bývania a úplne absentuje bývanie s podporou. Mesto nemá dostatok nájomných bytov, ani bytov na sociálne bývanie, súčasná kapacita sociálneho bývania v meste je len cca 1 200 bytov (dostupnosť nájomných a sociálnych nájomných bytov je na Slovensku 1,6%, v EU je to 10%). Ku koncu roku 2020 sú na sociálnych bytoch vo vlastníctve mesta evidované nedoplatky vo výške 9,3 mil. € vrátane nevymožiteľných, teda tých, ku ktorým správca tvoril opravné položky z dôvodu ich nevymožiteľnosti.

Mesto Košice rozvíja **ako prvé na Slovensku úspešný koncept „Housing first“**. Vďaka nadácii DEDO bolo prostredníctvom tohto konceptu ubytovaných už 17 rodín v bytoch vo vlastníctve mesta alebo iných bytoch v nájme nadácie. Objekty využívané na pobytové služby krízovej intervencie nie sú vo vhodnom stave, hrozí ich zatvorenie.

Na území mesta sa nachádza 12 nelegálnych osídlení, v ktorých na konci roku 2020 žilo 184 rodín, t.j. 988 osôb, z toho 550 detí do 15 rokov. Ďalších 14 osídlení je v obciach mestskej oblasti. Analytické dáta Úradu práce ukázali, že v mestskej oblasti sa za posledných päť rokov **zhoršuje stav rodiny**, počet prípadov nutnosti ustanovenia kolízneho opatrovníka bol v roku 2020 vo viac ako 12% zo všetkých detí vo veku 0-14 rokov.

Nízka efektivita práce s verejnosťou má za následok pretrvávajúce predsudky a nesúhlas verejnosti s výstavbou nových pobytových služieb krízovej intervencie a sociálnych bytov v blízkosti obytných sídel, čo sťažuje a oddiaľuje možné riešenia.

Pandémia COVID-19 odhalila nevyhovujúcu štruktúru vnútornej dispozície priestorov budov pobytových zariadení sociálnych služieb a vyvolala potrebu budovania karanténnych centier.

Izolácia klientov (tichá epidémia) a nedostatok sociálnych kontaktov počas druhej vlny pandémie vyvolal smútok, osamelosť, beznádej, úzkosti, depresie až suicidálne sklony; a potrebu sociálnej rehabilitácie. U niektorých klientov sa prejavil post-covid syndróm. Pandémia priniesla aj vyšší nápor na psychiku sociálnych pracovníkov. **Medzi „pozitívne“ dopady pandémie radíme nástup tele medicíny, zvýšenie úrovne hygienických štandardov, posilnená spolupráca verejného, súkromného a mimovládneho sektora.**

Ako dôsledok zvyšujúceho sa dopytu po sociálnych službách sa výdavky mesta na zabezpečenie vlastných sociálnych služieb v 2020 oproti roku 2013 viac ako zdvojnásobili (1,54 mil. € v 2013, 3,19 mil. € v 2020, pričom príspevok MPSVaR SR narástol iba o 0,54 mil. €, čo nie je ani 60%, € z 0,93 mil. € v 2013, na 1,47 mil. € v 2020).

Výdavky mesta na zabezpečenie opatrovateľskej služby poskytovanej mestskými časťami stúpili z roku 2013 (0,746 mil. eur) do roku 2020 (1,517 mil. €) o viac ako 100% a príspevok mesta siedmim neverejným poskytovateľom stúpol z roku 2013 (0,5 mil. €) do roku 2020 (1,448 mil. €) takmer o 200%.

Kompletná analýza je zverejnená na: <https://scenarprekosice.sk/>, Dokumenty na stiahnutie.

Zdravotná starostlivosť

Hoci v podmienkach Slovenskej republiky nesie hlavnú zodpovednosť za riešenie problémov ministerstvo zdravotníctva, ktoré určuje štátnu zdravotnú politiku a finančné nástroje majú v rukách najmä zdravotné poisťovne, priestor na pôsobenie v oblasti zdravia a zdravotnej starostlivosti má aj samospráva. Štúdie dokazujú, že na stave zdravia obyvateľov sa systém zdravotnej starostlivosti podieľa len približne 20%. Zvyšok tvoria sociálne determinanty zdravia, teda správanie obyvateľov, socio-ekonomické faktory a vplyvy životného prostredia.

Zdravotná starostlivosť v rámci Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) nebola riešená.

Hlavné zistenia z analýzy (2020)

V Košiciach, podobne ako na území celého Slovenska, dominujú príčinám úmrtí kardiovaskulárne a onkologické ochorenia, pričom v oblasti Košíc, úmrtia na nádorové ochorenia od roku 2015 stúpali – na rozdiel od priemeru Slovenska. **Opačne oproti celoslovenskému trendu tiež stúpajú úmrtia na choroby dýchacej sústavy a najmä v Košiciach výrazne stúpili úmrtia na ochorenia tráviacej sústavy.** V porovnaní s priemerom Slovenska v Košiciach umiera o 43% viac ľudí na infekčné a parazitárne choroby a približne tretinová odchýlka je v meste Košice a okrese Košice – okolie aj pri endokrinných, nutričných a metabolických príčinách úmrtí. Pre Košice – okolie je špecifická vyššia miera úmrtnosti na vonkajšie príčiny chorobnosti.

Z hľadiska využívania zdravotnej starostlivosti sa ukázalo, že napriek lepšiemu pokrytiu poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, **oblasť Košíc zaostáva v prevencii.** Pozornosť si zaslúži takmer o polovicu nižšia účasť na preventívnych prehliadkach u gastroenterológa, ktoré sú súčasťou prevencie nad 50 rokov. O takmer 10% oproti priemeru SR zaostávajú okresy Košice a Košice – okolie aj v preventívnych urologických vyšetreniach mužov nad 50 rokov. Takmer o pätinu horšie výsledky dosahujú Košice a Košice-okolie v počte preventívnych gynekologických prehliadok. V okrese Košice – okolie údaje naznačujú aj problém nedostatočnej prevencie novorodencov do 1 roka.

Špecifickým problémom je **nízka zaočkovanosť.** Košický kraj patrí medzi samosprávy s najväčším výskytom pediatrických obvodov, v ktorých je zaočkovanosť detí nižšia ako 90%. Až 23% pediatrických obvodov je pod hraničnou hodnotou. Príčiny sú jednak nedôvera voči očkovaniu - v Košickom kraji je jeden z najvyšších počtov detí (965), ktorých rodičia úplne odmietli očkovanie, a tiež neukončené očkovania detí žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách. Slovensko má však dlhodobo tiež mimoriadne nízku zaočkovanosť seniorov voči chrípke. Aj v súvislosti s COVID-19 sa prejavuje nízky záujem obyvateľov Košíc a okolitých obcí o očkovania, pričom výraznejšie sa problém prejavuje v okrese Košice – okolie.

Z hľadiska siete poskytovateľov sú Košice schopné prilákať, v porovnaní s ostatnými časťami Slovenska, dostatok lekárov. Problém sa prejavuje najmä v okolitých obciach, kde poskytovatelia sídli, prípadne ich navštevujú, v nižšej miere než by bolo žiaduce. Zaostáva najmä sieť gynekológov ale aj všeobecných lekárov. **Významne cítiť nedostatok ošetrovateľskej starostlivosti a služieb následnej starostlivosti, ktorý sa bude so starnutím populácie prehlbovať.**

Zo zisťovania na meste a v obciach vyplynulo, že samosprávy v oblasti zdravia nevnímajú kompetenciu. Skôr túto agendu vidia na VÚC či ministerstve zdravotníctva. Z analýzy vyplynulo, že **chýba aj základné systematické mapovanie stavu, spolupráca s miestnymi úradmi verejného zdravotníctva či programy podpory prevencie.** Nedá sa s určitosťou povedať, či je to dôsledok tradičného chápania právomocí, nedostatku finančných zdrojov, alebo len absencie cieľov a ambícií samospráv v tejto oblasti.

Z hľadiska ďalšieho plánovania je výstupom analýzy odporúčanie **zamerať sa na podporu prevencie** v širšom aj užšom zmysle. Mesto aj obce už dnes vykonávajú aktivity na podporu zdravého životného štýlu, ktoré treba udržať a rozšíriť o témy zdravého stravovania a spotreby tabaku a alkoholu. Všeobecní lekári môžu oceniť podporu samosprávy napríklad pri doprave menej mobilných obyvateľov na prehliadky, propagácii a logistickej podpore očkovania novorodencov, seniorov proti chrípke, alebo

pri práci v marginalizovaných rómskych komunitách. Samostatným cieľom by malo byť zvýšenie dôvery voči očkovaniu a zlepšenie výsledkov v tejto oblasti u detí, seniorov a voči COVID-19 aj u širokej populácie. Odporúča sa zamerať sa na posilnenie kapacít ošetrovateľskej a následnej starostlivosti zlepšovaním pracovných podmienok a investíciami a v súvislosti s marginalizovanými rómskymi komunitami na podporu a rozvoj spolupráce s asistentmi osvetly zdravia a programom Zdravé regióny. Odporúča sa zdieľanie dobrej praxe medzi obcami a mestom v oblasti podpory zdravia a podporovať pilotné projekty, ktoré môžu zlepšiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre osoby so zníženou mobilitou a obyvateľov obcí v okolí Košíc.

Kompletná analýza je zverejnená na: <https://scenarprekosice.sk/> , Dokumenty na stiahnutie

Vzdelávanie

Vzhľadom na požiadavky cieľov udržateľného rozvoja sa analytická časť v oblasti vzdelávania sústredila najmä na dostupnosť vzdelávania, ktorej základná podmienka je rovnosť pre všetky deti, ktoré obývajú mesto Košice. V analýze boli identifikované nerovnosti v prístupe k vzdelaniu, ktoré sú koncentrované na niektorých školách. Preto je potrebné spojiť relevantné inštitúcie a vytvoriť intenzívne podporné mechanizmy pre prístupnenie vzdelania všetkým deťom.

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti vzdelávania

Oblasť vzdelávania bola riešená v rámci programu Košice – mesto inovatívneho vzdelávania detí a mládeže, pre ktorú boli zadané štyri ciele.

Vyhodnotenie:

Cieľ „**Zlepšiť kľúčové kompetencie žiakov základných škôl**“ je vyhodnocovaný prostredníctvom výsledkov monitoru v porovnaní s priemerami SR, resp. medziročné porovnanie.

V prípade testovaní z matematiky a slovenského jazyka sa mesto Košice drží nad celoslovenským priemerom. V školskom roku 2018/2019 v matematike žiaci dosiahli 59,64% (priemer SR 55,90%), v slovenskom jazyku 65,44% (priemer SR 63%).

Cieľ „**Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces a rozšíriť kapacity materských škôl**“ je sledovaný prostredníctvom indikátorov - úroveň hrubej zaškolenosti detí, počet nevybavených žiadostí o prijatie dieťaťa do materskej školy a zvýšenie kapacity materských škôl.

Úroveň hrubej zaškolenosti detí v MŠ kontinuálne rastie. V roku 2015 dosiahla 90,10% a v roku 2019 dosiahla 106%. Indikátor je vypočítaný ako počet všetkých detí v MŠ za celé mesto Košice (vrátane detí, ktoré nemajú trvalý pobyt v meste Košice) / celkový počet detí 3-5 rokov narodených v meste Košice x 100.

Počet nevybavených žiadostí o prijatie dieťaťa do materskej školy sa znižuje, v roku 2015 bolo evidovaných 927 takýchto žiadostí, v roku 2019 to bolo 802 žiadostí. Aj keď je potrebné dodať, že uvedené údaje skresľuje skutočnosť, že rodičia podávajú žiadosti do viacerých škôlok.

Za sledované obdobie od 2015 (kapacita 5401 miest) do 2021 (6035 miest) vzrástla kapacita MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta o 11,74% .

Cieľ „Zvýšiť zapojenie detí a mládeže do voľnočasových a mimoškolských aktivít“ je hodnotený prostredníctvom počtu detí a mládeže aktívne sa zúčastňujúcich záujmových, umeleckých a vzdelávacích podujatí a aktivít.

Počet detí zapájajúcich sa do mestom evidovaných mimoškolských aktivít sa kontinuálne znižuje. Zatiaľ čo v školskom roku 2014/2015 bolo zapojených 12 927 detí, v roku 2018/2019 to bolo 12 002 detí.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

V základných školách na území mesta Košice študovalo v priemere na jeden školský rok 18 až 19-tisíc žiakov. Ich počet v priebehu štyroch školských rokov mierne stúpал a v školskom roku 2019/2020 základné školy navštevovalo o 818 žiakov viac (4,6%) ako v školskom roku 2016/2017.

V 24 základných školách na území mesta Košice bol nárast počtu žiakov medzi rokmi 2016 – 2020 vyšší ako celomestský priemer (4,6%), najvyšší nárast počtu žiakov zaznamenali v ZŠ Hroncova 23 (+ 87% žiakov), (S)ZŠ Palackého 14 (+ 65% žiakov), ZŠ Užhorodská 39 (+ 61% žiakov) a v (S)ZŠ Starozagorská 8 (+ 58% žiakov). Zriaďovateľom takmer polovice základných škôl (46%), ktoré v danom období zaznamenali nárast počtu žiakov vyšší ako celomestský priemer, je cirkev, prípadne súkromná osoba/neštátna organizácia.

Školy v dôsledku zmien v počte žiakov volili rôzne stratégie. Niekde sa počet žiakov v triedach zvyšoval, inde znižoval a to tak v prípade, ak školám počty žiakov klesali, ako aj v prípade, ak počty žiakov v daných školách stúpali.

Počet žiakov na triedy je v košických školách vysoký, najmä v školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice, napr. v prvom ročníku 21 žiakov na triedu, oproti celoslovenskému priemeru 17,6 žiakov na triedu.

Z celoslovenských údajov, ako aj z medzinárodných porovnaní vyplýva, že stupeň dosiahnutého vzdelania má značný vplyv na to, či sa neskôr mladí ľudia budú vedieť zapojiť na trh práce, preto je dôležité venovať tomuto poznaniu pozornosť. Už absolvovanie 3-ročných stredoškolských odborov totiž znamená niekoľkonásobne vyššiu šancu získať stabilnejšiu prácu.

V porovnaní so SR benchmarkom mali školy v Košiciach počas sledovaného obdobia vyšší podiel žiakov, ktorí skončili v nižšom ako 9. ročníku a nepokračovali v ďalšom štúdiu na strednej škole (6,1%, resp. 5,5% vs. 4,2%). Ide teda o žiakov, o ktorých sa dá s určitosťou povedať, že počas povinnej školskej dochádzky nezískali ISCED 2, t.j. nemajú ukončené ani základné vzdelanie.

Dve tretiny žiakov v školách zriadených mestom Košice (65,5%), ktorí základnú školu ukončili v nižšom ako 9. ročníku a následne nepokračovali v štúdiu na strednej škole, navštevovali dve základné školy – ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1 (55,5% zo všetkých žiakov, ktorí ukončili ZŠ v nižšom ako 9. ročníku bez pokračovania v štúdiu na SŠ) a ZŠ Mládežnícka 3 (10% zo všetkých žiakov, ktorí ukončili ZŠ v nižšom ako 9. ročníku bez pokračovania v štúdiu na SŠ).

V absolútnych číslach tak za obdobie rokov 2016/2017 – 2019/2020 opustilo základné školy bez získania základného vzdelania minimálne 422 (školy zriadené mestom), resp. 440 žiakov (všetky školy v Košiciach).

Ako nepriamy indikátor vyčleňovania a segregácie môže slúžiť zaradenie žiaka do špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb z dôvodu, že do školy prichádza zo sociálne znevýhodneného prostredia ("SZP"). **Podiel žiakov zo SZP + pomoc v hmotnej núdzi (PHN) v roku 2019 v jednotlivých školách zriaďovaných mestom a aj v školách v meste Košice bol za sledované obdobie nižší v porovnaní so SR benchmarkom (6,2%, resp. 6,3% vs. 10,6%).**

Žiaci zo SZP sú v Košiciach výrazne koncentrovaní do niekoľkých škôl - až 95% zo všetkých žiakov zo SZP, ktorí navštevujú školy zriadené mestom Košice, chodia do jednej z troch škôl – ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, ZŠ Mládežnícka 3 a ZŠ Ulica slobody 1. Najvyšší podiel zo všetkých žiakov zo SZP, ktorí navštevujú školy zriadené mestom, chodí do školy v mestskej časti Luník IX (viac ako ¾ všetkých žiakov zo SZP v meste).

Do škôl v meste Košice nastúpil za sledované roky, v porovnaní so SR benchmarkom, do prvého ročníka vyšší podiel žiakov, ktorí sa pred nástupom do školy zúčastnili vzdelávania v materskej škole (89,6%, resp. 90,1% vs. 83,9% žiakov v 1. ročníku). Pre úspešné absolvovanie základnej školy je pripravenosť v prvom ročníku kľúčovým faktorom.

Kompletná analýza je prístupná na stránke www.scenarprekosice.sk, Dokumenty na stiahnutie.

Kultúra

V oblasti kultúry je z globálneho pohľadu nadefinovaný súbor indikátorov Culture 2030, ktorý reflektuje najmä dostupnosť kultúrnej ponuky všetkým obyvateľom a obyvateľkám, príležitosti na vzdelávanie, ochranu kultúrneho dedičstva a udržateľný turizmus. Na týchto prístupoch je postavená nová Stratégia kultúry a kreatívnych odvetví - 2021-2027, ktorá zahrňuje požadované ciele.

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti rozvoja kultúry

Oblasť rozvoja kultúry bola riešená v rámci programu Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu, pre ktorú bol zadefinovaný jeden spoločný cieľ.

Vyhodnotenie:

Cieľ **„Zvýšiť možnosti a rozšíriť ponuku pre upokojenie variabilných záujmov trávenia voľného času obyvateľmi a návštevníkmi mesta a zapojiť ich ako aktívnych účastníkov alebo divákov do kultúrno-športového diania v meste“** je hodnotený podľa troch indikátorov - spokojnosť obyvateľov a návštevníkov s ponukou kultúrnych a športových aktivít, počet užívateľov ponuky mesta, získanie titulu Európske mesto športu.

Indikátor „spokojnosti obyvateľov a návštevníkov s ponukou kultúrnych a športových aktivít“ nie je možné objektívne vyhodnotiť z dôvodu nerealizovania dotazníkových prieskumov. O spokojnosti obyvateľov a návštevníkov napríklad svedčia pravidelné podujatia medzinárodného významu ako napríklad Biela noc, Art & Tech days, Art Film Fest Košice, Noc múzeí a galérií či Eastern Design Conference a ďalšie, ktoré sa tradične tešia vysokej návštevnosti.

Počet užívateľov ponuky mesta hodnotíme návštevnosťou vybraných typov inštitúcií. Návštevnosť divadiel, či múzeí v porovnaní rokov 2015 – 2019 má klesajúcu tendenciu a to aj napriek zvyšujúcemu sa počtu týchto inštitúcií. Napríklad návštevnosť múzeí a expozícií r. 2015 – 7 inštitúcií / 174 102 návštevníkov; r. 2019 – 9 inštitúcií / 151 974 návštevníkov. V prípade kín je zaznamenaný

nárast. K miestam s neustále sa zvyšujúcou návštevnosťou patrí v Košiciach aj ZOO Košice, ktoré v roku 2019 dosiahlo rekordnú návštevnosť na úrovni 254 000 ľudí.

Mesto Košice sa stalo v roku 2016 Európskym mestom športu, v rámci ktorého bolo organizovaných a podporených mnoho športových podujatí pre širokú verejnosť. V novembri 2016 získalo Mesto Košice ocenenie Najlepšie Európske mesto športu 2016 ako uznanie mesta za úspešné organizovanie športových súťaží a zapojenia verejnosti do športových aktivít.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Investície do infraštruktúry a do rozvoja potenciálu kultúry a kreatívnych odvetví v meste priniesli **nárast počtu subjektov, ktoré v kultúre** v roku 2020 pôsobia (126 v roku 2013 a 170 v roku 2020). **Narástol aj počet podujatí** 3 650 v roku 2013 na 11 875 v roku 2020, počet subjektov v kreatívnom priemysle 1 810 v roku 2013 a 2501 v roku 2020 a počet zamestnaných osôb zhruba 5 500 v roku 2018 (5% nárast oproti roku 2014). **Vyšší je aj počet návštevníkov mesta** 151 657 (2013) a 200 277 (2018) a počet prenocovaní v Košiciach, ktorý sa zvýšil z 285 736 (2013) na 417 209 (2018).

Pri porovnaní počtu podujatí a počtu návštevníkov (911 000 v roku 2013 a 748 670 v roku 2020) je vidieť veľký potenciál rozvoja práce s divákmi. Začiatkom kvalitného vzťahu medzi kultúrnou inštitúciou a návštevníkom je dostatok informácií o štruktúre návštevnosti a o forme kultúrnej participácie. Tieto informácie kultúrne inštitúcie začínajú systematicky zbierať. Od roku 2016 do roku 2019 nebol vedený žiadny plošný prieskum publika v Košiciach. V roku 2020 bol realizovaný telefonický prieskum, ale jeho výsledky mohla skresliť situácia spôsobená pandémiou COVID-19.

V Košiciach je priestor pre vznik nových subjektov v kreatívnych odvetviach, koncentrácia talentu na umeleckých vysokých a stredných školách sa však neuplatňuje v praxi a stále množstvo ľudí odchádza do zahraničia, prípadne do iných miest. Rozpočty zriaďovaných kultúrnych inštitúcií sú do veľkej miery viazané na prevádzku a **financovanie rozvojových projektov je ponechané na vlastný fundraising** na Fonde na podporu umenia, Audiovizuálny fond a iné zdroje. Rozpočty nezriaďovaných inštitúcií sa na základe dostupnosti grantových financií viažu na produkciu podujatí a neumožňujú financovanie prevádzkových nákladov, čo vedie **k prílišnému nárastu počtu podujatí na úkor kvality** a vyčerpania kultúrnych operátorov.

Mestský rozpočet v oblasti kultúry stále nedosahuje odporúčanú hodnotu 3%, ktorá bola určená ako cieľ v kultúrnej stratégii z roku 2014. Suma, ktorú každoročne mesto vyhradí na grantovú schému sa mení podľa rozhodnutia zastupiteľstva. Rozhodnutia však nie sú založené na strategických prioritách, či dátových podkladoch. **Mestská grantová schéma podporuje rozvoj neformálnych nezávislých operátorov nízkou sumou**, a práve rozvoj týchto jednotlivcov môže byť zásadný pre životaschopnosť kultúrnej scény. Grantová schéma by však mala sledovať dopady – počty vzniknutých podujatí a ich počty návštevníkov, prípadne stimulovať vzdelávanie žiadateľov v oblasti kultúrneho manažmentu, rozvoja publika atď.

Prioritou v starostlivosti o mestskú kultúrnu scénu by mal byť rozvoj ľudí a udržanie talentu v meste. V súčasnej situácii má kultúrne prostredie neistotu z nestabilných príjmov, či viacnásobných rolí, ktoré ľudia v kultúrnych prevádzkach musia zastávať. Investície do vzdelávania pri neudržateľných pracovných a životných podmienkach sú následne neadekvátne. **Mesto by preto malo nadviazať vzťah s univerzitami, so zástupcami kultúrnych inštitúcií, zriaďovateľmi kultúrnych inštitúcií** a donormi s cieľom nájsť formy, ktoré by zlepšili podmienky fungovania kultúrnych a kreatívnych pracovníkov.

Analytické východiská sú prístupné na stránke www.scenarprekosice.sk , Dokumenty na stiahnutie.

Šport

Z hľadiska športu je nutné zohľadňovať najmä európske trendy, keďže konkrétne v globálnych indikátoroch Agendy 2030 nie je športová aktivita špecifikovaná. Európska únia sleduje najmä percento ľudí, ktorí sa venujú pohybovej aktivite na pravidelnej báze. V tomto ohľade Slovensko výrazne zaostáva za okolitými krajinami, keďže len 13% 18-64 ročných sa pohybovej aktivite venuje pravidelne (v Rakúsku 31% -20% pri starnutí obyvateľstva - postupne 18-65 rokov, v Českej republike 24% - 6% pri starnutí obyvateľstva, v Maďarsku 35% 15-65 ročných, v Poľsku 30% 15-65 ročných) .

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti rozvoja športu, vid'. kultúra.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Možno konštatovať, že mesto Košice z Fondu mládežníckeho športu v oblasti individuálnych športov dotuje nadpriemerne športy: zápasenie, vodné lyžovanie, tenis, taekwondo, plávanie, kolieskové korčuľovanie, kickbox, karate, cyklistika beh, bedminton a atletika. Pri kolektívnych športoch mesto Košice podporuje najviac z Fondu mládežníckeho športu volejbal, vodné pólo, hokej, futbal, florbal a basketbal. Z fondu športových aktivít, ktorými mesto podporuje konkrétne športové podujatia, mesto Košice v najvýraznejšej miere podporuje zápasenie, vzpieranie a silové športy, vodné lyžovanie, triatlon, cyklistiku, horskú cyklistiku, beh a atletiku. Pri kolektívnych športoch mesto Košice najviac prispieva na školskú športovú ligu, športový tanec, vodné pólo, rugby a hokej. Pri dotáciách na klubové súťaže mesto Košice rozdeľuje dotáciu rovnomerne medzi jednotlivé športy, najmä medzi hokej a basketbal. Mesto Košice podporilo Medzinárodný maratón mieru v rokoch 2016 - 2020 celkovou dotáciou 350 000 EUR. Z Fondu mládežníckeho futbalu išlo najviac peňazí klubom FC Košice, FC Lokomotíva, FK Galaktik a FK Košice - Barca. Pomerne štedrou čiastkou mesto Košice podporilo aj kluby FK Košická Nová Ves, Futbalová akadémia Benecol Košice, Janočko Academy, KAC Jednota Košice. V priebehu sledovaného obdobia boli z úrovne mesta najmenej podporené aikido, bejzbal, box, dráhový golf, fitness, frisbee, jazdectvo, judo, jumping, lyžovanie, športovú strelbu, športové lezenie, športový šerm, streetball a vodné športy.

Pri športových a pohybových aktivitách mládeže boli identifikované pomerne výrazné rozdiely v preferenciách športov u žien a mužov, resp. študentiek a študentov. **Základných škôl so športovými triedami, ako aj športových tried v Košickom kraji ubúda**, stredné školy so športovým zameraním úplne vymizli. **V športových strediskách pri školách ubudol počet členov počas sledovaného obdobia o jednu tretinu**, pričom chlapcov ubúda a dievčat pribúda. **V centrách voľného času so športovým zameraním počet mládeže stagnuje**. Existujú pomerne výrazné disparity vo vzťahu počtu obyvateľov k počtu podujatí príležitostnej záujmovej činnosti centier voľného času so športovým zameraním, kde sme identifikovali ako poddimenzované okresy okres Košice - okolie a okres Košice IV. Pri počte útvarov centier voľného času so športovým zameraním k počtu obyvateľov sú výrazne poddimenzované okresy Košice III, Košice - okolie a Košice IV. Najlepšie vybavenými okresmi čo sa týka počtu útvarov centier voľného času k počtu obyvateľov sú okresy Košice II a Košice I. Mesto Košice v súčasnosti pripravuje a realizuje investície do zlepšenia stavu športovej infraštruktúry v meste (Košická futbalová aréna, Angels aréna, mestské plavárne a ďalšie). Pre plánovaný rozvoj športu v meste je potrebné **zadefinovať ucelenú koncepciu rozvoja športu na meste**, ktorá v súčasnosti chýba.

Závery ohľadom stavu športovo-voľnočasovej infraštruktúry v obciach mestskej funkčnej oblasti sú pomerne nesúrodé. Na jednej strane sú obce, ktoré prehlasujú svoju dobrú vybavenosť v oblasti športovo-voľnočasovej infraštruktúry, na druhej strane nachádzame obce, ktoré deklarujú mizivú športovo-voľnočasovú vybavenosť. Medzi dobre vybavené obce možno na základe analýzy a najmä odpovedí starostov obcí zaradiť Malú Idu, Ždaňu, Zlatú Idku, Družstevnú pri Hornáde a Valaliky. Za najhoršie vybavené obce možno považovať Milhošť, Sokol, Trebejov, Belžu a Nižnú Myšľu. Obyvatelia obcí majú v prípade voľnočasových aktivít na výber najmä turistiku, florbal, volejbal, basketbal, futbal, kolieskové korčuľovanie, tenis a posilňovanie. Obce najčastejšie disponujú futbalovými, multifunkčnými a detskými ihriskami. **Športovo-voľnočasová infraštruktúra v dotknutých obciach má svoje rezervy a existujú pomerne výrazné rozdiely v športovo-voľnočasovej infraštruktúre a vybavenosti obcí.** Chýbajú najmä multifunkčné haly, cyklochodníky a ihriská pre pohybové aktivity detí a mládeže.

Celá analýza je dostupná na stránke na stránke www.scenarprekosice.sk, Dokumenty na stiahnutie.

Bezpečnosť

Nevyhnutnou súčasťou rozvoja je oblasť bezpečnosti. Pri plánovaní prvkov optimalizácie bezpečnosti je potrebné venovať sa bezpečnosti vo viacerých oblastiach, najmä v oblasti osobnej bezpečnosti (kriminalita, alkohol, drogy, agresivita, lúpeže a pod.), v oblasti ohrozenia bezpečnosti neovplyvniteľnými obyvateľmi mesta (živelné pohromy, katastrofy, havárie, teroristické útoky, ohrozenie zdravia II. stupňa, a pod.).

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti bezpečnosti

Oblasť bezpečnosti bola riešená v rámci programu Košice – bezpečné mesto, pre ktorú boli zadané dva ciele.

Vyhodnotenie:

Cieľ „**Zvýšenie ochrany života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou**“ je sledované prostredníctvom objasnenosti priestupkov a trestných činov, pomeru spáchaných priestupkov a trestných činov voči priemeru v mestách na Slovensku a spokojnosti s bezpečnosťou obyvateľov a návštevníkov mesta.

Počet trestných činov v Košiciach za sledované obdobie klesol o 35%. Objasnenosť bola v roku 2020 na úrovni 46,07% (v r. 2015 bola objasnenosť 42,93%), avšak pohybuje sa pod objasnenosťou na úrovni SR, ktorá bola v roku 2020 na úrovni 60%. Objasnenosť trestných činov je porovnateľná s inými mestami, napríklad s Bratislavou, kde bolo za rok 2020 objasnených 45,02% trestných činov. Košice vykazujú za obdobie 2015 – 2020 zaznamenaný pokles riešených priestupkov z úrovne Mestskej polície a to na úrovni 32%.

Pocit bezpečnosti obyvateľov je zvyčajne zisťovaný dotazníkovými prieskumami. Za sledované obdobie sú k dispozícii výsledky dotazníkového šetrenia VŠBM, z ktorého vzišlo, že v roku 2018 sa necítilo bezpečne 11,71% (odpovede nie, väčšinou nie, nikdy) obyvateľov mesta. Pocit bezpečnosti je zisťovaný aj Európskou komisiou v rámci prieskumu kvality života v európskych mestách, do ktorého

sa zapojilo ja mesto Košice. Z prieskumu za rok 2019 vyplynulo, že 69% obyvateľov sa cíti bezpečne v noci na uliciach⁴.

Cieľ „**Znížiť zraniteľnosť a zvýšiť odolnosť mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti (technologické a klimatické) prostredníctvom účinného riadenia rizík**“ je hodnotené prostredníctvom výšky investícií do preventívnych opatrení, výšky škody spôsobené zvláštnymi a mimoriadnymi udalosťami a množstvom obetí a zdravotných postihnutí následkom týchto udalosti. V sledovanom období bolo z úrovne mesta realizované odstránenie následkov niekoľkých mimoriadnych udalostí: r. 2020 - komunikácie Konopiská v MČ Košická Nová Ves vo výške 92 005 € a Včelárska Paseka v MČ Vyšné Opátske vo výške 195 394 €; r.2016 - oprava cestného priepustu po povodniach cez kamenný potok Myslava vo výške 84 471 €; r. 2015 – 2016 - odstránením havárie ochranných hrádzí a dna Mlynského náhonu v priestore most Hlinkova ulica po jazero Ryba vo výške 384 366 €. Za účelom zamedzenia ďalšieho šírenia ochorenia COVID-19 boli v roku 2020 pre mesto vynaložené finančné prostriedky vo výške 1 352 347 €. V rámci opatrení na zamedzenie šírenia epidémie bolo zriadené krízové ubytovanie pre marginalizované skupiny (199 026 €), karanténne ubytovanie pre zamestnancov mesta a jeho organizácií (44 210 €) a obstaraných 5 dezinfekčných brán (26 400 €). Zároveň bola poskytnutá podpora na kontajnery - mobilné domy vrátane prípojok inžinierskych sietí pre karanténu klientov Arcidiecéznej charity – Charitného domu sv. Alžbety na Bosákovej ul. (57 000 €) a pre karanténu klientov zariadenia Oáza – nádej pre nový život (31 500 €). Počet obetí COVID-19 v Košiciach za rok 2020 bol 140 z toho 65 mužov a 75 žien⁵.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Analýzou vnímania pocitu bezpečia realizovanej VŠBM V Košiciach v roku 2018 bolo zistené, že obyvatelia majú **najväčšie obavy z majetkovej trestnej činnosti (krádeží) – 10,47%, z ľudí pod vplyvom alkoholu – 10,28% a sociálne slabých spoluobčanov – 9,81%**. Zároveň podľa respondentov prieskumu, by sa **prevencia kriminality mala zaoberať hlavne vandalizmom**, krádežami, problémom s drogami a alkoholom, nočným pokojom, neporiadkom a hlukom na uliciach. V prípade práce verejných inštitúcií v oblasti bezpečnosti by obyvatelia privítali dôsledné a nezaujaté kontroly osôb, majetku a pod.(20,18%), viac kontrol v doprave (17,53%), zvýšenie informovanosti o práci polícií (17%) a poradenstvo pri problémoch (15,33%). Viac ako 50% respondentov si myslí, že realizáciou kamerového systému by sa mohla zvýšiť bezpečnosť v meste Košice.

Medzi **riziká** identifikované Mestskou políciou Košice patrí z dlhodobého hľadiska tzv. „**nočná kriminalita**“ v okolí nočných podnikov, diskoték, veľký počet ľudí závislých na sociálnych dávkach, obťažovanie občanov osobami bez domova, nízka finančná gramotnosť v marginalizovaných rómskych komunitách, drogová trestná činnosť, krádeže a iné. Pre rozvoj bezpečnosti je preto odporúčané **zvýšiť počty príslušníkov** mestskej polície v priamom výkone služby, zriadiť v meste azylový dom a centrum pre ľudí bez prístrešia, zriadiť v meste protialkoholickú záchytnú stanicu, **realizovať preventívne i represívne opatrenia v oblasti kriminality**, rozvíjať spoluprácu so subjektmi zameranými na bezpečnosť, skvalitňovať mapovanie kriminality a **zvýšiť informovanosť, rozširovať integrovaný bezpečnostný systém, kamerový systém a zvyšovať fyzickú bezpečnosť primeraným osvetlením**.

⁴ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/quality_of_life

⁵ <https://github.com/Institut-Zdravotnych-Analyz/covid19-data>

Vznik mimoriadnych udalostí spôsobených prírodnými silami sa nedá ovplyvniť, ale môžu sa prijať preventívne opatrenia, a **pripraviť podmienky na obmedzenie ich účinkov** a na **rýchlu a účinnú lokalizáciu** a likvidáciu ich následkov. Účinnosť týchto opatrení je možno dosiahnuť **len úzkou spoluprácou štátnej správy, samosprávy a zlepšením prípravy obyvateľstva na civilnú ochranu.**

Kompletná analýza pre oblasť bezpečnosti je zverejnená na : www.scenarprekosice.sk , Dokumenty na stiahnutie.

Ekonomická oblasť

Ekonomický rozvoj mesta, obce a regiónu je pre život občanov dôležitým aspektom, pretože má vplyv na ich kvalitu života a motivuje ich na danom území žiť a pracovať. Vzhľadom k tomu, že na ekonomickú oblasť vplýva veľa externých faktorov nastavovaných zo strany štátu, je oblasť ekonomického rozvoja pre samosprávy zložitou otázkou. Mestá a obce však môžu využívať svoje nástroje (plánovacie, legislatívne, administratívne alebo aj ekonomické) na ovplyvňovanie prostredia pre podporu podnikania a života obyvateľov.

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti ekonomického rozvoja

Oblasť ekonomického rozvoja bola riešená v rámci programu Košice – mesto pracovných príležitostí, pre ktorú bol zadefinovaný jeden cieľ.

Vyhodnotenie:

Stanovený cieľ „**Vytvárať podmienky pre ekonomický rast, zvýšenú zamestnanosť a diverzifikáciu odvetví**“ je vyhodnocovaný prostredníctvom počtu novovytvorených pracovných miest, nárastu HDP v meste a počtu novoetablovaných subjektov v kreatívnom priemysle.

Keďže navrhované indikátory výsledku cieľa nárast HDP v meste a novovytvorené pracovné miesta v meste kvôli absencii dát nie je možné vyhodnotiť, vývoj v tejto oblasti bol vyhodnotený podľa počtu podnikov (Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE) a trendu ich vývoja. Za obdobie 2015 – 2020 narástol počet podnikov o 34% (2015 – 11 597; 2020 – 15 591), pričom najväčší nárast zaznamenali sektory priemyselnej výroby, administratívnych a podporných služieb, informácií a komunikácií a odborných, vedeckých a technických činností. Najvyšší počet podnikov v roku 2020 bol zaznamenaný v oblasti maloobchod a veľkoobchod (3 406 podnikov) a oblasť odborných, vedeckých a technických činností (2 526 podnikov).

Indikátor výsledku „**novoetablované subjekty v kreatívnom priemysle**“ je hodnotený počtom subjektov pôsobiacich v tejto oblasti. Počet subjektov kreatívneho priemyslu v období 2015 – 2019 narástol o 13%. Medzi najviac rastúce odvetvia v kreatívnom priemysle patrili: odvetvie módného priemyslu (fashion), advertising (reklama), architektúra, fotografia, dizajn, scénické umenie, software & games, tvorba filmov a prevádzka kultúrnych zariadení. Predpoklad na ďalší rozvoj tohto odvetvia sa vytvára aj prostredníctvom vznikajúceho kreatívneho centrum KSK. Košice sa v roku 2017 stali súčasťou siete kreatívnych miest UNESCO v oblasti mediálneho umenia. Creative Industry Košice, n.o. prostredníctvom realizácie medzinárodných projektov vytvárajú priestor pre prepojenie kreativity a informačných technológií v sektore inovácií, vzdelávania a aj mestského plánovania (projekt Košice 2.0).

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Košice v posledných desaťročiach prešli významným ekonomickým rozvojom, ktorý prispel ku celkovému rastu životnej úrovne obyvateľstva, ale odrazil sa aj na transformácii podnikateľského prostredia a aj samotnej infraštruktúre mesta Košice. V Košickom kraji je dominantný energetický priemysel, ktorý zamestnáva najväčší počet obyvateľov, a je teda významným zamestnávateľom. Najvýznamnejším podnikom v Košiciach je stále U.S.Steel Košice, s.r.o avšak ktorý aj v dôsledku globálnych zmien na medzinárodných trhov znižuje počet zamestnancov (v roku 2018 zamestnával 11 938 zamestnancov).

Vývoj štyroch ekonomických sektorov v Košickom kraji v posledných desiatich rokoch kopíruje celosvetový vývoj. **To znamená, že rastie terciárny sektor (sektor služieb, do ktorého spadá aj odvetvie cestovného ruchu) a kvartérny sektor (sektor znalostí).** Do znalostného sektora patria najmä oblasti vedy a výskum, školstvo, zdravotníctvo.

Na úrovni Košického kraja primárny sektor v roku 2009 tvoril 3,13 % zamestnanosť, avšak v roku 2019 to už bolo 2,63 % . Takisto aj sekundárny sektor v roku 2009 tvoril 32,47 % zamestnanosť, avšak v roku 2019 táto hodnota poklesla na 27,34 % zamestnanosť v hospodárstve. Naopak v terciárnom a kvartérnom sektore je pozorovateľný rast v Košickom kraji. Terciárny sektor tvoril v roku 2009 34,5 % zamestnanosť a v roku 2019 tomu bolo 38,05 %. Kvartérny sektor tvoril v roku 2009 29,9 % zamestnanosť a v roku 2019 to bolo 31,95 % zamestnanosť. Viditeľný mierny pokles je v primárnom sektore (získavanie surovín) a zároveň najväčší pokles v sekundárnom sektore (spracovanie získaných surovín) .

Celkový počet podnikov v priebehu desiatich rokov v okresoch Košice I. – IV. zvyšoval, ide o nárast 6 634 podnikov. V okrese Košice – okolie sa počet podnikov dramaticky nezvýšil, ide o navýšenie 1 546 podnikov. **Vývoj počtu podnikov v Košiciach v priebehu 10 rokov preukázal ich nárast v oblastiach odborných vedeckých a technických činností, administratívnych a podporných činností, v stavebníctve, v oblasti nehnuteľností a v oblasti informácií a komunikácií.** V okrese Košice – okolie sa v priebehu 10 rokov preukázal nárast podnikov v ekonomických odvetviach ako stavebníctvo, priemyselná výroba, odborné vedecké a technické činnosti a administratívne a podporné činnosti.

Počet živnostníkov sa v priebehu desiatich rokov v okrese Košice I. – IV. výraznejšie znižoval, pričom v okrese Košice – okolie je pokles nízky (pokles o 599). Uvedený pokles však mohol byť vyvolaný aj legislatívnymi zmenami v oblasti živnostenského podnikania. V okrese Košice I. – IV. klesol počet živnostníkov v sledovaných rokoch až o 4 786 živnostníkov. Uvedený pokles počtu živnostníkov sa prejavuje aj pri jednotlivých ekonomických činnostiach v uvedených okresoch. Najväčší pokles v okrese Košice I.-IV. je zaznamenaný v sledovanom období v ekonomickom odvetví Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov. Najmenší pokles v odvetví informácie a komunikácie. V okrese Košice – okolie je v uvedenom období najväčší pokles počtu živností v taktiež odvetví Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov. Najmenší pokles počtu živností je v odvetví vzdelávanie a zdravotná a sociálna pomoc.

K podnikom s najväčšími tržbami v meste Košice patrí U.S.Steel Košice, s.r.o., C.LT.W. Finance s.r.o. , Východoslovenská energetika a.s., Východoslovenská distribučná, a.s., LABAŠ s.r.o., Ferroenergy s.r.o, PIKARO TRADING, SE a Deutsche Telekom Systems Solutions Slovakia s.r.o. V okrese Košice – okolie sú to Marelli Kechnec Slovakia s.r.o., CROWN Bevcan Slovakia s. r. o., TAJBA, a.s. Čaňa, SWEP Slovakia s.r.o. Seňa a IEE Sensing Slovakia s.r.o. Veľká Ida.

Miera nezamestnanosti sa v Košickom kraji pohybuje na vyšších hodnotách v porovnaní s ostatnými regiónmi západného Slovenska. Regionálne disparity sa neprejavujú len v nedostatku pracovných miest, ale aj v porovnaní s platovým ohodnotením v jednotlivých odvetviach hospodárstva.

Súčasná zamestnanosť v jednotlivých odvetviach ekonomiky v Košickom kraji v porovnaní s celkovou zamestnanosťou poukazuje na najväčší podiel zamestnaností v priemysle. **Až 23,4% zamestnaných pracuje v Košickom kraji v odvetví priemyslu.**

Rast životnej úrovne sa odrazil na raste priemernej mzdy na hodnotu 1280,066 Eur, čo je však 338,48 Eur menej ako je tomu v hlavnom meste (2019, Platy.sk). Pôsobilo na to niekoľko faktorov, a to hlavne príchod a rozšírenie IT spoločností (T-Systems Slovakia, AT&T, NES KDC a iné), ktoré do regiónu priniesli nové pracovné miesta a podporili aj samotný ďalší rozvoj ekonomiky. Takáto transformácia ekonomiky zasiahla aj to, akých absolventov trh práce potrebuje. Ide najmä o technické odbory (informatika, programovanie a iné) a so znalosťou cudzieho jazyka, keďže presah týchto spoločností je na zahraničné trhy. Avšak jedným z tém, ktorá zasiahla celé Slovensko a je odliv mladých ľudí do zahraničia, čo sa prejavuje významne aj v regiónoch východného Slovenska.

Inovačný potenciál Košíc a Košického kraja je výrazný aj pre prítomnosť silného akademického a výskumného prostredia, ale aj pre podnikateľské zázemie medzinárodných firiem. Avšak z pohľadu výdavkom na výskum a inovácie zaostávame za Bratislavským krajom. Index inovačného potenciálu Slovenska (SIEA, 2019) zaradil Košický kraj až na 5. miesto. Z indexu inovačného potenciálu sa javí ako problém Košického kraja nedostatočná podpora inovácií zo strany samosprávy.

Rozmach inovácií v Košickom kraji, ktorý je na vzostupe nielen vznikom nových pracovných miest v odbore IT, ale aj **vzostupom kreatívneho priemyslu a start-up scény.**

Kompletná analýza je zverejnená na: www.scenarprekosice.sk; dokumenty na stiahnutie.

Digitalizácia

Formovanie digitálnej spoločnosti závisí od dostupnosti informačných technológií, schopnosti organizácií využívať ich v ponuke svojich služieb alebo pri výkone svojich činností a zručnosti obyvateľov tieto služby využívať.

Hodnotenie Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) v oblasti informačno-komunikačných technológií (IKT) pre efektívne spravovanie mesta.

Pre oblasť digitalizácie v samospráve boli zadefinované dva ciele.

Vyhodnotenie:

Plnenie cieľa „**Rozšíriť a skvalitniť elektronické informačné služby a zabezpečiť ich všeobecnú použiteľnosť**“ je hodnotené prostredníctvom spokojnosti klientov s poskytovaním digitálnych služieb.

Spokojnosť hodnotíme cez využívanie týchto služieb, ktoré je veľmi nízke. V roku 2020 mesto disponovalo 101 elektronickými službami (transakčnými a informačnými). Podania elektronicky zaslalo len 822 osôb, v roku 2019 bol počet podaní ešte o 15% nižší. Viac ako polovicu transakčných služieb za celý rok nikto nevyužil. Kvalitatívne prieskumy pre zisťovanie spokojnosti klientov realizované neboli.

Cieľ „**Optimalizovať a zjednodušiť výkon samosprávnych rozhodovacích procesov využívaním informačno-komunikačných technológií**“ bolo navrhované sledovať prostredníctvom dĺžky procesov pre vydanie rozhodnutia.

Informácie k tomuto indikátoru nie sú dostupné, indikátor nie je možné vyhodnotiť.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Analýza sa sústredila na tri piliere digitalizácie: konektivitu, digitálne zručnosti a elektronické služby. Načrtla potenciál podnikov v oblasti informačných technológií (IT) a telekomunikácií prinášať pridanú hodnotu pre mesto a región.

V oblasti konektivity došlo k čiastočnému zlepšeniu, **znížil sa počet bielych miest** aj počet obyvateľov, ktorí žijú v lokalite **bez rýchleho internetu**. Napriek tomu sa ale stále táto situácia týka viac ako 9 tis. obyvateľov Košického kraja. Podiel domácností s pripojením na internet doma je druhý najnižší v rámci SR, v roku 2020 sa napriek pandémie nezvýšil. Dôvodom mohlo byť aj to, že si obyvatelia nemohli prístup k internetu dovoliť.

Digitálne zručnosti žiakov a študentov základných a stredných škôl sú nižšie ako priemer Slovenska, s negatívnym trendom. Rovnako **nedostatočné je aj vybavenie základných a stredných škôl IT technikou**, kde došlo k najväčšiemu posunu až v dôsledku pandémie v roku 2020. Až 40% absolventov informatiky na Slovensku vyštuduje v Košiciach, podiel žien na informatike v Košiciach je ale nižší ako priemer Slovenska. **Rizikovými skupinami z pohľadu digitálnych zručností sú seniori, nezamestnaní a domácnosti s jedným rodičom starajúcim sa o dieťa/deti**, pre ktorých nie sú dostupné z verejných zdrojov financované programy na rozvoj digitálnych zručností.

Elektronické služby prevádzkuje mesto Košice na jednotnom portáli (Portál elektronických služieb), Portál pokrýva služby v 11 oblastiach. Pozitívom je jednotný dizajn služieb. Dostupných je 60 transakčných služieb a 41 informačných služieb. **Využitie elektronických služieb je nízke – v roku 2020 sa elektronicky realizovalo len 800 podaní. Služby sú využívané veľmi nerovnomerne – 5 najpoužívanejších služieb predstavuje 90% celkového počtu podaní, viac ako polovicu služieb za celý rok nikto nevyužil.** Je potrebné hľadať možnosti na zvyšovanie počtu elektronických podaní – napr. zavedením mobilnej autentifikácie a autorizácie. Rozvoj elektronických služieb je v súlade s dobrou praxou potrebné robiť iteratívne, zbierať spätnú väzbu a využívať ju pre dizajn služieb a jeho úpravu a budovať služby podľa potrieb občanov a podnikateľov.

Kompletný analytický výstup je uvedený na stránke: www.scenarprekosice.sk, Dokumenty na stiahnutie.

Kapacity a procesy verejnej správy

Ľudské zdroje sú pre každú organizáciu kľúčové. Mali by byť považované za strategický kapitál, ktorý zabezpečuje konkurenčnú výhodu každej organizácie a inštitúcie, bez ohľadu na sektor v ktorom pôsobí.

Kapacity a procesy verejnej správy v rámci Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) boli riešené len z pohľadu využívania informačno-komunikačných technológií. Hodnotenie tejto oblasti je riešené v rámci oblasti digitalizácia.

Hlavné zistenia z analýzy (2021)

Trendy v manažérskych prístupoch ukazujú, že riadenie ľudských zdrojov na mestských úradoch má byť napojené na plnenie strategických cieľov. Riadenie ľudských zdrojov v podmienkach samospráv však nie je rozvíjané strategicky. Na magistráte, ale aj mestských, či obecných úradoch **chýbajú formalizované stratégie rozvoja ľudských zdrojov**, ktoré by systémovo pracovali s mapovaním, plánovaním a rozvojom pracovných síl.

Analýza štruktúry zamestnancov samosprávy v mestách vo funkčnej oblasti Košíc poukazuje na ich limitované kapacity z hľadiska vzdelania aj personálnych výdavkov, čo znamená, že pre udržateľný rozvoj územia by sa mesto Košice mohlo starať aj o rozvoj kapacít v príľahlých obciach napríklad zahrnutím predstaviteľov týchto obcí do plánov vzdelávania. V analýze ku vzdelávaniu zamestnancov na magistráte sa ukázalo, že **vzdelávanie zamestnancov magistrátu prebieha zväčša v súvislosti s legislatívnymi zmenami a nie je zabezpečený koncepčný prístup ku rozvoju a vzdelávaniu zamestnancov**. V roku 2020 magistrát vynaložil na vzdelávanie zamestnancov 0,14% personálnych výdavkov, MV SR odporúča samosprávam venovať do vzdelávania 1% personálnych zdrojov na vzdelávanie odborné, jazykové, manažérske aj v oblasti osobnostného rozvoja, soft skills a digitálnych zručností.

Kompletný analytický výstup je zverejnený na: www.scenarprekosice.sk, Dokumenty na stiahnutie.

Globálne megatrendy, ktoré môžu ovplyvniť súčasný a budúci rozvoj mesta a jeho okolia

Megatrendy môžeme vnímať ako súbor trendov, ktoré sa navzájom ovplyvňujú, pôsobia vo veľkom meradle (globálne), a zároveň majú veľké lokálne vplyvy. Ide o vzájomne súvisiace a ovplyvňujúce sa sociálne, ekonomické, politické, environmentálne, alebo technologické zmeny. Tieto trendy je možné popísať aj kontexte výziev, ktorým ako štát alebo mesto bude musieť čeliť v strednodobom alebo dlhodobom horizonte a môžu sa prejavovať v rôznych formách.

K hlavným výzvam, ktorým bude v kontexte megatrendov čeliť Slovensko a môžu ovplyvniť aj mesto Košice a jeho okolie môžeme zaradiť nasledujúce výzvy:

- Zastaviť demografický pokles a migráciu v kontexte rozdielnych globálnych populačných trendov.
- Podporiť koncept udržateľných miest a sídiel v kontexte zvyšujúcej sa miery urbanizácie.
- Prevencia a komplexné stratégie prepojenia environmentálnych a zdravotných opatrení v kontexte meniaceho sa zaťaženia chorobami a rizikami pandémie.
- Rozvíjať koncept rastu v kontexte obehovej ekonomiky ako reakciu na pokračujúci hospodársky rast.
- Pokračovať v mitigácií a podpore adaptačných opatrení v kontexte zvyšovania závažnosti problému a dôsledkov zmeny klímy.

Zdôvodnenie

▪ **Zastavenie demografického poklesu a migrácie v kontexte rozdielnych globálnych populačných trendov**

Slovensko v najbližšej dobe čakajú výrazne zmeny, ktoré sú späté s nepriaznivým demografickým vývojom, ktorého nástup sa očakáva už po roku 2030. Tomuto problému bude čeliť aj mesto Košice. Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľov v Košiciach (2009-2019) má klesajúci tendenciu. Najväčší prepád bol zaznamenaný v 2012 a od roku 1995 do roku 2005 boli dosahované záporné hodnoty prirodzeného prírastku. Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2040 poukazuje na trend poklesu obyvateľov mesta Košice, avšak na rast obyvateľov v okolí mesta (okres Košice - okolie). Populácia Košíc starne rýchlym tempom. V prípade okresu Košice – okolie sú hodnoty indexu starnutia takisto rastúce. Kým v roku 2010 v okrese Košice – okolie pripadalo na 100 obyvateľov mladších ako 15 rokov 53 osôb v poproduktívnom veku, tak v roku 2020 to už je približne 66 osôb. Všetky tieto skutočnosti budú mať vplyv na trh práce, zdravotníctvo a sociálne služby.

▪ **Podporiť koncept udržateľných miest a sídiel v kontexte zvyšujúcej sa miery urbanizácie**

Slovensko patrí medzi krajiny s nižšou mierou urbanizácie v Európe s tradične relatívne vysokým podielom obyvateľstva žijúceho vo vidieckych obciach. V roku 2015 žilo na Slovensku v mestách 53,6% obyvateľov a vo vidieckych obciach 46,4% obyvateľov. Proces suburbanizácie sa rozbehol až po roku 1990. Intenzívna suburbanizácia prebieha nielen v zázemí Bratislavy, ale badať ju aj v zázemí Košíc.

▪ **Prevenia a komplexné stratégie prepojenie environmentálnych a zdravotných opatrení v kontexte meniaceho sa zaťaženia chorobami a rizikami pandémie.**

Výraznou mierou k zrýchleniu šírenia chorôb prispieva cestovanie. Táto skutočnosť sa podpísala aj pod v súčasnosti prebiehajúcu pandémiu COVID-19. Ďalšími faktormi, ktoré ovplyvňujú zdravie obyvateľstva sú znečistenie ovzdušia, vody, zlé hygienické podmienky, nedostatok spánku, zmenené klimatické podmienky, nesprávne stravovacie návyky a pod.

▪ **Rozvoj konceptu rastu v kontexte obehovej ekonomiky ako reakcia na pokračujúci hospodársky rast**

Vzhľadom na prepojenosť ekonomických, sociálnych a prírodných javov v prostredí globalizovaného sveta nie je možné posudzovať ekonomický rast ako zvyšovanie výroby tovarov a služieb oddelene od ich dôsledkov a vplyvov na ostatné sféry života spoločnosti. Hospodársky rast je príčinou mnohých environmentálnych problémov, ale môže predstavovať aj riešenia. Z hľadiska životného prostredia je dôležitým faktorom kúpna sila a počet obyvateľov. Práve tieto faktory určujú spotrebu prírodných zdrojov a tvorbu odpadov a emisií. Európska únia a v tomto kontexte aj Slovensko rieši rozpor medzi rastom a spotrebou posunom k systému výroby a kvalite spotreby, založenom na koncepte obehovej ekonomiky (Circular Economy), či zeleného hospodárstva (Green Economy). Preto bude dôležité, aby mestá, Košice nevynímajúc, podporovali taký rast, ktorý bude dosahovaný za súčasného znižovania množstva spotrebovaných zdrojov a odpadov.

- **Pokračovanie v mitigácií a podpore adaptačných opatrení v kontexte zvyšovania závažnosti problému a dôsledkov zmeny klímy.**

V decembri 2015 došlo k prijatiu Parížskej dohody, ktorá vyzvala štáty obmedziť nárast teploty na 1,5°C. V roku 2016 ratifikovala túto dohodu Európska únia a zaviazala sa znížiť do roku 2030 množstvo skleníkových plynov o 40%. K tejto iniciatíve sa prihlásilo aj Slovensko a mesto Košice prostredníctvom Dohovoru primátorov a starostov v oblasti energetiky a klímy, aby zmiernilo účinky zmeny klímy na svojom území.

Strategická časť

Smerovanie rozvoja mesta a jeho funkčnej oblasti, ktoré je vyjadrené cieľmi, vychádza z identifikovaných hlavných zistení, ktoré predstavujú bariéry alebo naopak príležitosti, ktoré môžu viesť k pozitívnym zmenám. Analýzy ukázali prepojenosť a väzby medzi niektorými problémami, ich príčinami a dôsledkami.

Strategická časť pozostáva z :

- Vízie rozvoja mesta Košice a jeho funkčnej oblasti
- Cieľov rozvoja
- Ukazovateľov

Vízia mesta Košice a jeho funkčnej oblasti

Naša vízia je:

„Košice sú moderným, odolným a inkluzívnym mestom, ktoré má vytvorené podmienky pre kvalitný život svojich obyvateľov a kde obyvatelia sú partnermi pri jeho rozvoji.

Sú mestom, ktoré plnohodnotne plní funkciu spoločenského a ekonomického centra pre okolitý región, zabezpečuje udržateľný rast svojho územia a rozvíja sa spolu s okolitými obcami“

Vízia bude naplňovaná prostredníctvom 4 rozvojových tém kľúčových pre mesto a jeho funkčnú oblasť, 18 prioritných oblastí a 21 cieľov rozvoja, ktoré by mali priniesť želanú zmenu, opatrenia a aktivity, ktoré napomôžu túto zmenu dosiahnuť.

Tabuľka 1 Vízia, rozvojové témy, prioritné oblasti

VÍZIA	ODOLNÉ	INKLUZÍVNE	UDRŽATEĽNÉ	OTVORENÉ
Rozvojové témy	Zelený rozvoj	Spoločenský rozvoj	Ekonomický rozvoj	Spravovanie
Prioritné oblasti	Biodiverzita, modrá a zelená infraštruktúra	Sociálna pomoc	Podpora príležitostí	Kapacity a politiky
	Ovzdušie & hluk	Vzdelávanie		
	Odpad	Šport		
	Energetika	Kultúra		
	Voda	Bezpečnosť		
	Udržateľná mobilita			
	Ekoinovácie a samospráva			

Ciele rozvoja

Ciele rozvoja mesta a jeho funkčnej oblasti predstavujú vyjadrenie toho, čo chceme dosiahnuť.

Tabuľka 2 Ciele rozvoja

Téma	Oblasť / Cieľ
Zelený rozvoj	Biodiverzita, modrá a zelená infraštruktúra
	Cieľ 1 Zvýšiť ochranu a obnovu prírodného ekosystému v území pre vytvorenie zdravého životného prostredia a zvýšiť jeho odolnosť voči zmene klímy (adaptačné a mitigačné opatrenia)
	OVZDUŠIE & HLUK
	Cieľ 2 Znížiť vplyv záťaží z ľudských činností na zdravie obyvateľov a životné prostredie
	ODPAD
	Cieľ 3 Udržovať čistotu a zvýšiť opätovné využívanie tovarov a materiálov
	ENERGETIKA
	Cieľ 4 Znížiť energetickú spotrebu a podporovať využívanie energie z obnoviteľných zdrojov
	VODA
	Cieľ 5 Zvýšiť efektívnosť využívania vôd
	UDRŽATEĽNÁ MOBILITA
	Cieľ 6 Zvýšiť podiel udržateľných druhov mobility a zlepšiť dopravnú obsluhu v území
	Ekoinovácie a Samospráva
Cieľ 7 Zvýšiť povedomia občanov o problémoch, dôsledkoch a riešeniach v životnom prostredí prostredníctvom environmentálnej výchovy. Rozširovať environmentálne zručnosti obyvateľov, organizácií a samospráv.	
Spoločenský rozvoj	Sociálna pomoc
	Cieľ 8 Stabilizovať a zvyšovať kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre osoby odkázané na pomoc inej osoby z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, osoby ŤZP, seniorov, atď.
	Cieľ 9 Zlepšiť socioekonomické podmienky znevýhodnených a zraniteľných skupín obyvateľov (ľudia bez domova, mladí ľudia z rizikového prostredia, ľudia žijúci v prostredí MRK, ľudia v bytovej núdzi, seniori, mládež a deti, migranti ap.)
	Cieľ 10 Realizovať systematickú prevenciu zdravia a včasnú intervenciu predchádzania vzniku krízových situácií u jednotlivcov a v rodinách
	Vzdelávanie
	Cieľ 11 Poskytnúť kvalitné základné vzdelanie všetkým deťom a mladým ľuďom v Košiciach a vo funkčnej oblasti mesta
	Cieľ 12 Poskytovať príležitosti pre celoživotné vzdelávanie pre všetkých
	Šport
	Cieľ 13 Zlepšiť zdravie verejnosti v Košiciach a v mestskej funkčnej oblasti
	Cieľ 14 Konkurencieschopnejšie mesto športu
	Kultúra
	Cieľ 15 Košice ako kultúrna metropola na mape sveta
	Cieľ 16 Viac kultúry a kreativity v mestskej funkčnej oblasti
	Bezpečnosť
	Cieľ 17 Zvýšiť odolnosť územia na zvláštne a mimoriadne udalosti prostredníctvom účinného riadenia rizík
	Cieľ 18 Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou
Ekonomický rozvoj	Podpora príležitostí
	Cieľ 19 Podporovať vytváranie ekonomických príležitostí pre udržateľný rast
Spravovanie	Služby a politiky samosprávy
	Cieľ 20 Zvýšiť úroveň kapacít a služieb poskytovaných samosprávou
	Cieľ 21 Zvýšiť kvalitu tvorby verejných politik

Ukazovatele

Dosahovanie cieľov je sledované prostredníctvom ukazovateľov podľa rozvojových tém. Ku každému cieľu je priradený minimálne jeden ukazovateľ. Každý ukazovateľ má zadaný územný priemet, východiskovú a cieľovú hodnotu, prípadne želaný trend vývoja. V prípade, že hodnota nie je určená bude zadaná za rok 2022 a to formou prieskumov realizovaných v tomto roku alebo dát z dostupných štatistík.

Téma: ZELENÝ ROZVOJ

Tabuľka 3 Súbor ukazovateľov Zelený rozvoj

Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/trend 2027
Cieľ 1 Zvýšiť ochranu a obnovu prírodného ekosystému v území pre vytvorenie zdravého životného prostredia a zvýšiť jeho odolnosť voči zmene klímy (adaptačné a mitigačné opatrenia)			
Chránené prírodné oblasti, obnovené a naturalizované oblasti na verejných pozemkoch v samospráve (%) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	v r. 2024, 2027	Rok 2022	Nárast
Trend pokrytia vegetáciou v mestskej zelenej infraštruktúre Územný priemet: Mesto Košice	v r.2024, 2027	Rok 2022	Nárast
Nové prvky modrej a zelenej infraštruktúry na infraštruktúre vo vlastníctve mesta, obce (počet) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	1 x ročne	0	Nárast
Cieľ 2 Znížiť vplyv záťaží z ľudských činností na zdravie obyvateľov a životné prostredie			
Koncentrácia znečisťujúcich tuhých častíc v ovzduší PM _{2,5;10} (µg/m ³) Územný priemet: Mesto Košice, Okres Košice – okolie Automatické meracie stanice	1 x ročne	Rok 2022	Pokles
Dni s prekročením limitu prípustného znečistenia tuhými časticami nad limitnú hodnotu počtu dní (počet dní) Územný priemet: Mesto Košice, Okres Košice – okolie	1 x ročne	Rok 2022	0
Obyvatelia vystavení hlukovej záťaži (denná, nočná) (% obyvateľov) Územný priemet: Mesto Košice	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Pokles
Úmrtia na respiračné choroby spôsobené znečistením (počet) Územný priemet: Košický kraj	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Pokles
Cieľ 3 Udržovať čistotu a zvýšiť opätovné využívanie tovarov a materiálov			
Produkcia komunálneho odpadu na osobu (kg) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	1 x ročne	Rok 2022	-20 %
Recyklácia komunálneho odpadu (miera v %) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	1 x ročne	Rok 2022	Nárast

Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/ trend 2027
Cieľ 4 Znížiť energetickú spotrebu a podporovať využívanie energie z obnoviteľných zdrojov			
Spotreba energií v budovách samospráv (MWh) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	1 x ročne	Rok 2022	Pokles
Cieľ 5 Zvýšiť efektívnosť využívania vôd			
Spotreba vody v domácnostiach na osobu (l) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej oblasti	1 x ročne	Rok 2022	Pokles
Napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizáciu a verejný vodovod (%) Územný priemet: okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Cieľ 6 Zvýšiť podiel udržateľných druhov mobility a zlepšiť dopravnú obsluhu v území			
Delba prepravnej práce (%)	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Nárast v prospech udržateľných druhov mobility
CO2 z dopravy (t/ rok) Územný priemet: Mesto Košice	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Pokles
Dĺžka nových chodníkov pre peších a cyklistických komunikácií (km) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej oblasti	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Opatrenia na preferenciu verejnej hromadnej dopravy (počet) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Cieľ 7 Zvýšiť povedomia občanov o problémoch, dôsledkoch a riešeniach v životnom prostredí prostredníctvom environmentálnej výchovy. Rozširovať environmentálnych zručností obyvateľov, organizácií a samospráv.			
Poznatelnosť problematiky životného prostredia obyvateľmi a obyvateľkami (%) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Bude doplnené
Iniciatívy na zvyšovanie povedomia v oblasti životného prostredia z úrovne samosprávy (počet) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	1 x ročne	0	Min. 1 ročne

Tabuľka 4 Súbor ukazovateľov Spoločenský rozvoj

Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/trend 2027
Cieľ 8 Stabilizovať a zvyšovať kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre osoby odkázané na pomoc inej osoby z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, osoby ŤZP, seniorov, atď.			
Podiel výdavkov mesta na zabezpečenie sociálnych služieb ročne (%) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Opatrovateľská služba v hodinách (spolu MČ + neverejní poskytovatelia) (počet)	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydaných mestom a obcami mestskej oblasti Košice za rok (počet) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej mestskej oblasti	1 x ročne	Rok 2022	Zvyšovanie podielu vydaných rozhodnutí v prospech OS, tak aby koncom obdobia bol podiel OS viac ako 50%
Cieľ 9 Zlepšiť socioekonomické podmienky znevýhodnených a zraniteľných skupín obyvateľov (ľudia bez domova, mladí ľudia z rizikového prostredia, ľudia žijúci v prostredí MRK, ľudia v bytovej núdzi, seniori, mládež a deti, migranti ap.)			
Byty určené na nájomné a sociálne bývanie (počet) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Nárast min 10% za 4 roky
Rodiny a jednotlivci v bytovej núdzi, ktorým bolo poskytnuté (sociálne) nájomné bývanie (počet) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Nárast min. 50% za 4 roky
Ľudia v bytovej núdzi (registračný týždeň) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Pokles
Cieľ 10 Realizovať systematickú prevenciu zdravia a včasnú intervenciu predchádzania vzniku krízových situácií u jednotlivcov a v rodinách			
Prípady výkonu funkcie kolízneho opatrovníka (počet) Územný priemet: Mesto Košice, Košice okolie	1 x ročne	Rok 2022	Spomaliť nárast
Deti v náhradnej starostlivosti (počet) Územný priemet: Mesto Košice, Košice okolie	1 x ročne	Rok 2022	Pokles
Preventívne prehliadky k počtu obyvateľov (na 100 000 obyvateľov) Územný priemet: Mesto Košice, Košice okolie	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Cieľ 11 Poskytnúť kvalitné základné vzdelanie všetkým deťom a mladým ľuďom v Košiciach a vo funkčnej oblasti mesta			
Deti s ukončeným ISCED 2 (podiel)	1 x ročne	Rok 2022	100

Územný priemet: Mesto Košice			
Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/trend 2027
Zaškolenosť detí pred nástupom do ZŠ (%) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	100
Žiaci, ktorí opakujú prvý ročník (počet) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	0
Žiaci, ktorí opakujú 5-9. Ročník (počet) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	0
Miera školskej segregácie (%) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Jednotlivé školy by nemali presiahnuť 20%
Index odlišnosti Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	0,5
Klíma školy (kvalitatívny) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	Zlepšenie
Cieľ 12 Poskytovať príležitosti pre celoživotné vzdelávanie pre všetkých			
Účasť dospelých vo formálnom a neformálnom vzdelávaní (%) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice-okolie	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022 Orientačná hodnota SR – 2,8% 2020 (oproti 9,2% EU priemer)	Nárast (10%)
Digitálne zručnosti (%) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice-okolie	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022 Orientačná hodnota SR – 54% v roku 2019	Zvýšiť na 80%
Cieľ 13 Zlepšiť zdravie verejnosti v Košiciach a v mestskej funkčnej oblasti			
Športová a fyzická aktivita (%) Územný priemet: mesto Košice, obce funkčnej oblasti	v r. 2024, 2027	Rok 2022 – orientačná hodnota SR Mládež 11,4% dospelí 13,2% 2019	Zvýšiť na EU priemer
Dostupná športová infraštruktúra pre verejnosť, min 5 x v týždni po dobu min. 4 hod. (počet) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice-okolie	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Cieľ 14 Konkurencieschopnejšie mesto športu			
Umiestnenie v rebríčku Global Sports Cities Index (pozícia), v r.2020 110 miesto Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	100
Hodnotenie sociálnej návratnosti vybraných športových investícií (SROI) (počet) Územný priemet: Mesto Košice	za celé obdobie, v r. 2027	0	2

Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/trend 2027
Cieľ 15 Košice ako kultúrna metropola na mape sveta			
Umiestnenie v rebríčku Creative City Monitor (pozícia) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	45. miesto podľa veľkosti
Set indikátorov Culture 2030 podľa stratégie kultúry (kvalitatívne hodnotenie), CIKE Územný priemet: Mesto Košice	v r. 2024, 2027	Vyhodnotenie kultúrnej stratégie	Vyhodnotenie kultúrnej stratégie
Cieľ 16 Viac kultúry a kreativity v mestskej funkčnej oblasti			
Aktívna kultúrna participácia - počet obyvateľov, ktorí navštevujú kultúrne podujatia aspoň 1 x za mesiac (%) Územný priemet: obce funkčnej oblasti	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Min. 20%
Cieľ 17 Zvýšiť odolnosť územia na zvláštne a mimoriadne udalosti prostredníctvom účinného riadenia rizík			
Pripravenosť obyvateľov na mimoriadne situácie (%) Územný priemet: Mesto Košice	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Nárast
Cieľ 18 Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou			
Pocit bezpečia cez deň a v noci (% počet obyvateľov) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej oblasti	v r. 2024, 2027	Rok 2022	Nárast
Trestné činy a priestupky (počet) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	Pokles

Téma: EKONOMICKÝ ROZVOJ

Tabuľka 5 Súbor ukazovateľov Ekonomický rozvoj

Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/trend 2027
Cieľ 19 Podporovať vytváranie ekonomických príležitostí pre udržateľný rast			
Miera nezamestnanosti (%) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	Pokles
Výdavky na výskum a vývoj (zo štátneho rozpočtu) (Eur) Územný priemet: Mesto Košice	v r. 2024, 2027	Rok 2022	Nárast
Fungujúce podniky startupového charakteru (počet) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	Nárast
Subjekty a zamestnanci v kreatívnych odvetviach (počet)	v r. 2024, 2027	Rok 2022	Nárast
Návštevníci v ubytovacích zariadeniach, prenocovania (počet) Územný priemet: Mesto Košice, okres Košice - okolie	1 x ročne	Rok 2022	Nárast

Tabuľka 6 Súbor ukazovateľov Spravovanie

Názov ukazovateľa	Horizont hodnotenie	Východisková hodnota	Cieľová hodnota / trend 2027
Cieľ 20 Zvýšiť úroveň kapacít a služieb poskytovaných samosprávou			
Spokojnosť obyvateľov so službami samosprávy (%) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej oblasti	za celé obdobie, v r. 2027	Rok 2022	Nárast
Využívané koordinačné / komunikačné nástroje v oblasti ľudských zdrojov magistrát a mestské časti (počet) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	0	5 /1 ročne
Elektronické podania prostredníctvom portálu elektronických služieb (počet) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	100%
Cieľ 21 Zvýšiť kvalitu tvorby verejných politík			
Dátové sety v rámci platformy otvorených dát prístupné verejnosti (počet) Územný priemet: Mesto Košice	1 x ročne	Rok 2022	75 /15 ročne
Aktivity / projekty s participáciou verejnosti (počet aktivít, počet zapojených obyvateľov) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej oblasti	1 x ročne	0	15 /3 ročne
Spoločné aktivity / iniciatívy Mesta Košice a obcí funkčnej oblasti (počet) Územný priemet: Mesto Košice, obce funkčnej oblasti	1 x ročne	0	5 / 1 ročne

Programová časť

Programová časť dokumentu definuje nástroje, ktorými budú jednotlivé ciele napĺňané. Tieto nástroje predstavujú súbor opatrení a možných aktivít organizačného, inštitucionálneho, informačného, vzdelávacieho, investičného a finančného charakteru.

Programová časť pozostáva z:

- Opatrení ,
- Aktivít, ktoré predstavujú príklady možných aktivít na naplnenie cieľa.

Rozvojová téma: ZELENÝ ROZVOJ

Očakávané zmeny a prínosy

- Modrá a zelená infraštruktúra priaznivo podporuje prírodný ekosystém mesta a jeho okolia, zlepšuje podmienky pre biodiverzitu, ponúka atraktívny priestor na odpočinok a regeneráciu, vytvára v urbanizovanom prostredí priaznivú mikroklímu a zvyšuje odolnosť územia na klimatickú zmenu.
- Verejný priestor je čistejší, znižujeme svoju spotrebu, sú vytvorené predpoklady pre lepšie triedenie odpadov a odpad začíname vnímať ako surovinu.
- Dopravný systém v území je doplnený o lepšie možnosti pre udržateľnú mobilitu (chôdza, jazda na bicykli, verejná hromadná doprava, zdieľaná mobilita), ktorá ho favorizuje pred individuálnou automobilovou dopravou. Zároveň sa tým znižuje nepriaznivý vplyv dopravy na zdravie obyvateľov a prostredie.
- Efektívnejšie hospodárime s vodou a to nielen zlepšením prístupu obyvateľov k pitnej vode (najmä vo funkčnej oblasti mesta), ale aj kvalitnejším čistením odpadových vôd, lepším využívaním dažďovej vody a zadržiavaním vody v krajine.
- Znížená spotreba energií verejných budov a ich vplyv na životné prostredie. Zvyšujúci sa trend využívania energií z obnoviteľných zdrojov.

Ciele, opatrenia a aktivity na dosiahnutie zmien

Prioritná oblasť: BIODIVERZITA, MODRÁ A ZELENÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 1   Zvýšiť ochranu a obnovu prírodného ekosystému v území pre vytvorenie zdravého životného prostredia a zvýšiť jeho odolnosť voči zmene klímy (adaptačné a mitigačné opatrenia)

Zdôvodnenie:

Investovanie do ochrany, obnovy a zachovania prírody má zásadný význam pre vytvorenie zdravého prostredia a v boji proti zmene klímy. Zaznamenaná zmena štruktúry hospodárskej plochy v prospech zastavanej plochy v meste a jeho funkčnej oblasti, znižovanie rozlohy zelene v meste vrátane znižovania podielu verejnej zelene, neprimerané zásahy do vodných tokov a plôch a nedostatočná starostlivosť o nich vedú k narušovaniu stability prírodného ekosystému a odolnosti územia. Z tohto

dôvodu je dôležité zachovávať biodiverzitu v území a to v súlade s funkciami predmetného územia, systematicky integrovať riešenia založené na prírode do verejných priestorov, infraštruktúry a dizajnu budov a ich okolia, využívať nadobúdané zdroje a podporovať environmentálnu zodpovednosť naprieč celou spoločnosťou.

Tabuľka 7 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 1

	Opatrenia	Aktivity
1.1	Ochrana druhov a oblastí s vysokou hodnotou alebo potenciálom rozvoja biodiverzity	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitoring stavu chránených území a druhov, možností ich rozvoja v súlade s funkciami daného územia, vytvorenie passportov ▪ Vytvárať biokoridory na migráciu chránených druhov ▪ Iniciovať programy na ochranu vzácných a ohrozených druhov ▪ Odstraňovanie invázných rastlín ▪ Revízia platných regulatívov na ochranu a rozvoj biodiverzity v území a ich prípadná úprava s ohľadom na súčasný stav biodiverzity v území ▪ Aktívna spolupráca s odbornou verejnosťou
1.2	Ekologizácia urbanizovaných oblastí a verejných priestranstiev prostredníctvom zelenej a modrej infraštruktúry	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť manuál budovania verejných priestranstiev ▪ Informačné kampane k zeleným a modrým riešeniam pre rôzne cieľové skupiny ▪ Vytvoriť plán pre Územný systém zdravej klímy, v ktorom budú definované zelené a modré plochy s jednoznačne kladnými klimatickými funkciami ▪ Čistenie a sprístupňovanie vodných tokov a plôch verejnosti ▪ Ochrana, revitalizácia a výsadba alejí, mestských lúk a mestských živých plotov, stromoradií ▪ Výstavba nových parkov, revitalizáciu parkov a záhrad a ich sprístupňovanie verejnosti ▪ Rozpracovať návrh zeleného prstenca parkov v zmysle štúdie Mestská zeleň v Košiciach ▪ Rozširovanie sídliskovej zelene, zvýšenie záujmu obyvateľov o budovanie a starostlivosť o sídliskovú zeleň ▪ Realizácia zelených striech a stien ▪ Realizácia premeny školských pozemkov na Klimatické záhrady, prístupné verejnosti a opatrené náučnými tabuľkami ▪ Rekultivácia pôdy po uložení sietí, umožnenie výsadby stromov na pásmach, na ktorých sa nachádzajú siete, predchádzanie kolíziám ▪ Likvidácia nevyužívaných betónových plôch ▪ Predchádzanie novej kontaminácii pôdy, napr. z chemického posypu komunikácií v zime ▪ Realizovať projekt Revitalizácia Mlynského náhonu v Košiciach v zmysle overovacej krajinársko-urbanistickej štúdie
1.3	Re-naturalizácia a revitalizácia vodných tokov a plôch, zachovanie a ochrana prirodzených vodných plôch a tokov a ich inundačných území	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť generel modrej infraštruktúry (vodných tokov a plôch, retenčných území, banských vôd), návrh vodného programu - plán re-naturalizácie a revitalizácie, kategorizácia z hľadiska využívania (rekreačný potenciál, hospodársky účel a pod.), monitoring a koordinácia subjektov a ich aktivít a pod. ▪ Zabezpečiť ochranu prirodzených záplavových území v územno - plánovacích procesoch a tým zamedzovať / obmedzovať živelnú výstavbu v blízkosti tokov ▪ Príprava a realizácia projektov na re-naturalizáciu alebo revitalizáciu vybraného vodného toku, biotopu, mokrade alebo plochy

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepájanie územných plánov mesta a obcí s plánmi správcu tokov ▪ Odkrývanie a re-naturalizácia prekrytých potokov ▪ Oživovanie mŕtvych ramien Hornádu a iných tokov, revitalizácia medzihrádzového priestoru ▪ Protipovodňové opatrenia
1.4	Posilňovanie zdravia a odolnosti lesov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Využívanie inundačných území pre realizáciu zelenej infraštruktúry ▪ Obnova porastov a ochranu prirodzeného drevinového zloženia ▪ Vytváranie genofondu pre prirodzenú obnovu ▪ Prírode blízke spôsoby obnovy lesných porastov (napr. mozaiková obnova) ▪ Výchova mladých lesných porastov ▪ Vymedzenie a posilňovanie rekreačnej funkcie lesov
1.5	Realizácia vodozadržných opatrení	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť manuál (pokyny, odporúčania) pre zadržiavanie dažďovej vody (dažďové záhrady, odvodnenia plôch, ciest a pod.) v urbanizovanom prostredí ▪ Návrh a vybudovanie systému retenčných území - nádrže povrchové, podzemné, mokrade, vsakovacie územia vrátane dažďových záhrad ▪ Budovanie zelenej infraštruktúry s pozitívnym vplyvom na zadržiavanie vody v krajine ▪ Zachytávanie a využívanie dažďovej vody v zastavanom území ▪ Budovanie opatrení v povodí na poľnohospodárskej pôde (zasekávacie pásy) a v lesoch (budovanie hrádzok, revitalizácia približovacích ciest) ▪ Riešenie problematiky dnových sedimentov (odstraňovanie a využívanie ako druhotnej suroviny)
1.6	Zhodnocovanie nevyužívaných a zanedbaných území	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stanoviť metodiku na posudzovanie brownfieldov vo funkčnej oblasti mesta, vytvoriť passport brownfieldov, zadefinovať možný účel využitia ▪ Komunikácia s majiteľmi brownfieldov a iných environmentálnych záťaží a hľadanie riešení na ich rekultiváciu ▪ Realizácia projektu rekultivácie vybraného brownfieldu
1.7	Zabránenie znehodnoteniu kvality životného prostredia rizikovými priemyselnými činnosťami	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sledovať a vyhodnocovať rizikové činnosti (banskú činnosť) a lokality

Prioritná oblasť: OVZDUŠIE A HLUK

Cieľ 2 Znížiť vplyv záťaží z ľudských činností na zdravie obyvateľov a životné prostredie

Zdôvodnenie:

Človek svojou činnosťou spôsobuje environmentálne záťaž, ktoré nielen znepríjemňujú jeho život, ale predstavujú značné zdravotné riziká. Hlavnými rizikami v Košiciach a ich okolí sú dlhodobá zlá kvalita ovzdušia a nadmerný hluk z dopravy. Kvalitu ovzdušia ovplyvňuje v značnej miere priemysel, ale určitý podiel na znečistení má aj cestná doprava a lokálne kúreniská v domácnostiach, keďže výrazné koncentrácie tuhých častíc sú práve v zimných mesiacoch. Na nastavenie adresných riešení pri ovzduší a hluku je potrebné zabezpečiť dostatočné údaje o emisnej a hlukovej záťaži, realizovať

opatrenia na zníženie emisií v doprave a tepelnom hospodárstve, aktívne komunikovať s veľkými producentmi znečistenia, ale aj širokou verejnosťou o následkoch znečisťovania.

Tabuľka 8 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 2

	Opatrenia	Aktivity
2.1	Zlepšenie systému monitorovania a informovania o stave ovzdušia a hladiny hluku	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprístupňovanie informácií verejnosti o stave a znečisťovateľoch ovzdušia a úrovne hluku ▪ Vytvoriť aktualizovanú hlukovú mapu pre mesto Košice, vrátane akčného plánu ▪ Vytvárať mapy drobných znečisťovateľov ovzdušia (malé prevádzky) a máp kvality ovzdušia pri lokalitách s pohybom najzraniteľnejších osôb ▪ Vytvárať lokálne mapy krátkodobých hlukových záťaží a ich aktualizácia v krátkodobých horizontoch ▪ Rozšírenie siete monitorovacích staníc (stacionárnych a mobilných) pre meranie koncentrácií tuhých látok (PM₁₀ a PM_{2,5}), prípadne ďalších základných znečisťujúcich látok
2.2	Znižovanie emisnej a hlukovej záťaže	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komunikácia s verejnosťou o následkoch znečistenia ovzdušia ▪ Aktívna komunikácia, koordinácia a spolupráca s veľkými znečisťovateľmi ovzdušia ▪ Zmeny v organizácii dopravy - vytváranie nízkoemisných zón a reguláciu dopravy ▪ Upokojuvanie cestnej dopravy - znižovania rýchlosti v rezidenčných častiach mesta ▪ Podpora elektromobility (infraštruktúra, prostriedky s elektrickým pohonom) ▪ Zlepšenie podmienok pre udržateľné formy mobility ▪ Využívanie prvkov zelenej infraštruktúry pri cestných komunikáciách a vo verejnom priestore ▪ Podpora pripájania obyvateľov na sústavu centrálného zásobovania teplom ▪ Prijatie regulatívov o zákaze výroby tepla a elektriny z uhlia na území mesta pre veľké a stredné zdroje ▪ Projektová príprava a budovanie cestných obchvatov (obchvat Krásna, obchvat Košická Nová Ves, obchvat Kavečany) a cestných prepojení odľahčujúcich zaťaženie obývaných oblastí cestnou dopravou ▪ Budovanie nízkoemisného vozového parku vo verejnej osobnej doprave (najmä hromadnej) ▪ Vytváranie kľudných a peších zón, rozširovanie existujúcich peších zón

Prioritná oblasť: ODPAD

Cieľ 3 Udržiavať čistotu a zvýšiť opätovné využívanie tovarov a materiálov

Zdôvodnenie:

Cieľom odpadového hospodárstva je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie. V meste Košice, ale aj vo funkčnej mestskej oblasti bol za obdobie posledných piatich rokov zaznamenaný nárast vzniknutého množstva komunálneho odpadu. Aj keď sa miera triedenia neustále zvyšuje, pohybuje sa len na úrovni 1/3. Z tohto dôvodu, ale aj s ohľadom na

ciele stanovené národnými a európskymi smernicami bude nevyhnutné zásadnejšie presadzovať a dodržiavať hierarchiu odpadového hospodárstva a vyvíjať aktivity hlavne na predchádzanie vzniku odpadu a jeho recykláciu. Z pohľadu životného prostredia a šetrenia prírodných zdrojov je rovnako dôležité vnímať odpad ako zdroj a podporovať prechod na cirkulárne hospodárstvo.

Tabuľka 9 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 3

	Opatrenia	Aktivity
3.1	Predchádzanie vzniku odpadu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informačné aktivity so zameraním na predchádzanie vzniku odpadu ▪ Uplatňovanie prvkov zeleného verejného obstarávania, najmä pri obstarávaní nákupu tovaru ▪ Zriadenie platformy na sociálnych sieťach, ktorá umožní obyvateľom mesta vymieňať alebo predávať použité veci ▪ Regulácia jednorazových obalov na akciách organizovaných samosprávou ▪ Budovanie centier opätovného použitia na každom zbernom dvore ▪ Zvýšenie dostupnosti opravárenských služieb
3.2	Zvyšovanie podielu triedeného zberu recyklovateľných zložiek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizácia informačných kampaní so zameraním na triedený zber pre obyvateľov ▪ Vytvorenie metadátovej mapy s kompletnou infraštruktúrou zberu a zadanými tokmi odpadov v meste ▪ Budovanie zberných dvorov na území mesta a v okolí ▪ Optimalizácia infraštruktúry pre zber triedených zložiek komunálnych odpadov ▪ Zavedenie systému zberu rozložiteľných odpadov (BRO) z kuchyne prostredníctvom vhodných nádob ▪ Zabezpečenie optimálneho spôsobu zhodnocovania BRO z kuchyne
3.3	Podpora prechodu na cirkulárne hospodárstvo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spolupráca s organizáciami rozšírenej zodpovednosti výrobcov na zabezpečenie informačných kampaní o triedenom zbere odpadov z obalov, použitých batérií akumulátorov a elektroodpadov ▪ Vytvorenie pilotného projektu pre komunitné kompostovanie v obytných štvrtiach s bytovými domami ▪ Skvalitnenie triedeného zberu BRO z domácností dobudovaním infraštruktúry ▪ Zhodnocovanie zvyškovej energie vzniknutej pri energetickom zhodnocovaní odpadu pri úprave biologicky BRO z kuchyne ▪ Vzhľadom na zákonné povinnosti zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre BRO z kuchyne je žiaduce rozšírenie existujúcej mestskej kompostárne s možnosťou úpravy aj na spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu z kuchyne

Prioritná oblasť: ENERGETIKA

Cieľ 4   Znížiť energetickú spotrebu a podporovať využívanie energie z obnoviteľných zdrojov

Zdôvodnenie:

Zvyšovanie dopytu po energii je možné očakávať vo všetkých oblastiach. Vzhľadom na vysoké energetické požiadavky na nové stavby a kompenzáciu úsporných opatrení, očakáva sa v prípade spotreby tepla domácnosťami len pomalý nárast. Naopak v oblasti služieb a občianskej vybavenosti sa predpokladá nárast, pretože tu dochádza k realizácii dodatočných energeticky úsporných opatrení len vo veľmi malej miere. Zároveň zo základnej emisnej bilancie mesta Košice (2018) vyplynulo, že budovy s meste predstavujú najväčšieho producenta CO₂ (57%). V EÚ je podiel budov na emisiách CO₂ na úrovni 36%, pričom budovy spotrebujú približne 40% energie. Nebytové budovy na území mesta pritom produkujú 2 x viac emisií CO_{2ekv} z celkovej dodanej energie ako obytné budovy. Súčasná podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov vytvára predpoklady pre doposiaľ nevyužitý potenciál okolitých geotermálnych zdrojov pre vykurovanie mesta, ale aj ďalších aktivít na vratkách vody.

Tabuľka 10 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 4

	Opatrenia	Aktivity
4.1	Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov a zariadení	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracovanie energetických auditov objektov v majetku samospráv ▪ Mapovanie potenciálnych energetických úspor v majetku samospráv a vytvorenie akčného plánu ich realizácie ▪ Príprava a realizácia projektov energetických úspor v majetku samospráv
4.2	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracovanie koncepcie využitia obnoviteľných zdrojov energie na území mesta a funkčnej oblasti ▪ Podpora využívania biomasy v sústave zásobovania teplom (SCZT) ▪ Využitie geotermálnej energie v sústave zásobovania teplom (SCZT)
4.3	Modernizácia sústavy zásobovania tepelnou energiou	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komunikácia a spolupráca s dotknutými orgánmi pri posudzovaní žiadostí o odpojenie zo SCZT ▪ Podpora využívania odpadového tepla zo zariadenia na energetické využitie odpadov KOSIT ▪ Modernizácia súčasných doposiaľ nezrekonštruovaných sekundárnych rozvodov tepla s využitím predizolovaných potrubných systémov ▪ Obnova súčasných technicky a ekonomicky dožitých odovzdávacích staníc tepla a výstavba kompaktných domových odovzdávacích staníc

Prioritná oblasť: VODA

Cieľ 5   Zvýšiť efektívnosť využívania vôd

Zdôvodnenie:

Zásobovanie obyvateľov kvalitnou a bezpečnou pitnou vodou patrí v európskom priestore k bežným požiadavkám obyvateľov. Napojenie obyvateľov okresu Košice - okolie je pod priemerom Košického kraja. Napojenie obcí nie je kompletne a v 2 obciach úplne chýba verejný vodovod. Rovnako je to aj

v prípade napojenia obyvateľov na kanalizáciu. Dobudovanie a obnova tejto technickej infraštruktúry je potrebná pre dosiahnutie základných štandardov kvalitného života obyvateľov a zároveň ochranu vodných zdrojov.

Tabuľka 11 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 5

	Opatrenia	Aktivity
5.1	Zlepšenie infraštruktúry pre zásobovanie bezpečnou pitnou vodou	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zber údajov o pripravovaných stavbách verejných vodovodov – vydané stavebné povolenia, rozostavané stavby, potreba finančných zdrojov a pod. ▪ Výstavba a rekonštrukcie verejných vodovodov a úpravni vody
5.2	Ochrana vodných zdrojov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitorovanie a ochranu kvality a kvantity povrchovej a podzemnej vody ▪ Odkanalizovanie obcí v ochrannom pásme VN Bukovec ▪ Monitorovanie ústí odľahčovacích stôk v Košiciach
5.3	Zlepšenie odkanalizovania a čistenia odpadových vôd	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zber údajov o pripravovaných stavbách verejných kanalizácií – vydané stavebné povolenia, rozostavané stavby, potreba finančných zdrojov a pod. ▪ Čistenie a udržiavanie kanalizačných vpustí, odvodňovacích rigolov ▪ Výstavba a rekonštrukcie verejných kanalizácií

Prioritná oblasť: UDRŽATEĽNÁ MOBILITA

Cieľ 6 Zvyšiť podiel udržateľných druhov mobility a zlepšiť dopravnú obslužnosť v území

Zdôvodnenie:

Doprava sa stala významným znečisťovateľom životného prostredia v urbanizovanom prostredí. Emisie zo spaľovania benzínu a nafty majú vplyv na zdravie ľudí a prírodu, ale aj na globálne klimatické zmeny. Zvyšujúci sa stupeň automobilizácie vo funkčnom mestskom území, vývoj mobility v prospech osobnej automobilovej dopravy v meste (uprednostňovanie individuálnej dopravy autom aj kvôli ohrozeniam epidémiou COVID-19), zvyšujúci sa počet dopravných kongescií, ktoré vyvolávajú časové straty pre všetkých účastníkov premávky, pokles počtu cestujúcich v prímestskej a mestskej hromadnej doprave z dlhodobého hľadiska, vytvárajúce sa zápchy a na strane druhej požiadavka na zabezpečenie dobrej dostupnosti spôsobom šetrným k životnému prostrediu a zdraviu obyvateľov, predstavuje jednu z najväčších výziev, ktorým treba čeliť. Riešením je ponúknuť a zabezpečiť obyvateľom alternatívy a to v podobe udržateľných druhov mobility, ku ktorým patrí napríklad nemotorová doprava a verejná osobná doprava, budovanie dopravnej infraštruktúry na princípoch udržateľnej smart mobility a zlepšenie dopravnej obslužnosti v území.

Tabuľka 12 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 6

	Opatrenia	Aktivity
6.1	Zvyšovanie prepojenosti, komfortu a bezpečnosti infraštruktúry pre pešiu mobilitu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmapovanie chodníkov a návrh systému rekonštrukcie a dobudovania chýbajúcich úsekov chodníkov ▪ Príprava projektových dokumentácií nových chodníkov pre peších ▪ Realizácia pilotného projektu novej komunikácie pre peších (pripravovaný projekt: Magnezitárska ul.)

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvyšovanie bezpečnosti priechodov pre peších ▪ Zabezpečenie infraštruktúry pre pešiu mobilitu pri všetkých nových investíciách (PD podmieňovať vyriešením nemotorovej dopravy) a napojenie na existujúce siete komunikácií pre peších ▪ Debarierizácia komunikácií pre peších pri rekonštrukciách
6.2	Prispôsobovanie existujúcej dopravnej siete pre potreby cyklistov a budovanie cyklistických komunikácií	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie generelu cyklistickej dopravy ▪ Prehodnotenie a zmena usporiadania dopravného priestoru na komunikáciách v prospech udržateľných druhov dopravy ▪ Návrh a realizáciu komplexnej siete cyklodopravných prepojení a doplnkovej infraštruktúry v rámci mestských častí, mestských častí navzájom a prepojenie s centrom (Pripravované cyklistické cestičky v meste: Moskovská – Štúrova, Barca – Šebastovce, Watsonova, Jána Pavla II. – Popradská ul., Moskovská trieda – Kremnická ul., EuroVelo 11 úsek Krásna – Kokšov – Bakša a ďalšie) ▪ Návrh a realizácia vybraných cyklistických prepojení vo funkčnej oblasti (pripravované cyklistické cestičky vo funkčnej oblasti: Malá Ida – Bukovec – Baška – Baška časť Maša – Myslava – Košice, Geča – Valaliky – Košice a ďalšie)
6.3	Zvyšovanie atraktivity mestskej hromadnej dopravy a zlepšenie jej integráciu s prímestskou dopravou	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktualizácia Plánu dopravnej obslužnosti mesta v nadväznosti na budúcu integráciu systémov MHD a regionálnej dopravy ▪ Zavedenie koncepčného prístupu pre organizáciu a riadenie dopravy v prospech verejnej osobnej dopravy, vrátane inštitucionálneho posilnenia riadenia dopravy na úrovni mesta Košice ▪ Kontinuálny monitoring počtov a potrieb cestujúcich vo verejnej osobnej doprave ▪ Zabezpečenie spoľahlivého, komfortného a nízkoemisného vozového parku ▪ Skvalitňovanie parametrov verejnej hromadnej ▪ Rozšírenie preferencie verejnej osobnej dopravy prostredníctvom BUS pruhov, preferencie na križovatkách ▪ Modernizácia dopravnej infraštruktúry a údržbovej základne pre potreby verejnej hromadnej dopravy – projektová príprava a realizácia na rekonštrukciu električkových tratí ▪ Elektrifikácia nekojaľovej verejnej hromadnej dopravy (trolejbusy) s využitím existujúcej infraštruktúry a dobudovanie infraštruktúry ▪ Zefektívnenie infraštruktúry integrovaného dopravného systému (prestupné uzly, terminály, záchytné parkoviská, zastávky a služby pre cestujúcich a vodičov, systémy P+R a pod.)- predprojektová a projektová príprava, realizácia (plánované projekty terminálov na realizáciu: Važecká, Sever – Hlinkova) ▪ Adresnejšia a efektívnejšia propagácia verejnej hromadnej dopravy (s dôrazom na možnosti integrovaného dopravného systému), zavádzanie motivačných nástrojov pre cestujúcich ▪ Zavedenie regulatívov pre riešenie obsluhy územia verejnou hromadnou dopravou pri každom rozširovaní územia (vyžadovanie tejto povinnosti od všetkých investorov)
6.4	Zlepšenie kvality cestnej siete vo funkčnej oblasti mesta,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Predprojektová a projektová príprava pre rekonštrukcie a modernizáciu cestnej infraštruktúry (cesty, mosty)

	s dôrazom na využívanie pre mestskú a prímestskú dopravu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rekonštrukcie a modernizácia cestnej infraštruktúry (pripravované projekty na realizáciu : Ukrajinská II/552, Čermel'ská, most Magnetizárska, Rampová, Hlinkova a ďalšie, Slanecká cesta)
6.5	Regulácia využívania parkovacích kapacít v meste	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie Passportu parkovacích miest ▪ Rozšírenie zón regulovaného parkovania o sídliskové lokality ▪ Aktívny marketing zo strany Mesta Košice na propagáciu rezidentského parkovania ▪ Prednostne riešiť problémové oblasti s nedostatkom parkovacích miest ▪ Zaobstaranie / obnova smart infraštruktúry na parkovanie ▪ Sledovanie obsadenosti parkovísk s využitím smart technológií ▪ Príprava pilotného projektu transformácie existujúcich lokalít hromadných garáží na parkovací dom pre rezidentov
6.6	Podpora elektromobility a zdieľanej mobility	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť Stratégiu rozvoja elektromobility v meste ▪ Zvyšovanie informovanosti a kompetentnosti užívateľov prostriedkov zdieľanej mobility ako účastníkov cestnej premávky ▪ Integrácia systémov zdieľanej mobility s verejnou hromadnou dopravou ▪ Rozšírenie systémov zdieľanej mobility do obcí vo funkčnej oblasti ▪ Podpora infraštruktúry pre elektromobilitu ▪ Vytváranie infraštruktúry pre prostriedky zdieľanej mobility

Prioritná oblasť: EKOINOVÁCIE A SAMOSPRÁVA

Cieľ 7 Zvyšiť povedomie občanov o problémoch, dôsledkoch a riešeniach v životnom prostredí prostredníctvom environmentálnej výchovy. Rozširovať environmentálne zručnosti obyvateľov, organizácií a samospráv.

Zdôvodnenie:

Nedostatočné environmentálne uvedomenie plynie z nepresných a nedostatočných informácií o aktuálnom stave životného prostredia, environmentálnych problémoch a ich následkoch, o ekologických a environmentálnych trendoch, inováciách a o tradíciách týkajúcich sa otázok životného prostredia. Toto poznanie nás môže nasledovne viesť k aplikovaniu týchto informácií a vedomostí v správaní sa a konaní v bežných životných situáciách a preberaniu zodpovednosti za naše prostredie.

Tabuľka 13 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 7

	Opatrenia	Aktivity
7.1	Zvyšovanie záujmu obyvateľov o zdravé životné prostredie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Popularizácia environmentálnych aktivít medzi obyvateľmi a rôznymi cieľovými skupinami ▪ Zvyšovanie povedomia verejnosti o negatívnych vplyvoch na životné prostredie a zdravie človeka ▪ Podpora ekoinovácií, zakladania a činnosti ekocentier
7.2	Podpora ekoinovácií a výskumu v oblasti životného prostredia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spracovanie inovačnej stratégie (s dôrazom na ekoinovácie) ▪ Medzisektorová spolupráca s výskumnými inštitúciami

7.3	Zvyšovanie environmentálnej zodpovednosti organizácií, podnikov a samospráv	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zavádzanie environmentálneho manažérstva v mestských organizáciách ▪ Zapájanie sa do environmentálnych iniciatív (Európske hlavné zelené mesto a pod.) ▪ Výmena know-how (študijné cesty, vzdelávanie a pod.)
-----	---	---

Rozvojová téma: SPOLOČENSKÝ ROZVOJ

Očakávané zmeny a prínosy

- Všetky formy a druhy kvalitných sociálnych služieb, sociálna pomoc a podpora sú dostupné každému, čo to vzhľadom na zdravotný stav, vek a rodinnú situáciu potrebuje a má záujem o ich poskytovanie, pričom prioritou je poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom domácom prostredí.
- V meste a okolitých obciach je dostupné a udržateľné bývanie zodpovedajúce potrebám všetkých skupín. V prípade straty bývania je k dispozícii sieť pobytových služieb krízovej intervencie, prípadne iných možností ubytovania pre rodiny a jednotlivcov.
- Všeobecná a akútna zdravotná starostlivosť je dostupná pre každého okamžite a sú vytvorené podmienky aj pre rýchlu ale najmä dostupnú odbornú zdravotnú starostlivosť.
- V mestskej funkčnej oblasti je vytvorený program osvetových a vzdelávacích aktivít s cieľom zlepšovania zdravotnej gramotnosti obyvateľov vrátane aktivít na podporu rodiny.
- 100% detí dosahuje aspoň nižšie stredné vzdelanie.
- Väčšina škôl je zrekonštruovaná a zmodernizovaná na úrovni 21. storočia.
- Sú dostupné školské ihriská a verejné športoviská pre športujúcu mládež a dospelých.
- Je vybudovaná infraštruktúra pre športovú excelenciu.
- Kultúrna tvorba a aktivita obyvateľov v kultúre je značkou rozpoznateľnosti Košíc vo svete, čo láka k návšteve a zvyšuje kvalitu života v meste.
- Fyzická bezpečnosť obyvateľov je zabezpečovaná dostatočným množstvom prostriedkov a kapacít a obyvatelia sú spolutvorcami bezpečného prostredia.

Ciele, opatrenia a aktivity na dosiahnutie zmien

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA POMOC

Cieľ 8   Stabilizovať a zvyšovať kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre osoby odkázané na pomoc inej osoby z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, osoby ŤZP, seniorov, atď.

Zdôvodnenie:

Adresátmi sociálnych služieb sú najmä ľudia, ktorí sa dostali do menej priaznivej sociálnej situácie z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu, ťažkého zdravotného postihnutia, alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Dôsledkom pandémie COVID-19 je, že o niektoré pobytové služby je (dočasne) nižší záujem, ale že je potrebné investovať do existujúcich pobytových zariadení tak, aby vedeli lepšie zabezpečiť epidemiologické podmienky v prípade ďalších vln pandémie, alebo inej

epidémie. V dôsledku starnutia obyvateľstva mestskej oblasti Košíc ale tiež v dôsledku pandémie COVID-19 stúpa záujem o terénne sociálne služby, najmä opatrovateľskú službu.

Trendom v sociálnych službách a teda aj úlohou mesta a obcí, ktoré sú súčasťou mestskej funkčnej oblasti je vytvárať podmienky na to, aby fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby mohla zotrvať v prirodzenom domácom prostredí a to aj s využitím iných, menej preferovaných sociálnych služieb – napr. služby monitorovanie a signalizácia potreby pomoci.

Technologický pokrok súčasnosti prináša nové technologické „smart“ riešenia aj v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Zabezpečenie a využívanie týchto smart riešení zvyšuje kvalitu poskytovaných sociálnych služieb a tým aj kvalitu života v rámci fyzických a zdravotných možností odkázanej osoby.

Výdavky mesta na sociálne služby za posledné roky sa výrazne zvyšujú, preto je potrebné riešiť aj na národnej úrovni finančné zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb.

Tabuľka 14 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 8

	Opatrenie	Aktivity
8.1	Skvalitnenie infraštruktúry existujúcich zariadení mesta poskytujúcich sociálne služby a budovanie nových kapacít pobytových a ambulantných sociálnych služieb najmä v zariadeniach rodinného typu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rekonštruovať objekty organizácií Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice (SSPmK) a Psychosociálneho centra (PSC) s cieľom zvýšenia bezbariérovosti, zvýšenia bezpečnosti klientov, zvýšenia kvality poskytovaných služieb a lepšej pripravenosti/odolnosti v čase epidémie/pandémie ▪ Vytvoriť pracovnú skupinu zameranú na kontrolu bezbariérovosti v pobytových a ambulantných sociálnych službách ▪ Podporiť projekty budovania zariadení rodinného typu, poskytujúcich sociálne služby ▪ Pripraviť projektový zámer a realizovať vybudovanie zdravotníckeho zariadenia pre dlhodobo chorých a zomierajúcich ľudí (hospic) ▪ Pripraviť projektový zámer vytvorenia ZOS/ZpS v nehnuteľnosti na Gerlachovskej ulici s cieľom dosiahnutia vyššej efektívnosti činnosti nízko kapacitných ZOS/ZpS na území mestskej oblasti Košíc ▪ Navrhnuť zmenu štatútu mesta tak, aby MČ boli oprávnené zriaďovať denné stacionáre pre seniorov a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím
8.2	Podpora integrovaných zdravotno-sociálnych služieb v mestskej oblasti Košíc a dostupnosti obvodných a odborných zdravotníckych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zriadiť ambulanciu všeobecného lekára v priestoroch SSPmK. ▪ Pripraviť projektový zámer zriadenia mestskej kliniky integrovaných sociálnych a zdravotníckych služieb pre obyvateľov mestskej oblasti Košice. ▪ Pripraviť zámer na vytvorenie subjektu, ktorý bude poskytovať kombináciu zdravotno-sociálnych služieb v domácom prostredí (opatrovateľská služba + ADOS) Poznámka: motivovať je možné napr. zvýšeným príspevkom na hodinu OS pre subjekt, ktorý opatrovaným osobám poskytuje súčasne aj zdravotné služby formou ADOS. ▪ Zabezpečiť možnosť realizácie paliatívnej starostlivosti v prirodzenom domácom prostredí (mobilný hospic) ▪ Zrekonštruovať existujúce objekty bývalých polikliník

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podpora okolitým obciam v mestskej funkčnej oblasti pri udržaní ambulancií všeobecného lekára aj pediatra
8.3	Podpora rozvoja terénnych sociálnych služieb najmä opatrovateľskej služby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšiť počet verejných subjektov (vrátane MČ), ktoré poskytujú opatrovateľskú službu (OS). V prípade potreby navrhnúť zmenu Štatútu mesta s cieľom rozšírenia počtu mestských častí poverených zabezpečením opatrovateľskej služby ▪ Prehodnotiť systém poskytovania dotácií neverejným poskytovateľom OS s cieľom podpory neverejných subjektov ▪ Zavedenie smart technológií do organizovania a riadenia opatrovateľskej služby
8.4	Zabezpečenie dostatku finančných zdrojov na stúpajúce náklady mesta na sociálne služby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rokovať na MPSVaR SR a MF SR o zvýšení finančných zdrojov z národnej úrovne na poskytovanie sociálnych služieb v mestskej oblasti Košice ▪ Znižovať vysoký stav nedoplatkov v bytových jednotkách vo vlastníctve mesta, ako aj iných nedoplatkov súvisiacich s bývaním napr. odpad (vypracovať záväzný postup pri vymáhaní nedoplatkov – oslovenie dlžníka, zaslanie výzvy, každoročná inventarizácia existujúcich pohľadávok, skrátenie doby nájmu bytu v prípade existencie pohľadávky, spolupráca s terénnymi a komunitnými pracovníkmi ...)
8.5	Modernizácia poskytovania pobytových sociálnych služieb využitím smart technologických riešení a podpora ďalších sociálnych služieb (prepravná služba, služby s použitím IKT)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripraviť systémový návrh a technologické riešenia pre použitie smart technologických riešení v zariadeniach mesta ▪ Modernizovať existujúcu službu monitorovanie a signalizácia potreby pomoci klientov v SSPmK a zvýšiť počet jeho užívateľov najmä v domácom prostredí ▪ Rozširovať prepravnú službu (sociálne taxíky)
8.6	Podpora budovania kompetencií a vzdelávania odborných pracovníkov poskytujúcich sociálne služby na území mestskej oblasti Košice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracovať plány vzdelávania odborných zamestnancov PSC a SSPmK ▪ Pravidelne každoročne realizovať odborné supervízie pre zamestnancov sociálnych služieb ▪ Spolupracovať s VŠ, ktoré poskytujú vzdelanie v odbore sociálna práca – témy a vedenie diplomových prác, odborná prax pre študentov s cieľom získavania odborného personálu

Cieľ 9 Zlepšiť socioekonomické podmienky znevýhodnených a zraniteľných skupín obyvateľov (ľudia bez domova, mladí ľudia z rizikového prostredia, ľudia žijúci v prostredí MRK, ľudia v bytovej núdzi, seniori, mládež a deti, migranti ap.)

Zdôvodnenie:

Na území mesta Košice a v obciach mestskej funkčnej oblasti žije veľká skupina rodín a osôb, ktoré sa ocitli v sociálnej a/alebo bytovej núdzi. Ide najmä o rodiny a jednotlivcov v hmotnej núdzi, ktorým ÚPSVaR vypláca dávky, ale aj o rodiny, v ktorých ÚPSVaR vykonáva funkciu kolízneho opatrovníka maloletým a nezaopatreným deťom. Hmotná núdza a spôsob života rodiny úzko súvisí s bývaním, s možnosťou zamestnať sa a udržať alebo získať bývanie. Neriešená, prípadne málo efektívne riešená situácia rodín, hlavne však nedostupnosť bývania spojená s prekážkami na trhu s bývaním, nepostačujúci počet, zlý technický stav sociálnych bytov a asanácia bytových domov, bez výstavby

náhradného bývania a bez podpory jednotlivcov a rodín v bývaní sú hlavnými príčinami vzniku a rozširovania nelegálnych osídlení a iných najmä rómskych sústredení.

Tento stav je dlhodobu neudržateľný, ohrozuje život, zdravie detí, ako aj zdravie a život dospelých. Vyžaduje si koordinovanú spoluprácu Mesta Košice, Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, ale aj iných subjektov poskytujúcich pomoc a poradenstvo zraniteľným skupinám.

Realizáciu možných riešení a pomoci zraniteľným skupinám, sťažuje existencia predsudkov a negatívneho nastavenia verejnosti voči pomoci týmto skupinám ľudí. Z toho dôvodu je potrebné väčší priestor venovať aj širokej verejnosti, najmä odbúraniu ľudských bariér a predsudkov a aktivitám na to zameraným.

Tabuľka 15 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 9

	Opatrenie	Aktivity
9.1	Podpora rozvoja sociálneho nájomného bývania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytypovať vhodné lokality na výstavbu bytového fondu ▪ Vytypovať nebytové priestory vhodné na rekonštrukciu s cieľom rozšíriť bytový fond ▪ Pripraviť projektové zámery a projektovú dokumentáciu výstavby nového bytového fondu a rekonštrukcie nebytových priestorov s cieľom rozšíriť bytový fond ▪ Zabezpečiť financovania pripravených investičných projektov výstavby/rekonštrukcie bytového fondu ▪ Na úrovni mesta alebo v rámci Psychosociálneho centra vytvoriť novú pracovnú pozíciu zameranú na pomoc a poradenstvo rodinám, ktorým mesto poskytlo prvé bývanie – asistent bývania ▪ Vytvoriť pracovnú koordinačnú skupinu zloženú z odborníkov a zástupcov zainteresovaných subjektov, ktorej úlohou bude koordinácia činností súvisiacich s výstavbou, špecifikáciou foriem sociálneho bývania, definovaním potrieb a foriem pomoci a podpory rodín v sociálnom bývaní ▪ Rokovať s developermi ohľadom získania časti nového bytového fondu do správy Mesta Košice za účelom jeho poskytnutia formou nájomného bývania jednotlivcom a rodinám (napr. mladé rodiny, seniori, zdravotne znevýhodnené osoby, jednotlivci a rodiny so skúsenosťou bezdomovectva) ▪ V rámci organizačnej štruktúry PSC vytvoriť podmienky pre činnosť a administratívne kapacity na zabezpečenie aktivít zodpovedajúcich mestskej nájomnej agentúry s cieľom získať do nájmu existujúce byty na území mesta a poskytnúť ich do podnájmu jednotlivcom a rodinám (napr. mladé rodiny, seniori, zdravotne znevýhodnené osoby, jednotlivci a rodiny so skúsenosťou bezdomovectva), Vytvoriť garančný fond na pokrytie prípadných záväzkov voči prenajímateľom (vzor Praha) ▪ Vytvoriť finančný mechanizmus (krízový fond) na podporu bývania zraniteľných jednotlivcov a rodín formou finančnej

		<p>pomoci na úhradu nákladov s bývaním s cieľom prevencie straty bývania (vzor Praha) – preveriť možnosti na UP</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorí poradenské centrum pre obyvateľov mesta s cieľom poskytovať služby zamerané na prevenciu straty bývania a poradenstvo v oblasti bývania (vzor Praha)
9.2	<p>Príprava a vytvorenie integrovaného mestského systému na prevenciu a ukončovanie bytovej núdze jednotlivcov a rodín a podpora realizácie konceptu „Housing first“ - samostatné bývanie rodín s deťmi a jednotlivcov na území mestskej oblasti Košice (a rozšírenie činnosti PSC o vytvorenie podmienok na realizáciu samostatného bývania klientov zariadení pobytových služieb krízovej intervencie s dohľadom – prestup s pobytovou sociálnou službou do samostatného bývania)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorí partnerstvo Mesta Košice, Košického samosprávneho kraja a organizácií poskytujúcich služby jednotlivcom a rodinám v bytovej núdzi ▪ Vytvorí stratégiu integrovaného mestského systému zabezpečujúceho prepojenie kapacít bývania a kapacít podpory pre jednotlivcov a rodiny s cieľom predchádzať, resp. ukončovať ich bytovú núdzu, vytvorí akčný plán na implementáciu stratégie vrátane finančného zabezpečenia činnosti a smart IT platformy napomáhajúcej manažovanie integrovaného systému ▪ Vybudovať a prevádzkovať integrovaný mestský systém na prevenciu a ukončovanie bytovej núdze jednotlivcov a rodín <i>Viac info tu: https://www.ukoncovani-bezdomovectvi.cz/</i> ▪ Opraviť vybrané vhodné bytové jednotky vo vlastníctve mesta, určené na projekt Housing First a pre potreby PSC na realizáciu samostatného bývania ▪ Podporovať odborné sprevádzanie rodín/jednotlivcov, začlenených do projektu Housing First ▪ Podporovať spoluprácu s ETP Slovensko s cieľom vytvárania podmienok na realizáciu a rozšírenie zámeru individuálnej výstavby jednoduchých rodinných domov ▪ V organizačnej štruktúre PSC vytvorí novú pozíciu asistent bývania ▪ Zmapovať záujem a možnosti obcí mestskej funkčnej oblasti a mestských častí (dostupné pozemky) pri realizácii projektov svojpomocnej výstavby RD ▪ Poskytnúť MČ a obciam pomoc pri vysporiadaní vlastníckych vzťahov a dobudovaní základnej infraštruktúry pre nové aj existujúce projekty sociálneho bývania – voda, plyn, elektrina
9.3	<p>Podpora činnosti komunitných centier a znižovanie počtu nelegálnych osídlení oblasti Košice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Posilniť terénnu a komunitnú sociálnu prácu ▪ Rozšíriť sieť komunitných centier, resp. vytvorí podmienky na to, aby boli dostupné aj rodinám a deťom žijúcim v nelegálnych osídleniach ▪ Zabezpečiť financovanie činnosti komunitných centier v mestskej oblasti Košíc ▪ Podporiť vznik nízkoprahových denných centier pre rodinu ▪ Podporiť vznik „dočasných komunitných centier – centier pomoci“ (napr. v mobilných domoch, kontajnerových domoch, ktoré je možné v prípade zániku osady premiestniť, resp. využiť iným spôsobom) ▪ Vypracovať systémový prístup k znižovaniu počtu osôb v nelegálnych osídleniach oblasti Košíc

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozvíjať spoluprácu s cirkevnými a neziskovými organizáciami v oblasti činnosti komunitných centier
9.4	Podpora poskytovania pobytových služieb krízovej intervencie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytýpovať vhodné lokality na výstavbu nových zariadení, poskytujúcich pobytové služby krízovej intervencie rodiny s deťmi, jednotlivcov a ohrozené skupiny osôb ▪ Poskytnúť pomoc pri majetkovom vysporiadaní vybraných nehnuteľností, určených na rekonštrukciu/výstavbu zariadení krízovej intervencie ▪ Podporiť rekonštrukcie/budovanie nových zariadení pobytových služieb krízovej intervencie tak, aby zodpovedali hygienickým, požiarным a odborným požiadavkám ▪ Zlepšiť a zintenzívniť komunikáciu s odbornou verejnosťou, miestnou samosprávou a obyvateľmi mesta v oblasti lokalizácie a prevádzkovania zariadení pobytových služieb krízovej intervencie
9.5	Podpora sociálneho podnikania a sociálnych inovácií	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozvíjať spoluprácu Sociálneho podniku KSK s organizáciami mesta Košice poskytnutím pracovných príležitostí pre zamestnancov SP KSK v oblasti čistoty mesta, starostlivosti o zeleň a údržby bytového fondu ▪ Pripraviť projektový zámer (vrátane podrobnej analýzy potrieb) zriadenia sociálneho podniku ▪ Vytvoriť platformu partnerov pre diskusiu o sociálnych inováciách a možných riešeniach pre mestskú oblasť Košice ▪ Vytvorenie grantovej schémy na podporu sociálnych inovácií na komunitnej úrovni
9.6	Podpora aktívneho starnutia obyvateľov mestskej oblasti Košíc	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skvalitniť voľnočasovú infraštruktúru pre aktívne trávenie voľného času seniormi a pripraviť a realizovať projektové zámery na rekreačných miestach: lokality košického lesoparku (Čermeľské údolie, Alpinka, Horný Bankov, Hradová, Ťahanovský les, Jahodná, Hrešná, Furčiansky lesopark, areál Anička, areál jazera, Vyšný Klátov, Vodná nádrž Bukovec, Nižná Myšľa, Zlatá Idka, atď. ▪ Podporovať voľnočasové športové, kultúrne, vzdelávacie, duchovné aktivity klubov dôchodcov a iných záujmových združení seniorov ▪ Podporovať rozširovanie siete a činnosť denných centier ▪ Podporovať striebornú ekonomiku – napr. vytváranie krátkodobých pracovných príležitostí, resp. pracovných príležitostí na čiastočný úväzok zameraných na svojpomoc (niektoré úkony OS môže zabezpečovať sused – senior – nákupy, sprevádzanie, dohľad), odovzdávanie pracovných skúseností, pomoc rodinám s deťmi

Cieľ 10 Realizovať systematickú prevenciu zdravia a včasnú intervenciu predchádzania vzniku krízových situácií u jednotlivcov a v rodinách

Zdôvodnenie:

Systém zdravotnej starostlivosti sa na stave zdravia obyvateľov podieľa len 20 percentami. Zvyšok tvoria sociálne determinanty zdravia, teda správanie obyvateľov, socio-ekonomické faktory a vplyvy životného prostredia. Preto je nutné venovať sa aj týmto sociálnym determinantom zdravia a zamerať sa na podporu prevencie v širšom aj užšom zmysle. Aj medzinárodné inštitúcie odporúčajú zvýšiť pozornosť a objem finančných prostriedkov na podporu prevencie. Prevencia je veľmi efektívny, účinný a ešte stále málo využívaný nástroj, ktorý chráni jednotlivcov a rodiny nie len pred možným zhoršením zdravia ale aj pred odvrátiteľnými úmrtiami.

Okrem prevencie a zdravotníckej osvetu je dôležité aktivity smerovať aj na prevenciu pred vznikom krízovej sociálnej situácie v rodinách a vylúčených komunitách.

Realizáciu možných riešení a pomoci zraniteľným skupinám a rodinám, najmä z prostredia rómskej národnostnej menšiny, sťažuje existencia predsudkov vyplývajúcich z negatívnych skúseností s touto skupinou. Z toho dôvodu je potrebné väčší priestor venovať aj širokej verejnosti, najmä odbúravaniu ľudských bariér a predsudkov a aktivitám na to zameraným.

Starnutie obyvateľov, nárast počtu podnetov a oznámení o zanedbávaní starostlivosti o maloleté deti, narastanie počtu prípadov ustanovenia kolízneho opatrovníka, pokles sobášov a zvyšovanie veku vstupu do manželstva indikuje potrebu venovať sa posilneniu inštitútu rodiny a manželstva, podobne ako sa to deje na miestnej úrovni napr.: v Čechách.

Tabuľka 16 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 10

	Opatrenie	Aktivity
10.1	Podpora predchádzania krízových situácií rodín a jednotlivcov a tvorba a realizácia rodinnej politiky mestskej oblasti Košíc	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť/rozšíriť sieť poradenských centier pre rodinu, vrátane služby včasnej intervencie pre rodinu s dieťaťom alebo viacerými deťmi s osobitnými potrebami ▪ Realizovať programy vzdelávacích a osvetových aktivít na podporu rodiny a manželstva (príprava na založenie rodiny, predmanželská príprava, podpora skvalitňovania rodinných vzťahov a rodičovských kompetencií, nácvik rodičovských zručností ap.) ▪ Vytvoriť pracovnú pozíciu na MMK s náplňou rodinnej politiky, a príp. zriadiť aj komisiu pre rodinu ▪ Monitorovať a analyzovať situáciu rodín v nasledovných spoločenských skupinách: rodiny s deťmi do 6 rokov, rodiny s tromi a viac deťmi, pestúnske rodiny, neúplné rodiny, rómske rodiny, rodiny s členom so zdravotným postihnutím, tehotné ženy, mladí ľudia, seniori, migranti, nezamestnaní ▪ Vypracovať jednotný systém podpory výchovy k manželstvu a rodičovstvu, ktorý bude realizovaný v spolupráci so ZŠ a bude realizovaný mestskými časťami, resp. v existujúcich komunitných centrách (kurzy starostlivosti o deti, varenia, šitia, finančnej gramotnosti ...) ▪ Spracovať mestskú správu o rodine

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaviesť systém pomoci a podpory rodinám s deťmi do troch rokov – napr. rozširovanie siete zariadení starostlivosti o deti do troch rokov (bývalé detské jasle, dnes je to sociálna služba), pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa ▪ Vytvoriť a realizovať mestskú koncepciu rodinnej politiky oblasti mesta ▪ Podporovať programy (aj terénne) intervencie v ranom veku pre deti z ohrozených skupín ▪ Podporovať programy osobnostného rozvoja, neformálneho vzdelávania a sprevádzania (mentoring) a preventívne aktivity zamerané na boj proti všetkým druhom závislostí pre mladých ľudí z ohrozených skupín
10.2	Podpora zdravia (vrátane duševného zdravia), rozvíjania zdravotnej gramotnosti, zdravého životného štýlu, prevencie, osvetových a vzdelávacích aktivít, budovania spolupráce s odbornými inštitúciami, školami a školskými zariadeniami	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracovať podrobnú analýzu potrieb a následne vytvoriť a realizovať program osvetových a vzdelávacích aktivít s cieľom zlepšenia zdravotnej gramotnosti obyvateľov mestskej oblasti Košíc ▪ Vytvoriť grantový systém podpory aktivít z prostriedkov rozpočtu mesta a Fondu zdravia zameraných na zvyšovanie zdravotnej gramotnosti a motiváciu vakcinácie proti COVID-19 ▪ Vytvoriť atraktívne komunikačné kanály (web, sociálne siete, ap.) na zdieľanie a odovzdávanie poznatkov a zručností v oblasti zdravotnej gramotnosti ▪ Pripraviť a realizovať informačnú kampaň v oblasti očkovania (vrátane chrípky, COVID-19) ▪ Podporiť činnosť mimovládnych organizácií zameraných na vykonávanie preventívnych zdravotníckych aktivít v prostredí vylúčených komunit (napr. Zdravé regióny) ▪ Vytvoriť alebo podporiť vytvorenie pozície asistent zdravia ▪ Vytvoriť preventívne programy pre podporu duševného zdravia obyvateľov mestskej funkčnej oblasti Košíc a preventívne programy rizikových oblastí duševného zdravia maloletých detí pre základné školy a školské zariadenia v Košiciach
10.3	Systematický zber údajov a monitorovanie sociálneho a zdravotného stavu obyvateľov mestskej oblasti Košice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaviesť pravidelný zber údajov a reportovanie v oblasti sociálneho a zdravotného stavu obyvateľov ▪ Vytvoriť mestský „dashboard“ na publikovanie vybraných kľúčových ukazovateľov
10.4	Zlepšenie komunikácie s verejnosťou v sociálnej oblasti odkázaných a zraniteľných skupín obyvateľstva	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracovať a realizovať sociálnu komunikačnú stratégiu (bezdomovectvo, zneužívanie seniorov podomovými obchodníkmi, migranti, mladí ľudia v rizikovom prostredí, marginalizovaných komunit, atď.) ▪ Každoročne pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov (8. apríl) udeliť Ďakovný list (ocenenie) primátora a finančný dar (vo výške do 500 €) rómskej rodine, ktorej dieťa (deti) úspešne študuje na SŠ alebo VŠ, reprezentujú mesto alebo dosiahli úspechy v športe, kultúre ...

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Propagovať a predstavovať činnosť sociálnych služieb so zameraním najmä na terénne sociálne služby a službu monitorovanie a signalizácia potreby pomoci ▪ Spracovať bulletin „Sprievodca sociálnymi službami pre seniorov“ ▪ Vypracovať a zverejniť na www.kosice.sk podrobný postup pre zabezpečenie sociálnych služieb ▪ Zaviesť tradíciu oceňovania sociálnych pracovníkov pri príležitosti Svetového dňa sociálnej práce (16. Marec) ▪ Každoročne oceniť činnosť minimálne jedného sociálneho pracovníka, alebo kolektívu udelením Ceny mesta, Ceny primátora alebo plakety ▪ Každoročne podporiť Medzinárodný deň ľudí bez domova (10.10) aktivitami a podpornými činnosťami ▪ V rámci kultúrnych aktivít mesta systematicky vytvárať priestor pre účasť aj prezentáciu ľudí zo zraniteľných skupín, aby sa aj touto formou stávali viditeľnejšou súčasťou mestskej komunity
--	--	--

Prioritná oblasť: VZDELÁVANIE

Cieľ 11 Poskytnúť kvalitné základné vzdelanie všetkým deťom a mladým ľuďom v Košiciach a vo funkčnej oblasti mesta

Zdôvodnenie:

Mesto je zriaďovateľom 34 škôl, celkovo je v meste Košice 49 základných škôl (bez ohľadu na zriaďovateľa). Počas školského roka sa v priemere vzdeláva na základných školách 18-19 tisíc žiakov. 85% žiakov navštevuje školy zriaďované mestom Košice. V školách zriaďovaných v meste Košice je priemerne počet žiakov na počty tried na úrovni 21-22 žiakov (priemer SR 18-19). V Agende 2030 je kvalitné vzdelávanie pre všetkých určené indikátorom dosiahnutia minimálne nižšieho stredného vzdelania (ISCED 2), prístup ku kvalitnej ranej a predprimárnej starostlivosti (ISCED 0), prístup k vzdelaniu bez ohľadu na zdravotné a sociálne znevýhodnenie do všetkých stupňov vzdelania, prístupnosť školských zariadení a personálne zabezpečenie škôl. V analytickej časti sa v meste Košice identifikovali nedostatky v dosahovaní tohto cieľa. Podiel detí, ktoré odchádzajú pred ukončením 9. ročníka a nepokračovali v ďalšom vzdelávaní je mierne vyšší ako priemer SR, v niektorých školách dochádza vo väčšej miere aj k opakovaniu ročníkov. Sociálne znevýhodnenie je takisto koncentrované na niektorých územiach. Pomocný personál na školách síce pribúda, ale nie je zastúpený rovnomerne na všetkých školách, čo znemožňuje inklúziu. Pred nástupom do 1. ročníka majú niektoré deti nízku pripravenosť, čo vedie k opakovaniu prvého ročníka. V niektorých školách pandémie znemožnila rozvoj a začlenenie žiakov, chýbajú však presné údaje.

Tabuľka 17 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 11

	Opatrenie	Aktivity
11.1	Absolvovanie povinnej školskej dochádzky v 9 ročnom cykle u všetkých detí do 15 rokov, a	Koncepce a programy <ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizovať program inkluzívneho vzdelávania v MŠ a ZŠ v pôsobnosti Mesta Košice a podľa potrieb ZŠ v pôsobnosti

	<p>povinného predprimárneho vzdelávania detí materských škôl</p>	<p>KSK v nadväznosti na koncepciu MŠVVaŠ o inkluzívnom vzdelávaní</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť koncepcie rozvoja vzdelávania, s cieľom naplnenia vízie mesta : Vytvorenie kvalitných, moderných a dostupných vzdelávacích centier pre všetky deti ako základ dobrého života v meste a jeho okolí <p>Mestské centrum podpory učiteľov mesta Košice a jeho okolia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pod gesciou mesta Košice vytvoriť priestor pre efektívnu výmenu dobrých praxí a inovatívnych metód na školách v meste so zapojením všetkých relevantných inštitúcií a aktérov v meste ▪ Facilitácia zdieľania informácií ohľadom inklúzie a skvalitňovania vzdelávacieho procesu a školskej infraštruktúry ▪ Monitoring inkluzívnych praktík s ohľadom na začlenenie detí so zdravotným a inými znevýhodnením ▪ Spolupracujúce organizácie - zapojiť Rady školy do zvyšovania kvality každej školy (mesto stimuluje príkladmi dobrej praxe) Prepojenie školských zariadení na komunity, užšia spolupráca s rodinou ▪ Podpora včasnej intervencie v rodinách, ktoré majú deti so znevýhodnením ▪ Zavedenie intenzívnejšej podpory deťom, ktoré prichádzajú s nižšou školskou pripravenosťou – podpora škôl, ktoré tieto opatrenia zavádzajú ▪ Prepojenie siete škôl na knižnice a spolupráca s knižnicami (najmä Knižnica pre mládež mesta Košice) pri zvyšovaní gramotnosti, ▪ Podpora mimoškolských aktivít detí a žiakov prostredníctvom umeleckého a jazykového vzdelávania, krúžkovej činnosti, športových aktivít a spolupráce s ďalšími organizáciami <p>Infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepojenie materských a základných škôl v rámci školskej pripravenosti ▪ Vytvoriť podmienky pre absolvovanie povinného predprimárneho vzdelávania detí materských škôl pre všetky deti a vytvoriť možnosti čo najskôr zaradiť dieťa do vzdelávacieho procesu, dostupné predškolské vzdelávanie pre všetky sociálne skupiny <p>Správa</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Získavanie dostupných dát, sledovanie demografického vývoja a vyhodnocovanie kvality výchovnovzdelávacieho procesu s cieľom dosiahnutia požadovanej úrovne a dostupnosti vzdelávania na všetkých školách a školských zariadeniach. Zavedenie inkluzívnych tímov v primárnom a predprimárnom vzdelávaní ▪ Zvyšovanie pomocného personálu, zohľadňovať pomerný systém, aby medzi jednotlivými školami nebol výrazný
--	--	---

		<p>rozdiel v pomere žiakov so zdravotným znevýhodnením na jedného zamestnanca v kategórii pomocný personál</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zapojenie osôb z úradu práce ako pomocného personálu pre komunitnú prácu na školách ▪ Zapojenie ľudí s komunity pre prekonanie jazykových, geografických a sociálnych bariér ▪ Podpora škôl pre získavanie projektov s cieľom získať viac podporného personálu <p>Kompetencie pre 21. storočie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dávať dôraz na kreativitu, kritické myslenie, spoluprácu a komunikačné zručnosti ▪ Podporovať chuť vzdelávať sa interaktívnymi metódami vo vzdelávacom procese ▪ Podporovať digitálne zručnosti <p>Prepojenie základných škôl a stredných škôl s odborným zameraním</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepojenie vzdelávania pre potreby ekonomiky mesta ▪ Exkurzie základných škôl v súkromných a verejných zariadeniach so zameraním na súčasné trendy ▪ Zdieľanie dobrých praxí a inšpirácie zo zahraničia
11.2	Dostupnosť školskej infraštruktúry v rámci mesta Košice a v rámci funkčnej oblasti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dekoncentrácia žiakov formou poskytovania komplexných služieb v oblasti vzdelávania a mimoškolskej činnosti s cieľom poskytnúť pestré sociálne prostredie ▪ Zapájanie mesta Košice, škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti a miestnych inštitúcií verejnej správy a neziskových organizácii do pilotných projektov zameraných na desegregáciu škôl a inklúziu ▪ Zabraňovanie tzv. bielemu odlivu prostredníctvom skvalitňovania celej siete škôl ▪ Kvalitnou školskou infraštruktúrou a výchovno-vzdelávacím procesom zabezpečiť princíp „Najlepšia škola je tá za rohom“ ▪ Práca s dátami pri predikcii miest v materských a základných školách na základe demografických údajov ▪ Poskytovanie informácií o zameraniach škôl, výsledkoch výchovno-vzdelávacieho procesu s cieľom vytvárania pozitívneho obrazu o školách
11.3	Klíma školy – kvalita života žiakov a učiteľov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť motivačný systém pre vedenie školy a pedagogických aj nepedagogických pracovníkov s cieľom zlepšenia klímy na školách
11.4	Moderné, bezpečné a atraktívne školské budovy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eliminácia investičného dlhu na školách a školských zariadeniach v meste Košice a v UMR rekonštrukciami ▪ Zabezpečenie zníženia energetickej náročnosti a environmentálnej záťaže školských budov stavebno-technickými opatreniami ▪ Materiálno-technické zabezpečenie škôl a školských zariadení s víziou atraktívneho prostredia pre učenie sa v 21. storočí ▪ Debarierizácia škôl a školských zariadení – v spolupráci s organizáciami a osobami pôsobiacimi v oblasti vzdelávania

		detí so zdravotným znevýhodnením vypracovať zoznam podmienok, ktoré by mala spĺňať debarierizovaná škola, vypracovať investičný plán
11.4	Podpora neformálneho vzdelávania pre získanie kompetencií pre súčasný svet (mládežnícke neformálne vzdelávanie)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spolupráca kultúrnych, športových a vzdelávacích inštitúcií zriaďovaných verejným sektorom a neziskových organizácií s cieľom spolu podporovať vzdelávanie mládeže – práca s dátami a zber spätnej väzby od verejnosti, zbieranie dát ohľadom potrieb v neformálnom vzdelávaní mládeže ▪ Metodická podpora centier voľného času (CVČ) a iných organizácií poskytujúcich neformálne vzdelávanie pri žiadostiach o získanie medzinárodnej grantovej spolupráce ▪ Zapojenie mesta a škôl do klastra pre vzdelávanie ▪ Podpora neformálneho vzdelávania mládeže v občianskej spoločnosti prostredníctvom grantov a dotácií ▪ Podpora žiackych školských rád a mládežníckych parlamentov ▪ Zapojenie rodín do neformálneho vzdelávania ▪ Vytvorenie priestorových príležitostí pre neformálne vzdelávanie ▪ Vytváranie projektov s aktuálnymi témami – zdravotná osвета, čitateľská gramotnosť environmentálne projekty (s prepojením na Envirocentrum mesta Košice – koordinačné centrum vzdelávania v environmentálnej oblasti a Ekologického centra Zoo)

Cieľ 12   Poskytovať príležitosti pre celoživotné vzdelávanie pre všetkých

Zdôvodnenie:

V Agende 2030 je kvalitné a inkluzívne celoživotné vzdelávanie inšpiráciou pre zavedenie intenzívnejšieho prístupu mesta k rozvoju kompetencií svojich obyvateľov. Trendy medzinárodnej komunity UNESCO podporujú rozvoj pojmu tzv. “učiaceho sa mesta”, ktoré účinne mobilizuje zdroje v každom odvetví na podporu inkluzívneho vzdelávania, od základného po vyššie vzdelávanie, revitalizuje vzdelávanie v rodinách a komunitách, uľahčuje učenie sa na pracovisku a na pracovisku, rozširuje používanie moderných vzdelávacích technológií, zvyšuje kvalitu a excelentnosť vzdelávania, počas celého života podporuje kultúru vzdelávania.

Tabuľka 18 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 12

	Opatrenie	Aktivity
12.1	Prepojenie vzdelávania s akútnymi spoločenskými témami – digitálne zručnosti, environmentálne témy, solidarita, zdravotná osвета, líderské zručnosti, čitateľská gramotnosť, finančná gramotnosť, právne povedomie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koordinačné centrum vzdelávania v environmentálnej oblasti zamerané na viaceré oblasti spojené s problematikou životného prostredia (klimatická zmena, mitigácia, technické opatrenia vodozádržnosti v krajine, zmena životného štýlu, ekologická udržateľnosť, mobilita, odpady a cirkulárna ekonomika, biodiverzita ▪ Ekologické vzdelávacie centrum ZOO – na posilnenie vzdelávacej funkcie, ktorá vyplýva zo Zákona o ochrane

		<p>prírody a krajiny. ZOO verejnosti sprístupní v centre mesta objekt na to určený – ZOO DOM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Podpora subjektov v meste a funkčnej oblasti mesta, ktoré poskytujú neformálne celoživotné vzdelávanie ako svoju hlavnú, alebo vedľajšiu činnosť (ZOO, univerzity, kultúrne organizácie, športové združenia, súkromné subjekty atď.), zameranie na digitálne zručnosti, environmentálne témy, solidaritu, zdravotnú osvetu, líderské zručnosti, čitateľskú gramotnosť, finančná gramotnosť, právne povedomie
12.2	Podpora vzdelávania ako komunitnej súdržnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uznanie učenia sa na pracovisku a ako hodnoty ktorá podporuje inovácie ▪ Podpora vzdelávacích programov Výmenníkmi (K13), Knižnicou pre mládež, neziskových organizácii a neformálnych skupín v komunitách ▪ Uznanie kultúry vzdelávania ako hodnoty pre udržateľný rozvoj mesta prostredníctvom mestskej charty celoživotného vzdelávania

Prioritná oblasť: ŠPORT

Cieľ 13 Zlepšiť zdravie verejnosti v Košiciach a v mestskej funkčnej oblasti

Zdôvodnenie:

Zdravý životný štýl u všetkých generácií obyvateľov a obyvateľiek je základom kvality života, pričom dobrý prístup k športu, fyzickej aktivite a zdravej strave so špeciálnym sústredením na inklúziu a nediskrimináciu je základným pilierom mentálneho a fyzického zdravia. V porovnaní so zahraničím (Rakúsko, Nemecko) športuje na Slovensku menej mladých ľudí a menej dospelých. V mestských dostupných dátach nie je možné sledovať zapojenie širokej verejnosti do športových aktivít. Vysoký investičný dlh na športovej infraštruktúre a nedostatok pozemkov v držbe mesta na výstavbu športovej infraštruktúry ukazujú nutnosť spolupráce pri financovaní športu s ďalšími súkromnými a verejnými aktérmi. V súvislosti s pandemiou je nutné uvažovať o intenzívnejšej motivácii najmä mládežníckeho zdravého životného štýlu.

Tabuľka 19 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 13

	Opatrenie	Aktivity
13.1	Športujúca a zdravá mládež	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie koncepcie rozvoja športu v meste (spoločná aktivita pre naplnenie cieľov v oblasti športu) ▪ Zabezpečenie dostupných príležitostí pre športovanie mládeže v kluboch a záujmových združeniach ▪ Zapojenie súkromných a verejných aktérov do rozvinutia športovej infraštruktúry ▪ Gymnastika a atletika ako základ rozvoja športových kompetencií

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zabezpečenie športovej infraštruktúry na školách a školských zariadení s možnosťou využitia pre verejnosť za pomoci rady školy (zdieľanie dobrých praxí pri modelov spravovania športových školských zariadení komunitami) – vypracovanie koncepcie športu (pre rozvoj a správu týchto zariadení) ▪ Podpora tvorby verejných ihrísk zameraných na mládež 10-17 rokov, s ohľadom na špecifické potreby športovania chlapcov a dievčat ▪ Dotačná podpora športových klubov
13.2	Športujúci dospelí	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie koncepcie rozvoja športu ▪ Zabezpečenie športovej infraštruktúry na školách s možnosťou využitia pre verejnosť za pomoci rady školy (zdieľanie dobrých praxí pri modelov spravovania športových školských zariadení komunitami) ▪ Zabezpečenie plaveckého bazéna pre verejnosť ▪ Zadefinovanie potrieb pre rozvoj rekreačného športu podľa európskeho benchmarku ▪ Zľavy obyvateľov mesta na používanie spoplatnenej mestskej športovej infraštruktúry ▪ Určenie dráh pre rekreačný beh - lesné cesty, ihriská pre verejnosť, bežecké dráhy vo verejných priestoroch (podpora street športu) ▪ Podpora zimného a letného športovania a turistiky v nadväznosti na udržateľnú správu mestského lesoparku ▪ Rozvoj cyklotrás pre rekreačnú cyklistiku v rámci funkčnej oblasti ▪ Zabezpečenie pravidelnej hromadnej a bezpečnej cyklodopravy k vodným plochám v rámci mesta Košice a obcí funkčnej oblasti (napr. Košice – Bukovec) ▪ Uznatie športovej infraštruktúry ako verejného záujmu a jeho ochrana v novom územnom pláne ▪ Podpora mestských častí a obcí UMR pri zabezpečovaní drobnej infraštruktúry – workoutové ihriská, športové ihriská

Cieľ 14 Konkurencieschopnejšie mesto športu

Zdôvodnenie:

Najmä na základe podnetov širokej verejnosti a snahy budovať mesto Košice ako hrdé športové mesto vedú k úvahám, ako udržateľne podporovať rozvoj športu v meste tak, aby motivovalo talenty v súťažení a stalo sa atraktívnou cieľovou destináciou. Niekoľko významných podujatí túto úlohu plní historicky (Medzinárodný maratón mieru).

Tabuľka 20 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 14

	Opatrenie	Aktivity
14.1	Rozvinutý cestovný ruch v súvislosti so športom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vypracovať koncepciu rozvoja športu ▪ Zachovávanie a rekonštrukcie športových zariadení podľa koncepcie

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizovať infraštruktúru pre rozvoj športu v meste (dokončenie Košickej futbalovej arény, pripravované projekty Multifunkčná hala s 3 ihriskami, 33 a 50 metrový bazén pre vodné pólo a plávanie, Skatepark, Dirtpark, vzpieračská hala, atletická hala, vodný park na Jazere), zastrešenie ľadovej plochy v Športovo zábavnom areáli na Alejovej ▪ Zabezpečenie projektovej dokumentácie pre športovú infraštruktúru pre podávanie žiadostí o nenávratné finančné prostriedky ▪ Spolupráca verejných a súkromných aktérov pri zabezpečovaní športovej infraštruktúry ▪ Efektívne riešenie dopravy pri podujatiach ▪ Spolupráca kultúrnych zariadení a športových aktivít pri organizácii veľkých podujatí ▪ Spoločný postup pri organizácii veľkých podujatí v spolupráci s Visit Košice – jednotný kontaktný bod pre organizátorov podujatí, stratégia organizácie veľkých podujatí (v spolupráci s kultúrou a cestovným ruchom), jednotný informačný balíček pre organizácie podujatí, koordinácia podujatí v meste geograficky aj v čase, zber dát o návštevnosti
14.2	Excelentné výsledky športových klubov a priťahovanie talentov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoriť bázu pre športovcov a lákať talenty z celého východu ▪ Oceňovanie úspechov pri súťažiach ▪ Cílená a systematická propagácia a transparentné poskytovanie informácií o športe zo strany mesta Košice ▪ Zlepšenie podmienok pre vrcholový šport prostredníctvom koordinácie aktivít s „Košickým klastrom nového priemyslu“ (vybudovanie špičkového medzinárodného centra športovej medicíny a inteligentnej diagnostiky a rehabilitácie)
14.3	Efektívny manažment športu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Revízia zmlúv pre kluby z dôvodu konsolidácie fondov opráv ▪ Zber a vyhodnocovanie dát a dopadov z pohľadu sociálno-ekonomického úžitku ▪ Efektívna správa športových zariadení ▪ Posilnenie kapacít Magistrátu mesta Košice pri rozvoji športu

Prioritná oblasť: KULTÚRA

Cieľ 15 Košice ako kultúrna metropola na mape sveta

Zdôvodnenie:

Rozvoj kultúrno-kreatívneho priemyslu (KKP) v Košiciach bol naštartovaný získaním titulu Európskeho hlavného mesta kultúry (EHMK) v roku 2013. Získanie tohto titulu Košiciam umožnilo budovať infraštruktúru a zázemie pre rozvoj KKP, či už budovaním kultúrnych centier (napríklad Kulturpark) alebo prostredníctvom organizácie rozličných podujatí. Trend demografického vývoja Košíc poukazuje na znižovanie počtu obyvateľov, o čom svedčí aj trend odlivu mladých ľudí do zahraničia. Avšak v Košiciach je možné pozorovať návrat umelcov a posilňovanie miestnej umeleckej a kreatívnej scény, čoho dôsledkom je aj pozitívny nárast možností kultúrneho vyžitia. Postupným rozvojom sa v meste

Košice rozšírila sieť kultúrnych inštitúcií z 125 (2013) na 170 (2019), z toho vyplýva aj rastúci počet kultúrnych podujatí (za rok 2019 až 11 887) pre obyvateľov. Pretrvávajúcim problémom rozvoja kultúry na území Košíc je nedostatočná finančná podpora a neschopnosť prilákať nové publikum pre kultúru, čo sa prejavilo aj v klesajúcej celkovej návštevnosti kultúrnych podujatí aj keď sa rozširuje sieť kultúrnych inštitúcií. Príležitosti pre rozvoj kultúry a kreatívneho priemyslu je možné vnímať cez nové možnosti presunu kultúry do virtuálneho (online) prostredia, rozširovanie pôsobnosti aj na medzinárodné trhy, podávanie žiadostí o podporu prostredníctvom otvorených výziev Európskej únie, cez podporu domáceho/lokálneho turizmu a cez prezentovanie kultúry vo verejnom priestore. Mesto Košice disponuje dobre rozbehnutou kultúrnou infraštruktúrou a dobrými príkladmi rozvoja kultúry z praxe (napríklad Kino Úsmev, Tabačka Kulturfabrik, Výmenníky). Ide o inštitúcie, ktoré generujú nový obsah a priniesli možnosť pre rozvoj a budovanie nových komunít. Pozícia malých a stredných podnikov v Košiciach nie je dostatočne podporovaná, silnejšie postavenie majú väčšie nadnárodné podniky pôsobiace v meste. Budovanie silnejšieho postavenia malých a stredných podnikov má však priaznivý vplyv na lokálnu ekonomiku. Vízia mesta Košice v oblasti rozvoja kultúry a kreatívnych odvetví do roku 2030 predstavuje mesto podporujúce rozvoj kultúry, kreativity, inovácií a tiež ľudského potenciálu, čo prispieva k zvyšovaniu kvality života v meste. Medzi priority rozvoja kultúry a kreatívnych odvetví patrí podpora rozvoja komunít, rozvoj verejného priestoru, podpora budovania a napredovania fyzickej ale aj inštitucionálnej infraštruktúry a budovanie lokálnych, národných a medzinárodných partnerstiev.

Košice sú súčasťou širokej globálnej siete UNESCO Kreatívne mestá (UNESCO Creative Cities), ktorá ponúka priestor pre realizáciu nových prístupov v oblasti kultúrneho manažmentu a rozvoja kultúry a kreatívnych odvetví. Nevyhnutným základom pre budovanie kvalitnej kultúrnej politiky je dostatočná dátová a analytická príprava, ktorá vznikne len v spolupráci so všetkými zapojenými organizáciami. Pandémia koronavírusu (COVID-19) spôsobila výrazný zásah do kultúrneho života a pravdepodobne aj do verejných financií na najbližšie roky. Finančné investície do kultúry však môžu priniesť inovatívne nápady a naštartovať ekonomický rozvoj do budúcnosti. Špecifickým príkladom oblasti možného rozvoja je digitálne (online) prostredie, ktoré môže priniesť mestu príležitosti v rozvoji mediálneho umenia a digitálnych technológií. Sociálne inovácie a ekonomické alternatívy, ktoré môže priniesť kultúrna scéna v online alebo offline prostredí, sú priestorom aj na podporu odolnosti mesta, ekologickejši a šetrnejší prístup k zdrojom a adaptáciu na hrozby, ktoré prináša zmena klímy.

Tabuľka 21 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 15

	Opatrenie	Aktivity
15.1	Dobry život v komunite	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie participatívnej komunitnej mapy a zber dát, mapovanie potrieb, mapovanie geografickej dostupnosti ▪ Uznanie hodnoty ľudského potenciálu na neformálnej úrovni a podpora reprezentantov mesta, kraja, štátu a významných spoločností v meste ▪ Podpora infraštruktúry Výmenníkov ako nástroja mesta pre podporu komunitného rozvoja ▪ Podpora kultúrnych aktivít pre geograficky vylúčené oblasti ▪ Určenie časti grantových prostriedkov z grantovej schémy mesta pre rozvoj komunitného života

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tréningové programy pre marginalizované skupiny ohľadom kultúrneho života, kultúrneho dedičstva v meste a spôsobov, ako mať zabezpečený prístup k účasti na kultúrnom živote ▪ Stratégia rozvoja publika so zameraním na menšinové obyvateľstvo
15.2	Rozvinuté kvalitné verejné priestory	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie Citizen Experience & Well-being Institute v rámci Creative Industry Košice, n.o. ▪ Vytvoriť pracovné miesto „správy verejných priestorov mesta Košice“ ▪ Na Útvare hlavného architekta rozšíriť kompetencie pre správu verejných priestranstiev ▪ Zavedenie pozície nočného primátora („night mayor“) ▪ Audit bezpečnosti verejných priestorov s návrhom opatrení, audit a eliminácia vizuálneho smogu ▪ Zaviesť „percento na umenie“ ako podiel z poplatku za rozvoj
15.3	Zodpovednosť za okolie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmapovať dopady kultúrnej produkcie na životné prostredie, príklady dobrej praxe ▪ Vytvoriť plán na zníženie dopadu katastrof ▪ Pripraviť a implementovať environmentálnu politiku v kultúrnych inštitúciách a v grantovej schéme ▪ Zdieľať skúsenosti a prax v adaptácii na zmenu klímy a zvyšovanie odolnosti mesta ▪ Podporiť tréningové programy pre udržateľné a prírodné staviteľstvo ▪ Rozvíjať program pre zelené strechy/balkóny ▪ Vytvoriť špeciálny program pre vyššiu citlivosť v grantovej schéme ▪ Tematicky podporovať otázky životného prostredia v kultúrnej produkcii ▪ Integrovať výhody turizmu zdieľané miestnymi komunitami do stratégie Visit Košice
15.4	Udržiavaná kvalitná infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udržať verejné výdavky na kultúru minimálne na úrovni 3% z rozpočtu mesta ▪ Úprava rozpočtových pravidiel mestských organizácií a grantovej schémy ▪ Mapovanie priestorov a ich dostupnosti a kvality ▪ Vytvorenie stratégie ochrany kultúrneho dedičstva ▪ Stratégia rozvoja K13 – vrátane všetkých jeho priestorov s jasne určeným cieľom a profilom ▪ Vytvorenie HUBu v Kasárňach Kulturparku ▪ Stratégia rozvoja K13 – vrátane všetkých jeho priestorov s jasne určeným cieľom a profilom ▪ Poskytnutie priestorov na kultúrne účely ▪ Vytvorenie kreatívneho centra na Strojárskej ulici ▪ Kino Družba rekonštrukcia pre účely zriadenie a prevádzkovanie multifunkčného kultúrno-spoločenského centra

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kino Úsmev - rekonštrukcia a modernizácia pre kultúrny účel ▪ Rekonštrukcia Múzea Dolná brána ▪ Rekonštrukcia Historickej radnice
15.5.	Stabilný systém podpory	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Výskum publika ▪ Kultúrny kupón ▪ Zjednotenie informácií o kultúrnych podujatiach ▪ Rozvoj grantovej schémy ▪ Odborná reflexia ▪ Regionálny Fond VC ▪ Nefinančná podpora startupov ▪ Podpora malých a stredných podnikov ▪ Podporný program pre rozvoj mediálneho umenia a audiovizuálneho umenia v postprodukcii ▪ Vytvoriť dialóg s národnými inštitúciami s cieľom zabezpečiť sociálnu ochranu umelcov ▪ Podľa vývoja na národnej úrovni zaviesť viacdrojové financovanie ▪ Zapojenie súkromného financovania
15.6	Vzdelávanie a inšpiratívne učenie sa ako kultúra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vzdelávacie a mentoringové programy ▪ Neformálna podpora umeleckých stredných a vysokých škôl ▪ Prepojenie základných umeleckých škôl a iných kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií ▪ Zaviesť vzdelávanie o kultúre do učebných osnov pre školy, zapojiť všetky úrovne škôl ▪ Tréningové programy pre komunity ohľadom kultúrneho dedičstva, pre jeho správne zachovanie a udržateľnosť ▪ Vzdelávanie občianskej spoločnosti v otázkach komunikácie a fundraisingu ▪ Podporiť viacjazyčnosť v kultúrnej produkcii
15.7	Živé lokálne siete	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie klastra ▪ Participatívne rozhodovanie o kultúrnej politike ▪ Dáta a výskum, zhodnotenie kultúrnych politík
15.8	Široké medzinárodné siete	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Začleniť kultúrnu sféru do agendy Rady pre vytvorenie a budovanie značky mesta ▪ Spolupráca v rámci UNESCO Creative Cities ▪ Partnerstvá v EU projektoch ▪ Podpora členstva v medzinárodných sieťach ▪ Online marketing ▪ Programy mobilít, umelecké rezidencie
15.9	Medzisektorové spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Začleniť kultúru a kreatívne odvetvia do inovačných stratégií KSK a mesta ▪ Investície do výskumu a vývoja ▪ Stretnutia kvôli nadviazaniu prepojenia so zástupcami súkromného sektora ▪ Spolupráca v rámci UNESCO Creative Cities

Cieľ 16   **Viac kultúry a kreativity v mestskej funkčnej oblasti**

Zdôvodnenie:

Kultúrne aktivity obyvateľov v okolí mesta sú naviazané často na dostupnosť do Košíc. Samostatné obce nemajú vo väčšej miere infraštruktúru na zabezpečenie dostupnosti kultúry, v prevažnej miere podporujú seniorské alebo amatérske združenia, ktoré do väčšieho mesta nedochádzajú. Vo svojich kapacitách majú obce prevažne slávnosti a podujatia vo verejných priestoroch, starostlivosť o verejné priestory, v niektorých prípadoch aj verejné knižnice.

Tabuľka 22 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 16

	Opatrenie	Aktivity
16.1	Poznanie tradičnej a súčasnej kultúry u obyvateľov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytváranie infraštruktúry pre kultúru vo verejných priestranstvách ▪ Podpora miestnych kultúrnych združení aj národnostných menšín ▪ Podpora knižníc ▪ Podpora kultúry pre matky s deťmi, seniorov ▪ Rozvoj kultúry v komunitných centrách ▪ Podpora podujatí – z domácej produkcie a hosťujúcich súborov či hudobných skupín ▪ Podpora ochotníckej infraštruktúry ▪ Ochrana pamätných izieb a pamiatok, ochrana nehmotného kultúrneho dedičstva - príbehov rodákov a rodáčiek ▪ Podpora folklóru a tradičných remesiel
16.2	Rozvinutý cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ochrana kultúrneho, technického a prírodného dedičstva s cieľom vytvárania príjemnej atmosféry na bývanie a podpory cestovného ruchu ▪ Pamiatky v havarijnom stave – usilovať o ich zachovanie pre budúce generácie

Prioritná oblasť: BEZPEČNOSŤ

Cieľ 17   **Zvýšiť odolnosť mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti prostredníctvom účinného riadenia rizík**

Zdôvodnenie:

Vznik mimoriadnych udalostí spôsobených prírodnými silami, haváriami alebo epidémiami sa nedá ovplyvniť. Dajú sa však pripraviť podmienky na zmiernenie účinkov a na rýchlu a účinnú lokalizáciu a likvidáciu následkov. Medzi najväčšie riziká, ktorým je vystavené mesto Košice a jeho okolie patria riziká spojené so zmenou klímy ako privalové dažde, povodne, zosuvy pôdy, zimné kalamity a víchrice, ale aj prípadné technologické havárie v priemyselných prevádzkach. Riziko predstavujú aj možné havárie na vodných stavbách Ružín a Bukovec. V súčasnosti je obyvateľstvo vystavené riziku šírenia nákazy COVID-19. Pod riadením rizika rozumieme systematický prístup k určovaniu najlepšieho postupu na zmiernenie účinkov a odstráneniu následkov, ktorý je prísne usmerňovaný legislatívou. Účinnosť všetkých opatrení je možné zvýšiť predovšetkým zvýšením technických a logistických kapacít krízového riadenia, civilnej ochrany a záchranných zložiek, prevenciou a včasnou intervenciou a prípravou obyvateľstva na krízové situácie. Opatrenia na adaptáciu územia na zmenu klímy, ktoré majú pomôcť

znižovať potenciálne riziká sú popísané v téme „Zelený rozvoj“. Opatrenia na zníženie rizika z COVID-19 sú popísané v téme „Spoločenský rozvoj“.

Tabuľka 23 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 17

	Opatrenie	Aktivity
17.1	Prijímanie preventívnych opatrení na predchádzanie vzniku mimoriadnych udalostí zameraných na ochranu života, zdravia a majetku a znižovanie účinku následkov týchto udalostí.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pravidelná analýza a vyhodnocovanie možných rizík, ako aj reálnych mimoriadnych udalostí za účelom identifikácie ohrozených objektov a obyvateľstva, ktoré budú mať za úlohu zvýšiť operabilitu a odbornosť pri vyhodnocovaní účinkov mimoriadnych udalostí ako aj plánovania úloh a opatrení civilnej ochrany ▪ Prijímanie opatrení na znižovanie rizík ohrozenia ▪ Zlepšenie podmienok pre zásah záchranných zložiek, rýchle a operatívne vyzušovanie osôb a zložiek krízového riadenia ▪ Modernizácia systémov na vyhodnocovanie rizík (geografické informačné systémy, systémy na modelovanie rizík a pod.) pre rozhodovacie procesy ▪ Modernizácia systému včasného varovania obyvateľstva a vyzušovania osôb ▪ Vytváranie a aktualizácia databáz subjektov využiteľných pri riešení následkov mimoriadnych situácií udalostí ▪ Rozvíjanie spolupráce v rámci funkčnej oblasti mesta (zmena legislatívy vo vzťahu k obciam), regiónu, susedných štátov a v rámci Európskej únie v oblasti prevencie, pripravenosti a rýchleho reagovania na závažné mimoriadne udalosti, ako i pri riešení humanitárnej pomoci, ochrany kritickej infraštruktúry a civilného núdzového plánovania
17.2	Rozvoj, obnova a posilnenie technických a logistických kapacít, vrátane riadiacich, záchranných zložiek a samosprávy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobudovanie Integrovaného záchranného systému v Slovenskej republike a zabezpečenie koordinovanej činnosti jeho účastníkov poskytovaním pomoci pri mimoriadnych udalostiach ▪ Školenia a výcvik orgánov krízového riadenia a profesionálnych zamestnancov ako štátnej správy, tak aj samosprávy, právnických osôb a fyzických osôb podnikateľov na úseku civilnej ochrany a krízového riadenia ▪ Materiálna podpora dobrovoľníkov a iných samospráv
17.3	Zlepšenie prípravy obyvateľstva na civilnú ochranu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Príprava dostatočnej a kvalitnej lektorskej základne pre vykonávanie prípravy obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc ▪ Preventívno-výchovná činnosť, propagačná činnosť, teoretické školenia a praktický výcvik pri príprave detí a mládeže na sebaochranu a vzájomnú pomoc ▪ Systémové riešenie prípravy učiteľov v oblasti ochrany človeka a prírody, spoločná príprava a vydávanie odborných materiálov a didaktických pomôcok

Cieľ 18   Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou

Zdôvodnenie:

Cítiť sa bezpečne patrí k základným predpokladom pre dobrý život obyvateľov. Vyhodnotenie prieskumov pocitu vnímania bezpečia verejnosťou ukázalo, že mesto Košice je pomerne bezpečnostne stabilné. Negatívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú pocit bezpečia obyvateľov sú hlavne sociálne slabí občania, ľudia pod vplyvom alkoholu a návykových látok, agresivita, krádeže a pod. V roku 2019 bolo na území SR spáchaných 4 648 trestných činov ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, čo bol 2. najčastejšie vyskytujúci sa trestný čin v roku 2019 v rámci SR. V roku 2020 bolo na území SR spáchaných 4 450 trestných činov ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, čo bol prvý najčastejšie vyskytujúci sa trestný čin v roku 2020 v rámci SR. Preto je dôležité zamerať sa nielen na vytváranie bezpečného fyzického prostredia (kamerové systémy, funkčné osvetlenie apod.), ale aj aktívne pracovať s komunitami, zvyšovať ich povedomie a zapojenie do ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov a viesť ich k predchádzaniu negatívnym spoločenským javom.

Tabuľka 24 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 18

	Opatrenie	Aktivity
18.1	Budovanie vzťahov mestskej polície s komunitami. Zapojenie komunit do ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spolupráca s obyvateľmi, podnikateľmi a obchodníkmi s cieľom zamedzovania patologickým sociálnym javom ▪ Spolupráca s verejnosťou s cieľom vybudovať informačný kanál, ktorý by umožnil občanom sledovať stav a vývoj trestnej a priestupkovej činnosti v meste s uvedením lokalít a druhu spáchaných skutkov, zverejňovať policajné štatistiky a mapy kriminality ▪ Zvyšovanie právneho vedomia občanov prostredníctvom propagačných materiálov a besied, poskytovanie poradenstva ▪ Zvyšovanie zručností mestských policajtov v oblasti komunikácie a styku s verejnosťou ▪ Príprava a realizácia preventívno-bezpečnostných akcií zameraných na boj proti vandalizmu a alkoholizmu maloletých a mladistvých osôb ▪ Viktimologické opatrenia pre konkrétne mestské časti zohľadňujú sociálnu štruktúru, sociálnu stratifikáciu a rizikové faktory ovplyvňujúce verejný poriadok a kriminalitu ▪ Televízne a rozhlasové relácie zamerané na oblasť bezpečnosti, verejného poriadku a propagovať činnosť mestskej polície ▪ Realizácia a tvorba preventívnych projektov
18.2	Zefektívnenie a zvýšenie účinnosti činnosti mestskej polície v spolupráci s Policajným zborom SR, odbornými organizáciami, mestskými časťami a obcami	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Permanentná ochrana okrajových častí mesta a záhradkárskeho lokalít napr. formou využitia psovodov a cyklistických hliadok ▪ Zvýšenie viditeľnosti policajtov v uliciach mesta (zvýšiť počty príslušníkov mestskej polície v priamom výkone služby v meste) ▪ Spolupráca so subjektami realizujúcimi bezpečnostný výskum a vzdelávanie, najmä Vysokou školou bezpečnostného

		<p>manažérstva v Košiciach pri realizácii projektov prevencie kriminality a ďalších projektoch zameraných na rozvoj mesta v oblasti bezpečnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zriadenie Azylového domu v centrum pre ľudí bez prístrešia v meste ▪ Zriadenie protialkolickej záchytnej izby v meste ▪ Funkčné verejné osvetlenie ▪ Novelizácia zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v planom znení v oblasti ukladania sankcií vo forme verejno-prospešných prác ▪ Spolupráca s obcami funkčnej oblasti v oblasti bezpečnosti
18.3	Zvýšenie účinnosti monitorovacích a informačných systémov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozširovanie funkcionality informačného a on-line monitorovacieho systému MP Manager a geografického informačného systému Gisplan. ▪ Rozširovanie existujúceho integrovaného mestského kamerového systému (IMKS) o softvérovú nadstavbu integrovaného bezpečnostného systému pre bezpečnostné a záchranárske zložky mesta a ich prepojenie s GIS, kamerovým systémom, GPS vozidiel MsP, záchraného systému, hasičov, GPS rádiostanic a pod. ▪ Využívanie automatizovaných alarmov z inteligentnej analýzy dostupnej v existujúcich kamerách ▪ Dobudovanie a rozširovanie kamerových systémov v meste a obciach funkčnej oblasti

Rozvojová téma: EKONOMICKÝ ROZVOJ

Očakávané zmeny a prínosy:

- Mesto a jeho okolie má jasne pomenovanú a jednotne komunikovanú svoju identitu.
- Inovačný potenciál mesta je prístupný vedcom, zahraničným a lokálnym firmám.
- Podpora podnikateľskej činnosti v oblasti inovácií a odbúravanie jej vstupných bariér.
- Lokálna ekonomika profituje zo zvýšenej výkonnosti cestovného ruchu.
- Etablovanie kreatívnych podnikov na svetových trhoch.

Ciele, opatrenia a aktivity na dosiahnutie zmien

Prioritná oblasť: PODPORA PRÍLEŽITOSTI

Cieľ 19 Podporovať vytváranie ekonomických príležitosti pre udržateľný rast

Zdôvodnenie:

Mesto Košice je významným ekonomickým centrom východného Slovenska a to nielen pre obyvateľov Košíc, ale aj pre okolitý región. Za uplynulých desať rokov došlo k zmenám v ekonomickom prostredí. Na základe analýzy vývoja štyroch základných sektorov ekonomiky je zaznamenaný rast odvetvia služieb a znalostnej ekonomiky oproti priemyslu, ktorý má ale stále významný podiel na zamestnanosti

(v Košickom kraji je to 23,4%). Práve znalostná ekonomika postavená na inováciách a udržaní vysoko vzdelanej pracovnej sily umožní zhodnocovať vedecký potenciál mesta a môže formovať rozvoj mesta a jeho okolia v dlhodobom horizonte, ponúknuť príležitosť lokálnym podnikom identifikovať ich inovačný potenciál a vytvárať „vyvolané“ pracovné príležitosti. Mestu dlhodobo chýba jednotná a jasná komunikácia o ponúkaných príležitostiach, či už smerom k investorom, návštevníkom, ale aj svojim obyvateľom. Rovnako absentuje širší odborný dialóg pre udržateľný rast v ekonomickom a sociálnom rozvoji mesta a širšieho územia. Nedostatočne rozvinutou zložkou je tiež kongresový cestovný ruch, chýbajú predovšetkým kongresové kapacity a tým aj budovanie povedomia a rozpoznateľnosti. Táto skutočnosť nielenže pripravuje mesto o potencionálne príjmy, ale tiež znižuje prestíž Košíc ako mesta vedy, výskumu a inovácii.

Významným atribútom Košíc a jeho funkčného územia je vysoká koncentrácia hodnôt kultúrneho a prírodného dedičstva, ktoré je nutné zveľaďovať a zvyšovať ich atraktivitu. Mesto je dejiskom rôznorodých kultúrnych a športových podujatí. Všetky tieto danosti, popri ich veľkom vplyve na kvalitu života v meste, môžu byť, ako integrálna súčasť odvetvia cestovného ruchu, zároveň aj ekonomicky významne zhodnotené.

K jedným z mála ekonomických nástrojov, ktoré má samospráva k dispozícii je jej majetok, ktorý môže využívať pri podpore lokálnej ekonomiky, ale aj pre rozvoj mesta.

Mesto Košice je súčasťou aktivít, prostredníctvom ktorých dokáže poskytovať adresné intervencie v ekonomickom a sociálnom rozvoji a to napríklad v oblasti znalostnej ekonomiky, kreatívneho priemyslu, či cestovného ruchu. Mesto Košice ako člen „Inovačného centra Košického kraja“ a „Košického klastra nového priemyslu“ deklarovalo svoju ambíciu aktívne sa zapájať do využívania inovácií pre ekonomický a sociálny rozvoj mesta.

Tabuľka 25 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 19

	Opatrenie	Aktivity
19.1	Efektívne využívanie ekonomických nástrojov samosprávy pre rozvoj lokálnej ekonomiky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zhodnocovanie a využívanie majetku mesta a obcí na podporu ekonomického rozvoja ▪ Riešenie dlhodobo nevyužívaného majetku mesta ▪ Vytváranie podmienok a budovanie infraštruktúry v rámci kompetencii mesta a samospráv na rozvoj podnikania a lokálnej ekonomiky ▪ Podpora rozvoja mestských podnikov a sociálnych podnikov mesta a samospráv
19.2	Posilňovanie medzisektorovej spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budovanie jednotnej identity mesta a jej komunikáciu smerom navonok ▪ Vytvorenie základne, kde sa budú sústreďovať informácie o ekonomickom potenciáli v území ▪ Začlenenie ekonomických ukazovateľov do vytváranej otvorenej dátovej platformy a ich sprístupnenie verejnosti ▪ Vytvorenie priestoru pre spoločný dialóg v oblasti ekonomického a sociálneho rozvoja mesta a jeho okolia smerom k udržateľnému rastu v dlhodobom horizonte ▪ Iniciaovať a koordinovať rozvojové investičné aktivity v spolupráci so súkromným a verejným sektorom, koordinácia aktivít s „Košickým klastrom nového priemyslu“ a ďalšími relevantnými subjektmi

19.3	Podpora inovácií a talentov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvorenie platformy na zdieľanie výstupov z výskumov univerzít a ústavov Slovenskej akadémie vied, aktívnou participáciou na projekte „Košický klaster nového priemyslu“ ▪ Aktívna podpora príchodu a vzniku inovatívnych spoločností na územie v rámci mesta Košice a jeho širšieho okolia prostredníctvom koordinácie aktivít s „Košickým klastrom nového priemyslu“ a “Inovačným centrom Košického kraja” ▪ Aktívna podpora návratu slovenských talentov zo zahraničia ▪ Aktívna podpora príchodu špičkových zahraničných výskumníkov a inovátorov do Košíc a okolia ▪ Podpora podnikateľského myslenia v regióne a budovania podnikateľských zručností u študentov základných, stredných a vysokých škôl ▪ Generovanie dopytu po službách a poradenstve, aktívne odbúravanie vstupných bariér inovatívneho podnikania a vytvorenie vhodného podnikateľského prostredia/ inkubátora pre vznik start-upov a nových firiem s inovačným zameraním ▪ Riešenie problému nízkej inovačnej výkonnosti malých a stredných podnikov ▪ Podpora univerzitnej infraštruktúry – výstavba a rekonštrukcia, vedecko – výskumných centier, zmodernizovanie R&D (Research & Development) infraštruktúry, poskytnutie prístupu k tejto infraštruktúre a výskumným a výrobným technológiám cez komerčný nájom ako aj službám vysokokvalifikovaného personálu
19.4	Podpora cestovného ruchu ako nástroja na ekonomický rozvoj územia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podpora destinačného manažmentu aj s presahom na územie mestskej funkčnej oblasti s cieľom koncepcnej propagácie územia cez ťažiskové témy, cieľové skupiny a produkty cestovného ruchu ▪ Budovanie potenciálu územia cez koncepciu investičných projektov s presahom do cestového ruchu (napr. rekonštrukcia majetku samosprávy, nové atraktivity, technické pamiatky a pod.) ▪ Plán podpory, vyhľadávania a uchádzania sa o významné kultúrne, umelecké, športové, vedecké a spoločenské podujatia ▪ Rozvoj medzinárodného kongresového cestovného ruchu spolu s plánom infraštruktúry ▪ Podpora dopravnej dostupnosti mesta a turistických atraktivít (ZOO a ďalšie)
19.5	Podpora rozvoja podnikania v kreatívnom priemysle	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprístupnenie skúsenosti s medzinárodným prostredím ▪ Začlenenie kreatívnych podnikov do svetových trhov ▪ Podporu rozvoja digitálnej kreativity ▪ Profesionálnu podporu start-upov, koordinácia aktivít s „Košickým klastrom nového priemyslu“ a ďalšími subjektmi

Očakávané zmeny a prínosy

- Samospráva má dostatok kvalitných kapacít a nástrojov na cielený rozvoj.
- Samospráva viac komunikuje s občanmi elektronicky.
- Samospráva poskytuje príležitosti pre obyvateľov, podniky a inštitúcie podieľať sa na spravovaní mesta / obce.
- Samospráva cielene zhromažďuje a sprístupňuje údaje o živote v meste.
- Je naštartované dlhodobé plánovanie a to aj v kontexte budovania metropolitného regiónu Košice

Ciele, opatrenia a aktivity na dosiahnutie zmien

Rozvojová oblasť: SLUŽBY A POLITIKY SAMOSPRÁVY

Cieľ 20 Zvýšiť úroveň kapacít a služieb poskytovaných samosprávou

Zdôvodnenie:

Budovanie kompetentných a motivovaných kapacít pre samosprávu je kľúčové a to nielen z pohľadu správneho uplatňovania legislatívy, ale najmä v prepojenosti na jej rozvojové ciele. Proces budovania kapacít by mal byť riadený strategicky. Vzdelávanie zamestnancov v samospráve, či už na magistráte alebo aj na obecných úradoch, je v súčasnosti realizované najmä v súvislosti so zmenami legislatívy, čo nepostačuje pre komplexný rozvoj zamestnancov, ktorý zahŕňa rozvoj odbornosti, mäkkých zručností, manažérskych prístupov aj jazykovú vybavenosť. Rozvoj odbornosti, mäkkých zručností, manažérskych prístupov a jazykovej vybavenosti sa realizuje v rámci projektov hradených z prostriedkov EÚ. Mala by napredovať elektronizácia a digitalizácia procesov a služieb. Využívanie elektronických služieb v rámci komunikácie s obyvateľmi je využívané len v minimálnej miere, v prípade mesta Košice je najčastejšie využívaných päť služieb z viac ako stovky ponúkaných. Rovnako zapojenie obyvateľov do vecí verejných je nízke a nesystémové. Spätná väzba od obyvateľov pre potreby revízie nie je zisťovaná.

Tabuľka 26 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 20

	Opatrenie	Aktivity
20.1	Uplatňovanie strategického riadenia a rozvoja ľudských zdrojov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plánovanie a rozvoj ľudských zdrojov s ohľadom na potreby a ciele samosprávy, aktívna spolupráca a zdieľanie kapacít s mestskými časťami a obcami ▪ Mapovanie a realizáciu širokých vzdelávacích a tréningových potrieb zamestnancov a to aj v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami pôsobiacimi v meste ▪ Vypracovanie komplexnej stratégie rozvoja ľudských zdrojov na Magistráte mesta Košice
20.2	Zefektívňovanie interných procesov samosprávy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mapovanie interných procesov samosprávy a ich optimalizáciu ▪ Pravidelné vyhodnocovanie efektívnosti interných procesov

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zavedenie princípov organizácie založenej na dátach do riadenia interných procesov ▪ Elektronizáciu interných procesov ▪ Uplatňovanie projektového riadenia
20.3	Digitalizácia a elektronizácia služieb samosprávy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Audit existujúcich služieb vo vzťahu k možnostiam ich digitalizácie a elektronizácie ▪ Pokračovanie v digitalizácii a elektronizácii služieb s ohľadom na potreby obyvateľov ▪ Audit existujúcich elektronických služieb a efektívnosti ich využívania ▪ Zavedenie systematického zberu spätnej väzby od obyvateľov na poskytované služby ▪ Redizajn a modernizácia služieb ▪ Komunikácia služieb smerom ku verejnosti (vytvorenie katalógu služieb) ▪ Skvalitnenie služieb help-desku ▪ Zvyšovanie užívateľskej dostupnosti služieb

Cieľ 21   Zvýšiť kvalitu tvorby verejných politík

Zdôvodnenie:

Pri tvorbe verejných politík a realizácií projektov je kľúčová spolupráca so všetkými relevantnými aktérmi v území. Z úrovne sociálno – ekonomických partnerov a aj verejnosti je však pociťovaná nielen nedostatočná komunikácia, ale aj koordinácia a spolupráca. Veľkým problémom je aj absencia dát, ktoré by boli nápomocné pri rozhodnutiach prijímaných samosprávou a umožňovali sledovať nastavený vývoj. Preto je dôležité zbierať, vyhodnocovať a sprístupňovať relevantné dáta. Ďalším zo základných predpokladov pre trvalý súlad všetkých činností v území je starostlivé územné plánovanie smerované k udržateľnému rozvoju. Preto je v prípade mesta dôležité pokračovať v dokončení nového územného plánu a nastaviť dlhodobé smerovanie rozvoja v nadväznosti na ekonomický a spoločenský rozvoj. Mesto zároveň predstavuje prirodzené centrum aj pre široké okolie a medzi ním a okolím prebiehajú väzby, ktoré ovplyvňujú obyvateľov v celom území. Z tohto dôvodu rozvoj mesta nie je možné oddeliť od rozvoja okolitých obcí a preto je potrebné zabezpečovať koordináciu aj prostredníctvom budovania metropolitného regiónu.

Tabuľka 27 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 21

	Opatrenie	Aktivity
21.1	Vytváranie politík a prijímanie rozhodnutí založených na dátach	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budovanie analyticko – strategických jednotiek ▪ Získavanie a spracovanie dát a ich prepájanie s územnými, legislatívnymi a finančnými možnosťami mesta ▪ Vytváranie a zverejňovanie otvorených dát, sprístupňovanie dát verejnosti ▪ Rozširovanie GIS o dáta z ďalších oblastí, napr. životného prostredia (MÚSES, RÚSES) ▪ Prepájanie dát samospráv navzájom (mesto, mestské časti, obce) a so sociálno – ekonomickými partnermi

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podpora komplexných prístupov v oblasti plánovania ako napr. činnosť Citizen Experience and Well-Being Institut ▪ Využívanie inovatívnych prístupov v tvorbe mestských politík, napr. prostredníctvom Mestského laboratória
21.2	Vyvážené a zodpovedné územné plánovanie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Posilnenie postavenia útvaru hlavného architekta na meste ▪ Dokončenie pripravovaného nového územného plánu pre mesto Košice ▪ Nastavenie dlhodobého konceptu plánovania ▪ Zadefinovanie parametrov pre reguláciu územia smerujúce k udržateľnému rozvoju ▪ Začlenenie adaptačných opatrení a vyjadrení do územnoplánovacej dokumentácie a do vyjadrení k investičným zámerom ▪ Stanovenie regulatívov na zelené strechy a zelené steny podporujúcich udržateľný rozvoj, zameraných na adaptačné opatrenia ▪ Vytváranie integrovaného prostredia pre plnohodnotný život (uplatňovanie komplexných hľadísk) ▪ Nastavenie parametrov systematickej spolupráce a participácie v územnom plánovaní v záujme predvídateľnosti rozhodnutí o investičných a rozvojových zámeroch na území mesta
21.3	Podpora budovania metropolitného regiónu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastavenie mechanizmov pravidelnej spolupráce a informovanosti v rámci funkčnejestskej oblasti ▪ Zber, zdieľanie a výmenu dát a tvorbu metropolitného územného plánu ▪ Podporu komplexného rozvoja širšieho územného rozvoja mesta ▪ Podporu budovania komplexného administratívneho centra v meste pre okolie ▪ Spolupráca mesta, mestských častí a obcí smerom ku koordinovaným politikám založeným na SMART princípoch
21.4	Zvýšenie participácie verejnosti na spravovaní	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytváranie personálnych kapacít zameraných na participáciu ▪ Profesionalizáciu participatívnych procesov a ich systémové uplatňovanie ▪ Výmenu know-how, tréningy a zvyšovanie povedomia v oblasti participácie zamestnancov samosprávy a obyvateľov ▪ Identifikáciu procesov a nástrojov vhodných pre participáciu v samospráve, každoročne zadefinovať aktivity samosprávy realizované participatívnym spôsobom ▪ Budovanie stálych platforiem pre participáciu, napr. participatívny rozpočet, ozvučná doska
21.5	Posilňovanie kompetencií samosprávy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iniciovanie úpravy legislatívy pre efektívnejšie riadenie a realizáciu rozvoja na úrovni mesta a obcí ▪ Nastavenie legislatívnych procesov v záujme zjednodušenia a zrýchlenia povoľovacích procesov pri zachovaní rozhodovacích kompetencií mesta na jeho území

Realizačná a finančná časť

Zámerom tejto časti PHRSR je stanoviť implementáciu PHRSR a jeho organizačné zabezpečenie, spôsob monitorovania a finančné zabezpečenie jeho plnenia.

PHRSR je spoločný program rozvoja pre mesto Košice, mestské časti mesta Košice a obcí tvoriace územie udržateľného mestského rozvoja funkčnej oblasti mesta Košice. Mesto Košice spolu so 40 obcami podpísalo v marci 2020 „Memorandum o spolupráci na príprave Integrovannej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja funkčnej oblasti mesta Košice“.

V zmysle § 8a Zákona o podpore regionálneho rozvoja 539/2008 v znení neskorších predpisov bol PHRSR vypracovaný ako spoločný program rozvoja pre mesto Košice a horeuvedených obcí. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Košice a jeho funkčnej oblasti 2022-2027 (PHRSR) je schvaľovaný v Mestskom zastupiteľstve v Košiciach. Ak má byť takýto spoločný program rozvoja záväzný aj pre jednotlivé obce, musí byť schválený v obecnom zastupiteľstve týchto obcí.

Implementácia PHRSR

Schválením PHRSR v mestskom zastupiteľstve a v jednotlivých obecných zastupiteľstvách sa začína proces implementácie, ktorý bude viesť k plneniu vízie a stanovených cieľov rozvoja. Implementáciu PHRSR bude zabezpečovať Mesto Košice, jednotlivé mestské časti a obceestskej funkčnej oblasti ako aj ostatní partneri podieľajúci sa na rozvoji mesta,estskej časti a jednotlivých obcí.

Mechanizmus implementácie PHRSR obsahuje manažment nasledovných činností:

- Zostavenie a realizácia akčného plánu
- Monitorovanie plnenia realizácie PHRSR
- Vyhodnocovanie dosahovanie cieľov PHRSR
- Aktualizácia PHRSR

Zostavenie a realizácia akčného plánu

Na implementáciu PHRSR sú vypracované akčné plány:

- Akčný plán mesta rozvoja mesta Košice (pre MMK a jeho mestské podniky)
- Akčný plán rozvojaestskej časti (pre jednotlivé mestské časti)
- Akčný plán rozvoja obce (pre jednotlivé obce, ak je pre nich záväzným dokumentom)

Akčné plány sú vykonávacie dokumenty na implementáciu PHRSR. Pripravované sú samostatne pre mesto Košice, samostatne pre každú mestskú časť mesta Košice a samostatne pre jednotlivé obce zestskej funkčnej oblasti.

Akčný plán rozvoja mesta Košice je schvaľovaný v Mestskom zastupiteľstve v Košiciach a obdobne sú schvaľované akčné plány rozvojaestskej časti v miestnom zastupiteľstve príslušnej miestnej časti. Akčný plán rozvoja jednotlivých obcí je schvaľovaný v ich obecných zastupiteľstvách.

Akčný plán rozvoja je spracovaný pre trojročné obdobie a predstavuje konkretizovaný strednodobý plán pre naplňovanie cieľov PHRSR. Je to dynamický nástroj strategického plánovania, ktorý obsahuje komplexný súbor projektových zámerov a aktivít podľa jednotlivých cieľov a opatrení a je možné ho

upravovať podľa potreby. Akčný plán je zostavený ako súbor aktivít, iniciatív, projektov a projektových zámerov a je východiskom pre tvorbu programového rozpočtu.

Akčný plán obsahuje:

- názov príslušného cieľa PHRSR
- názov príslušného opatrenia PHRSR
- názov aktivity, iniciatívy, projektu
- časový plán a požiadavky na financovanie aktivity, iniciatívy, projektu
- názov organizácie , organizačného útvaru zodpovedného za realizáciu aktivity

Monitorovanie realizácie PHRSR

Monitorovanie je proces systematického a pravidelného zbierania, analyzovania a hodnotenia pre účely ďalšieho rozhodovania a plánovania samosprávy. Monitorovanie plnenia PHRSR je stálym procesom zameraným na sledovanie plnenia akčného plánu a kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov rozvoja.

Monitorovanie pozostáva z dvoch častí:

- Monitorovanie plnenia Akčného plánu PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti na úrovni mesta, mestských častí alebo obce, pokiaľ takým mestská časť alebo obec disponuje.
- Vyhodnocovanie dosahovania cieľov a napĺňanie plánovaných ukazovateľov výsledkov zadaných v PHRSR na úrovni celej funkčnej oblasti, ktoré je realizované Mestom Košice.

Monitorovanie plnenia PHRSR za príslušný rok sa bude vykonávať raz ročne k 30.4. nasledujúceho kalendárneho roka . Jeho výstupom bude „**Monitorovacia správa PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti**“ . Mesto Košice ako garant stratégie bude sumarizovať a zbierať potrebné údaje na zostavenie Monitorovacej správy plnenia PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti.

Monitorovanie plnenia Akčného plánu PHRSR

Monitorovanie plnenia Akčného plánu PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti je založené na priebežnej kontrole realizácie plánovaných aktivít/projektových zámerov zadaných v jednotlivých akčných plánoch. Akčné plány sú hodnotené subjektmi (magistrát, mestské časti a obce), ktoré ich prijali a naplňujú ich. Monitorovanie akčného plánu za príslušný rok je realizované do 31.3. nasledujúceho kalendárneho roka. Z úrovne mestských častí a obcí je do uvedeného termínu monitorovacia správa príslušného akčného plánu zasielaná na Mesto Košice (oddelenie strategického rozvoja) a bude súčasťou komplexnej Monitorovacej správy PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti.

Vyhodnocovanie dosahovania cieľov PHRSR

Vyhodnocovanie dosahovania cieľov PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti je realizované prostredníctvom hodnotenia zadaných ukazovateľov v predpísanom časovom horizonte.

Mesto Košice bude vykonávať monitorovanie svojho Akčného plánu na týchto úrovniach riadenia

- 1) úroveň riaditeľa Magistrátu mesta Košice – 1x polrok
- 2) úroveň primátora – 1x polrok
- 3) úroveň Mestskej rady, Mestského zastupiteľstva v Košiciach - 1x ročne

Mestská časť mesta Košice / obec mestskej funkčnej oblasti

- 1) úroveň starostu mestskej časti/obce – 1x ročne k 31.3.
- 2) úroveň miestneho/obecného zastupiteľstva - 1x ročne

Záverečné hodnotenie PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti sa realizuje najneskôr do 30.4.2028.

Aktualizácia PHRSR mesta Košice a jeho funkčnej oblasti

PHRSR je živý dokument, ktorý je možné aktualizovať a upravovať podľa potreby s cieľom zabezpečiť jeho aktuálnosť. Proces aktualizácie je možné začať na základe odporúčaní v Monitorovacej správe plnenia PHRSR a to formou doplnenia cieľov alebo opatrení. Takéto doplnenie sa chápe ako aktualizácia celého dokumentu, ktorá podlieha schválenie v mestskom zastupiteľstve v Košiciach a v jednotlivých obecných zastupiteľstvách.

Finančné zabezpečenie

PHRSR bude sa plniť prostredníctvom projektov a aktivít zaradených do akčných plánov. Finančné zdroje potrebné na zabezpečenie plnenia cieľov, opatrení a aktivít, ktoré sú uvedené v jednotlivých akčných plánov budú plynúť z nasledovných zdrojov:

- rozpočet mesta Košice - na financovanie projektových zámerov a aktivít mesta Košice
- rozpočet mestskej časti mesta Košice - na financovanie projektových zámerov a aktivít mestskej časti mesta Košice
- rozpočet obce - na financovanie projektových zámerov a aktivít
- externé zdroje (zdroje zo štátneho rozpočtu, zdroje EÚ, iné zdroje)

Nároky na finančné plnenie sú uvedené v príslušnom Akčnom pláne PHRSR.

Prílohy

Príloha č. 1 Zásobník aktivít

Príloha č. 2 Vybrané údaje o mestskej funkčnej oblasti

Zoznam skratiek

AMS	Automatické meracie stanice	PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
AP	Akčný plán	PSC	Psychosociálne centrum
BPMK	Bytový podnik mesta Košice	R&D	Research & Development
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
CVČ	Centrum voľného času	SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
CVI	Centrum vedecko-technických informácií	SCZT	Systém centrálneho zásobovania teplom
CIKE	Creative Industry Košice, n.o.	SEA	Posudzovanie vplyvov na ŽP
DPMK	Dopravný podnik mesta Košice	SP	Sociálny podnik
EHMK	Európske hlavné mesto kultúry	SSPMK	Stredisko sociálnych služieb mesta Košice
EU	Európska únia	SMART	Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound
GIS	Geografický informačný systém	SMsZ	Správa mestskej zelene
IDS	Integrovaný dopravný systém	SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
IMKS	Integrovaný mestský kamerový systém	SŠ	Stredná škola
ISCED	Medzinárodné štandardné členenie vzdelávania	SVP	Slovenský vodohospodársky podnik
IÚI	Integrovaná územná investícia	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
IÚS	Integrovaná územná stratégia	TEHO	Tepelné hospodárstvo Košice
IT	Informačné technológie	TEKO	Tepláreň Košice
KFA	Košická futbalová aréna	TUKE	Technická univerzita v Košiciach
KKP	Kultúrno-kreatívny priemysel	TČ	Trestné činy
KO	Komunálny odpad	ŽZP	Ťažké zdravotné postihnutie
KSK	Košický samosprávny kraj	UMR	Udržiateľný mestský rozvoj
MČ	Mestská časť	UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
MHD	Mestská hromadná doprava	ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
MIRRI	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie	VÚC	Vyšší územný celok
MsP	Mestská polícia	VŠ	Vysoká škola
MsZ	Mestské zastupiteľstvo	VVS	Východoslovenská vodárenská spoločnosť
MŠ	Materská škola	ZOO	Zoologická záhrada
MMK	Magistrát mesta Košice	ZOS	Zariadenie opatrovateľských služieb
MRK	Marginalizované rómske komunity	ZŠ	Základná škola
OS	Opatrovateľská služba	ŽP	Životné prostredie

Zoznam tabuliek

Tabuľka 2 Vízia, rozvojové témy, prioritné oblasti	46
Tabuľka 3 Ciele rozvoja.....	47
Tabuľka 4 Súbor ukazovateľov Zelený rozvoj	48
Tabuľka 5 Súbor ukazovateľov Spoločenský rozvoj.....	50
Tabuľka 6 Súbor ukazovateľov Ekonomický rozvoj	52
Tabuľka 7 Súbor ukazovateľov Spravovanie.....	53
Tabuľka 8 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 1	55
Tabuľka 9 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 2	57
Tabuľka 10 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 3	58
Tabuľka 11 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 4	59
Tabuľka 12 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 5	60
Tabuľka 13 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 6	60
Tabuľka 14 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 7	62
Tabuľka 15 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 8	64
Tabuľka 16 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 9	66
Tabuľka 17 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 10	69
Tabuľka 18 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 11	71
Tabuľka 19 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 12	74
Tabuľka 20 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 13	75
Tabuľka 21 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 14	76
Tabuľka 22 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 15	78
Tabuľka 23 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 16	81
Tabuľka 24 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 17	82
Tabuľka 25 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 18	83
Tabuľka 26 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 19	85
Tabuľka 27 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 20	87
Tabuľka 28 Opatrenia a aktivity pre Cieľ 21	88

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Časový harmonogram spracovania PHRSR	9
Obrázok 2 Vyhodnotenie priorít obyvateľov a obyvateľiek.....	16
Obrázok 3 Mesto Košice a jeho funkčná oblasť	17